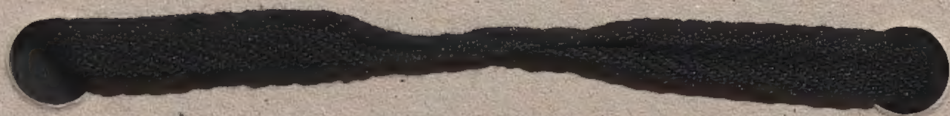
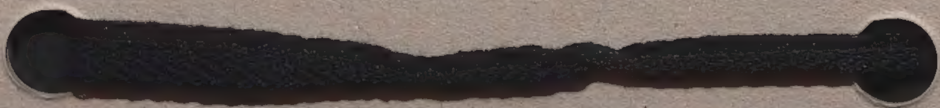
10069

IV

1

Inwentarze Archiwów i Klejnotów w Skarbcu Koronnym na Zamku Krakowskim przecho wywanych od czasów najdawniejszych do r. 1794

Najdawniejsza Lustracya — zr. 1590

Lustracya (Niemcew. Pam. T. III p. 41.–68) — 1599.

Rewizja Skarbu Rpltej kor. (dto III p. 68–70) — 1639.

wzmianka o Rewizyi dto — z lat 1638

Regest Skarbu Koron. (Manupt. w Zygm.) — 1669

wzmianka (dto) — 1673

Rewizya i Konnotacya (dto. III p. 70–76) — 1676.

Inwentarz Archiwum (Manupt. Zebr. I — 168½

Regestr y Taxa Klejnot. (dto II) — 1683

Thesaurus Regni (dto IV) — 1726

Rewizya [illegible] 30

1792

Prop. 74/60

Kopia. d. 21. Marca 1876 r.
[illegible]

I

1681 – 1682.

2

Wdopisku u dołu karty: Ta książka iest kopiowana z Księgi Oyca IchMć PP. Czernych Kasztelaniców Sądeckich. — a na odwrotnej stronie Ant. Sobesł. Dembowski Referend. Regni [illegible]

Inventarium

Omnium et Singulorum Privilegiorum Literarum Diplomat et Munimentorum Quae in Archivo Regni in Arce Cracoviensi Continentur

per Commissarios a Sac: Reg: Mte et Rep. ad revidend. et Connotan. Omnes scripturas in eodem Archivo existentes Deputatos Confectum.

Anno Dni M.DC.LXXXII. (1682.)

Commissio Sacrae Regiae Majestatis.

Joannes Tertius Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Volhyniae, Kijoviae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeq. —

Reverendo in Xto Patri Domino Stanislao Woiewski Eppo Camenecen. Gnosis Martino Chomentowski Zarnovien., Paulo Stokowski Oswiecimen. Castellanis, Martino Dembiski Sendomirien., Venceslao Lasocki Zatoriomen. Succamerarijs Joanni Lipski Sandecen. Pereaclavien. Crakovien., Francisco de Zatliczyn Jordan Doberycen. Capitaneis, Stanislao Morsztyn Vexillifero Zatoriensi, Martino de Uniechow Ustrzycki Dapifero Zatrocimen. ~~[illegible]~~ Stanislao Thegoborski Pocillatori Novogrodensi, Andreae de Zydów Zydowski vice capitaneo Oswiecimen., Stanislao Zdanowski Notario Castren. Cracovien., Boguslao Radziciowski Pocillatori Braclavien. Sincere et fideliter nobis dilectis gratiam Nostram Regiam. Reverende in Christo Pater Generosi, Sincere et fideliter Nobis dilecti — Decretum alias per Legem Publicam in Comitijs Regni Generalibus Grodnensibus Commissionem, ad revidendum Archivam in Arce Cracoviensi existens omnino ad effectum deducere volentes, quo majori Curâ et diligentiâ perfici possit, Sinceritatibus et fidelitatibus Vestris, de quorum Industria, prudentia fidelitate, ac in gerendis ac exequendis muneribus publicis dexteritate optimè persvasi Sumus, nunc ex Consilio Senatus post Comitiali, inhaerendo Consensui publico in proxime elapsis Comitijs, ac in Anterioribus Grodnensibus sine ulla Contradictione praestito, denuo committend. esse duximus, prout Committimus praesentibus Literis Nostris. Requirentes eosdem, ut Captato inter se certo die et tempore opportuno, una cum Mfico Thesaurario Regni, quem Separatis Literis Nostris de eadem Commissione obdestinavimus, sive per se sive per Notarium Thesauri, aut quempiam alium delegatum ex vi officij praesente ibi

dem

dem in Arce Cracovien ad hunc Actum et tam in Constitutione Comitiorum Grodnen destinatis, quam à Nobis superadditis Commissarijs conveniant, Fornicem in quo archivum conservatur aperiant, Scripturas omnes inibi contentas diligenter revideant, perlegant, connotent, in ordinem redigant contenta magis necessaria compendiose Selecta expriment Siquae sunt arrosa et vetustate consumpta, refici curent, destinentq per Palatinatus, scrinia seu repositoria forment, atque Inventarium et Regestra ordinata Singulorum eorumq bina exemplaria manibus Sinceritt et fidelitt vestrarum Subscripta quorum unum penes ac in ipso Archivo Cracoviensi relinquant Alterum Varsaviam ad Acta Metrices Regni Generalia Cancellaz Majoris transmittant, atq ibi actica ri curent, tum et reliqua ex usu, exigentia et necessitate peragant et constituant. Tum quoq arcis nrae Cracovien, aedificia, muros, propugnacula videant, cognoscant, maximé vero Portae brevis, sicut Nobis relatum est, rupturae facturam introspiciant, considerent, ac pro ea reparanda, sumptus ex Thesavro Regni non excedentes tamen Trium millium floren Polon, pari diligentia et fidelitate exequantur, pro gratia nostra et officiorum Suorum debito Absentia unius, duorum vel plurium ex Sinceritt et fidelitt vestris non obstante. In cuius rei fidem praesentes manu Nostra Subscriptas Sigillo Regni communiri Jussimus. — Datum Varsaviae Die IX Mensis Augusti Anno Domini MDCLXXXI Regni Nostri Anno VIII.

Joannes Rex.

Locus Sigilli

Christophorus Taranowski
Crac. Varsav. Canonicus.

Actum in Arce Cracoviensi Feria Tertia post Festum Sanctissimae Trinitatis proxime die scilicet vigesima sexta Mensis Maij. Anno Domini 1682. —

Nos Stanislaus Wojewski Episcopus Camenecensis, Martinus Chomętowski Karnouensis, Paulus Stokowski Oswięcimensis Castellani, Joannes Lipski Sandecensis Pereaslaviensis Crekoviensis, Franciscus de Zatlicryn Jordan Dobczycen Capitanei, Stanislaus Morsztyn Vexillifer Zatoriensis, Martinus de Unichow Ustrzycki Dapifer Zatorcimen, Stanislaus Thegoborski Novogrodensis, Andreas de Zydow Zydowski Vice Capitaneus Oswiecimen, Stanislaus Zdanowski Notarius Castrensis

sis Cracoviensis, Boguslaus Radziejowski Sigillator Braclaviensis Commissarij. Notum facimus praesentibus. Quod ubi protermino iuxta praefatam Limitationem incidente, ad Arcem Cracoviensem officium nostrum Commissoriale reassumpturi, denuo in pleniori iam numero convenimus Fornicemq in quo Archivum Regni conservatur, per Illmum Supremum Regni Thesaurarium praesentibus Nobis apertum ingressi sumus, scrinia et saccos multos, privilegia et diplomata in se continetis et praeterea sparsim multas easq varias Literas, partim in fasciculis, partim dissipatas reperimus. Et quoniam foetorem ex vetustate scripturarum, pulveribus oppletarum, valetudo nostra ibi tollerare non posset, Labori nostro commodius seorsivum Hypocaustum, prope fornicem elegimus, ac designavimus, tum ex fornice eodem per partes Privilegia et Literas illuc transferendum esse constituimus. Tandem facta inter Nos unanimiter conscriptaq certa ordinatione, satisfaciendo officio Nostro, iuxta mandatum Sacrae Regiae Majestatis, omnia Privilegia, Diplomata, variaqe variarum Literarum Instrumenta, tum Libros rationum Thesauri non minus fideliter quam diligenter nihil penitus intactum relinquentes favente Deo revidimus perlegimus, Contentaq compendiose ita prouti sequitur connotavimus. Actum in Arce Cracoviensi Die Mense et Anno ut supra. — — (str. 3)

— (str. 4) Index eorum quę hoc volumine continetur.

(wpisówania) Literę. 3) Austrię — 4) Bavarię — 6) Bohemię — 10) Brandeburgenses — 18) Bessarabię alias Transylvanię — 7) Danię — Ducatus 25) Osviecimensis — Ducatus (25) Zatoriensis — Ducatus 44) Masovię — Ducatus 46) Lithvanię — 9) Germanię — 5) Hungarię — 2) Imperatorum Romanorum — 16) Livonię — 14) Literę Barenses Reginę Bonę. Literę 48) Cosaticę — Literę 49) Varię — 17) Moschoviticę — 11) Pomeranię 15) Prussię — 21) Persicę — Palatinatus 24) Cracoviensis — Pal: 27) Sendomiriensis — Pal. 28) Belzensis — Pal. 29) Lublinensis — Pal. 30) Russię — Pal. 31) Wolhynię — Pal. 32) Kijovię — Pal. 34) Posnanię — Pal. 35) Calissiensis Pal. 36) Syradiensis — Pal. 37) Lanciciensis — Pal. 39) Brestensis — Pal. 40) Inovladislaviensis — Pal. 42) Ravensis — Pal. 43) Plocensis — Pal. 45) Podlachię Pal. 47) Podolię — 23) Regni Polonię — 13) Reginarum Polonię — 1) Summorum Pontificum — 8) Svecię — 12) Sylesię — 20) Turcię — 22) Tartarię — Terrę 26) Scepusiensis — Terrę 41) Dobrinensis — 19) Valachię — Universales Literę 33) Majoris Polonię — Universales Literę 38) Cujavię — Rozporządzenie y Ułożenie wszystkich przim w pudła.

Od str. 6. następuje szczegółowy Inwentarz dokumentów Archiwalnych, według N[ro] porządkowych - 1 - 49. powyższego Indexu ułożony. do str. 303 verso - Gdzie zaraz po spisie dokum. Varia następuje układ =

Znak wodny

= Nos itaque Infrascripti Commissarij Revisis, perlectis et eo ordine qui supra connotatis omnibus Literis privilegijs diplomatibus alijsq. scriptis tam publicis quam privatis ad ipsum in archivo Regni Cracovien. extantibus tum et Libris rationum tam Regni quam Curiarum Serenissimorum olim Regum Poloniae Thesauri eadem omnia et quidem scripta in fasciculos observatis annorum serie et Principum ac Palatinatuum ordine collecta Inscriptaque in Cistis primum Corticeis noviter ad id accomodatis deinde ligneis veteribus deposuimus et asservavimus et easdem Cistas sigillis nostris communivimus libros vero in aperto ordinate collocatos reliquimus demum ipsum fornicem ut erat occlusimus clavemque ab eo unam ad manus Perillris et Rndi Dni Casimiri Lanckoronski Coronarum in Arce Cracoviensi Custodis dedimus alteram vero cum alijs ad Cistas praefatas clavibus Illustrmo Domino Supremo Regni Thesaurario transmittendam esse ordinavimus. Caeterum Inventarium istud in majorem fidem manibus Nostris Subscripsimus. - Actum et Datum in Arce Cracoviensi Die Decima quarta Mensis Julij Anno Dni Millesimo Sexcentesimo Octuagesimo Secundo. - — str. 304. —

d. 14 Julii 1682.

str. 305.

Rozporządzenie

y Ułożenie w Pudła wszystkich wyżej konnotowanych Pism y onych zawarcie w Skrzyniach dziesięciu przez Przerzeczonych PP. Commissarzów

Skrzynia N. 1. Ta iest o dwóch piętrach w pierwszey przegrodzie są Pudła trzy - W Jednym Sprawy Poznanskiego y Kaliskiego Województwa. - W Drugiem Łęczyckiego - W Trzecim Mazowieckiego i Rawskiego. W Drugiey przegrodzie są także Trzy Pudła. - W Jednym Sprawy Województwa Sieradzkiego. W Drugim Województw Kijowskiego Brzeskiego Płockiego y Ziemie Dobrzynskiey - W Trzecim Ziemi Pomorskiey y Xięga Statutów Koronnych.

Skrzynia N. 2. W niey Jedno Pudło w ktorym Listy Tureckie Tatarskie y Perskie.

Skrzynia N. 3. W niey Trzy pudła w Jednym Województwa Krakowskiego - W Drugim Województwa Sendomirskiego. - W Trzecim Xięstwa Oświecimskiego Sprawy.

Skrzynia N. 4. W niey Trzy Pudła w Jednym Województwa Ruskiego - Drugie Województwa Bełskiego - Trzecie Województwa Podolskiego y Lubelskiego. -

Skrzynia N. 5. W niey Cztery Pudła, w Jednym Sprawy Węgierskie - W Drugim Sprawy Czeskie y Szlązkie - W Trzecim Brandeburskie - W Czwartym Duńskie, Moskiewskie, Saskie Brunświckie y Bawarskie. -

Skrzynia N. 6.

Skrzynia N° 6. W niey Pudła dwie Spraw Pruskich.–

Skrzynia N° 7. W niey Pudła dwie są. Pierwsze Spraw Inflantskich.– Drugie Niemieckich, Cesarskich y Rakuskich.

Skrzynia N° 8. W niey Pudła dwie. W Jednym Sprawy Moldawię,– w Drugim Bessarabię.–

Skrzynia N° 9. W niey są Cztery Pudła. W Jednym Sprawy Polskie – w Drugim Litewskie – w Trzecim Krolowych.– w Czwartym Papieskie.

Skrzynia N° 10. W niey Pudła dwie. w Jednym Sprawy Woiewodztwa Podlaskiego – w Drugim Woiewodztwa Wołyńskiego y Kijowskiego.–

–„Potym w szafie ktora stoi przeciwko Drzwiom wchodząc do Sklepu gdzie leżą Skrzynie ze Sprawami Rzptey. są Xięgi Woiewodztwa Krakowskiego Poborowe także y Prowentowe Krolow Ichmcz y Żołnierskie

–„W tymże Sklepie wszedszy za przegrodę po prawey stronie w Szafie złożone są w pierwszey Szafie od dołu Xięgi Woiewodztwa Wielkopolskich Poborowe, także y Xięgi Celne Wielkopolskie

W teyże Szafie w drugiey fasze od spodku złożone są Xięgi Woiewodztwa Krakowskiego, Xięstwa Zatorskiego, y Oświecimskiego y innych Powiatów Podatkowe, także y Xięgi Prowentow Wielgorządowych.

W Teyże szafie w Trzeciey y w Czwartey Fasze, złożone Xięgi Woiewodztwa Sendomirskiego, Sieradzkiego, Łęczyckiego, Wołyńskiego, Ruskiego, Podolskiego, Podlaskiego, Mazowieckiego, Rawskiego Inflantskiego także y Xięstwa Litewskiego.–

–„Po lewey zaś stronie złożone Xięgi Żupne y Wielickie, iest przytym tamże w Skrzyniach worow N° 45.– w ktorych są pisma rożnych wydatkow Notow (z Wołow (?)) Krolow Ichmcz Listow prywatnych Computow Woyskowych y płace z tym podobne.–

Na przeciwko drzwiom pod oknem w Skrzyni białey są złożone N° 8 worow, rachuiąc a primo ad octavo.–

Nadto Skrzynią iest Szafa w ktorey Szafie naspodku pod Xięgami złożone są worow Trzynaście.–

Potym na lewey stronie Szafa w ktorey worow Cztery złożone wszystko porządkiem swoim począzwszy od pierwszego.–

Pod tą szafą iest Skrzynia w ktorą włożono worow N° 10.–

Przy drzwiach iest Skrzynia bez wieka w ktorey iest worow pięc.

Na Lewey stronie iest Szuflada w Szafie na pośrodku w ktorą włożono worow pięc.–

Wszystkich worow N° 45. — fr. 306 verso. —

(bez numeracyi Stron)
(jest to Pag. N°1. recto)

Regestr y Taxa Kleynotow Rzeptey

Skrzynia N°. 11. — Szkatuła N°. 1.

(Dukatów).

1.) – Alžbant Konski Turkasami Djamentami Balasami sadzony sztuk osmnascie waży z kamieniami y nosksiem wewnątrz aureos N°. 113. —— .. —— . Szacowany — to — 400

2.) – Andzar seu Tulich we srebrze perłami suty ktorych iest N°. 48. innszych niedostaie —— .. —— . Szacowany aureos to — 38.

3.) – Andzar złoty Blachmalowy rękoieść aspisowa w ktorey Rubinow 3 – Turkusow 4. – Djamenty 2. – na Pochwaich Turkus y Rubin. —— .. —— .. —— Szacowany —— to. — 70.

4.) – Andzarek złoty z Rękoiescią Kosciana Rubinami y Turkusami sadzony ktorych siła nie masz. Szacowany to. . 30.

5.) – Noż w złoto oprawny z Rubinkami y Turkusami z Łancuszkiem Nożenki Axamitne —— .. —— .. to — 33.

6.) – Pas Tasma czerwona z Puklami Trzęsrkami złotemi bez kamieni. —— —— .. —— .. —— to — 80.

7.) Pas na Axamicie czarnym ze złotemi puklami aspisowych rzezanych N°. 16. Tę sztukę iako Staroswiecką y więcey w robocie niż we złocie maiącą nie szacowana zostawuią —— .. —— .. —— .. — .. —

8.) – Okrąg szczerozłoty otwieraiący się waży aureos N°. 87. – — to — 80.

9.) – Gałka srebrna złocista z Piżmem —— .. —— to — 2.

10.) – Andzar z Pasem szerokim złotem oprawny Turkusami Rubinami, Diamentami gęsto sadzony na Axamicie – to. — 700.

11.) – Łyszka srebrna z rękoiescią krysztalową —— to — 3.

12.) Łyszka takasz trzonek złamany .. .. to. — 3.

Szkatuła N°. II.

Tablica Pierwsza Rząd pierwszy.

1. Rząd Pierscien I. Tablica przedziurawiona —— .. to. — 10.
2. Szafir Tabliczka —— .. —— .. —— .. —— to — 3.
3. Szafir Tryangularny —— .. —— .. —— .. —— to. — 6.
4. Szafir Tabliczka podłużna —— .. —— .. —— to. — 2.
5. Szafir Tablica —— .. —— .. —— .. —— .. —— to. — 10.
6. Szafir ostry —— .. —— .. —— .. —— to. — 4.
7. Agat Rzezany. —— .. —— .. —— .. —— .. —— to. — 1.
8. Szafir Tablica piękna z Szmeltem. —— .. —— .. —— to. — 30.
9. Szafir Tablica piękna .. .. .. to. 40.

Rząd wtóry.

1. Pierscien 2. Szafir Tablica —— .. —— .. —— to. 15.
2. Szafir Tablica Octoangularna .. .. to — 2.
3. Szafir ostry —— .. —— .. —— .. —— .. —— to — 4.
4. Szafir okrągły rzezany w figurkę. —— .. —— .. —— to. 2.

5. Szafir Tabliczka — „ — „ — „ — № — 4.
6. Szafir w osmgrani — „ — „ — „ — № — 3
7. Szafir bez folgi — „ — „ — „ — № 6
8. Szafir Tablica podłużna — „ — „ — „ — № — 2
9. Szafir osmgrani — „ — „ — „ — № — 30.

Rząd Trzeci.

1. Pierscień Z. Szafir z Wotkiem (= z Wotkiem) — „ — № — 6.
2. Szafir podłużny — „ — „ — „ — № — 4.
3. Szafir osmangularny — „ — „ — „ — № — 15.
4. Szafir Sygnet Królewski orzeł y pogonia — „ — „ — № — 5.
5. Szafir Sygnet Pruski — „ — „ — „ — № — 7.
6. Szafir Octoangularny — „ — „ — „ — № — 5.
7. Szafir Tablica — „ — „ — „ — № — 6.
8. Szafir Okrągły — „ — „ — „ — № — 8.
9. Szafir Podłużny — „ — „ — „ — № — 7.

Rząd Czwarty.

1. Pierscień Szafirek 1. — „ — „ — „ — № — 2.
2. Agat rzezany — „ — „ — „ — № — 1.
3. Agat Murzyn — „ — „ — „ — № — 1.
4. Diamenciki dwa Slepe — „ — „ — „ — № — 1.
5. Szafir Octoangularny — „ — „ — „ — № — 1.
6. Szafirek — „ — „ — „ — № — 2.
7. Szafir Tablica — „ — „ — „ — № — 3.
8. Szafir sygnet Krolowey Bony Herb. — „ — № „ —

Rząd piąty.

1. Pierscień ieden Rubinek — „ — „ — № „ —
2. Rubinki dwa — „ — „ — „ — № — „ —
3. Agatka Vestalis — „ — „ — „ — № „ —
4. Rubinek 1. — „ — „ — „ — № — „ —
5. Turkus — „ — „ — „ — № — „ —
6. Rubinki dwa — „ — „ — „ — № — „ —
7. Rubinek — „ — „ — „ — № — „ —
8. Rubinek — „ — „ — „ — № — „ —
9. Szafir — „ — „ — „ — № — „ —

Rząd Szósty.

1. Pierscień Jaspisek rzezany — „ — „ — № — „ —
2. Agatka Murzyn — „ — „ — „ — № — „ —
3. Aspis rzezany — „ — „ — „ — № — „ —
4. Granat — „ — „ — „ — № — „ —
5. Oka węzowe — „ — „ — „ — № — „
6. Granat — „ — „ — „ — № „ —
7. Granat — „ — „ — „ — № — „ —
8. Szafir Twarz wyrznięta — „ — „ — № — „ —
9. Szafir Sygnet Cesarski — „ — „ — № „ —

Rząd Siodmy

Rząd Siódmy.

1. — Pierścień Turkusik w węża. — fl. —
2. — Agatka Główka. — fl. —
3. — Szeląg we złocie. — fl. —
4. — Granat — fl. —
5. — Granat — fl. —
6. — Agatka główka biała. — fl. —
7. — Turkusek ostry. — fl. —
8. — Granat. — fl. —
9. — Rubin ostry dwoch kamieni niemasz. — fl. —

Rząd Ósmy.

1. — Pierścień granatek — fl. — 1.
2. — Onyx pstry rzezany. — fl. — 1.
3. — Granatek 1. — fl. 1.
4. — Granat. — fl. — 1.
5. — Doublet Rubin. — fl. — 2.
6. — Rubinki dwa Trzeciego niemasz — fl. — 2
7. — Rubinki dwa. — fl. — 1.
8. — Rubin ieden dwoch niemasz. — fl. — 2.

Rząd Dziewiąty.

1. Pierścień z wężem agatka. — fl. 3.
2. — Agatka z Muszką — fl. — 1.
3. — Lapis Caruli (zapewne Lazuli). — fl. — 1.
4. — Granat. — fl. — 1.
5. — Rubinow 5. — fl. — 3.
6. — Rubin w Smelcu. — fl. — 2.
7. — Pierściónek bez kamienia — fl. — 1.
8. — Sygnet Cesarski na Szkle — fl. — 2.

Tablica Druga. Rząd Pierwszy

1. — Pierścień Diament w Sera rzezany w szybę w kaszcie Rubinow 4. Diamentow N° 10 waży gran 9. — fl. — 150.
2. — Dyament rzezany w szybę w kaszcie Rubinow 6. waży Gran 10. ale żołty y źle rzezany. — 70.
3. Tablica Dyament w kaszcie Rubinow 8. Dyamentów 8. fl. — 25.
4. — Tablica Dyament w kaszcie Rubinow 8. Dyamentów 4. — fl. — 27.
5. — Dyament ostry w kaszcie. Diamentów 6 Rubinow 4. — fl. — 10.
6. — Dyament w kostkę w kaszcie Rubinow 3. Szmaragdy 3. fl. 7.
7. — Dyament ostry w kaszcie. Dyamentow 2 Rubinow 4. Szmaragdow 4. — fl. — 25.
8. — Dyament Tabliczka w kaszcie Dyamentow 4. Rubinow 8. — fl. — 15.
9. Dyament ostry w kaszcie Dyamentow 4. Rubinow 2. fl. 11.

Rząd wtóry

1. Pierścień Dyament tabliczka w kaszcie Dyamentow 4. Rubinow 8. — fl. — 12.
2. — Dyament Tabliczka w kaszcie Dyamentow 4 Rubinow 8 — fl. — 10.

3. Dyament Tabliczka 5 w obrączce Dyamentów 2. Rubinów 2. fl. — —
4. Dyamentów Ostrych 4. w obrączce Dyamentów 4. Rubinów 2. fl. — —
5. Dyament ostry. — " — " — " — " — fl. — "
6. Dyamencik Tabliczka — " — " — " — fl. — "
7. Dyament Tryangularny w Kasście. Rubinów 4. Dyamentów 4. fl. — "
8. Dyamentów ostrych 5 w kasście Dyamentów 4. Rubinów 4. fl. — "

— " — Rząd Trzeci.

1. Pierścień Dyament Tabliczka — " — " — fl. — "
2. Dyament Tabliczka — " — " — " — fl. — "
3. Dyament Tabliczka — " — " — " — fl. — "
4. Dyamentowa Różyczka składana " — " — fl. — "
5. Dyamentowa Różyczka składana " — " — fl. — "
6. Dyamentowa Różyczka składana — " — fl. — "
7. Dyamentowa Różyczka składana — " — fl. — "
8. Dyamentowa Różyczka składana sew Tabliczka — " fl. — "
9. Dyamentowa składana Tabliczka — " — fl. — "

— " — Rząd Czwarty.

1. Pierścień Dyament Różyczka Składana — " — " fl. — "
2. Dyament ślepy — " — " — " — fl. — "
3. Dyament Rubin y Szmaragd. — " — " — fl. — "
4. Dyament Rubin Szmaragd. — " — " — fl. — "
5. Dyament y Rubiny dwa bez Szmelcu. — " — fl. — "
6. Dyament y dwa Rubiny. — " — " — fl. — "
7. Dyament y dwa Rubiny — " — " — fl. — "
8. Dyament y Rubin. — " — " — fl. — "

— " — Rząd Piąty.

1. Pierścień Lilie Rubinowa y Dyamentowa — " — fl. — "
2. Trzy różyczki składane Dyamentowa Rubinowa Szmaragdowa fl. — "
3. Dyament ślepy y dwa Rubiny. — " — " — fl. — "
4. Lilie Dyamentowa y Rubinowa — " — fl. — ~~"~~
5. Dyament y Rubin — " — " — " — fl. — "
6. Dwa Dyamenty ostre y Rubin płaski — " — " — fl. — "
7. Rubin ostry drugiego niemasz. — " — " — fl. — "
8. Dyament y Rubin Triangularis — " — Aurei — fl. — 2.
9. Dyament y dwa Rubiny — " — " — fl. — 3.

— — Rząd Szósty —

1. Pierścień Rubin podłużny w kasście Dyamentów 10. — fl. — 50.
2. Rubinek — " — " — " — " — fl. — 20
3. Rubin bez Szmelcu — " — " — " — fl. — 10.
4. Dyamencik y Rubinek — " — " — fl. — 2
5. Pierścień Rubin i cztery Dyamenciki w kasście fl. — 30.
6. Rubinek — " — " — " — " — fl. — 2.
7. Dyamencik — " — " — " — " — fl. — 1.
8. Dyamenty y dwa Rubiny — " — " — " — fl. — 3.
9. Lilie Rubi~~nowa~~ — " — " — " — fl. — 4

Rząd Siódmy.

1. Pierścień Rubin jeden . — „ „ „ . fl. — 1
2. Rubin — „ — „ — „ — fl — 1
3. Rubin ostry — „ — „ — „ — fl — 2
4. Rubin — „ — „ — „ — fl — 1
5. Rubin ziarno — „ — „ — „ — fl — 3.
6. Rubin — „ — „ — „ — fl — 2.
7. Dwa Rubinki — „ — „ — „ — fl — 1
8. Rubinkowa litera „ — „ — „ — fl — 4.
9. Rubin ziarnko . „ — „ — „ — fl — 2

Rząd ósmy

1. Pierścień Rubin — „ — „ — fl. — 2
2. Rubin — „ — „ — „ — fl — 2.
3. Rubin — „ — „ — „ — fl — 1.
4. Rubin wysoki — „ — „ — „ — fl 2.
5. Rubin — „ — „ — „ — fl 1.
6. Rubin — „ — „ — „ — fl — 1.
7. Granat — „ — „ — „ — fl — 1.
8. Rubin — „ — „ — „ — fl — 1.
9. Rubin — „ — „ — „ — fl 1.

Rząd Dziewiąty

1. Pierścień 1 Dyamenciki 3 ostre — „ — fl — 4.
2. Dyamencik ostry „ — „ — „ — fl — 1.
3. Rubinek wysoki — „ — „ — fl — 1.
4. Rubinek — „ — „ — „ — fl — 1.
5. Rubinek — „ — „ — „ — fl — 1.
6. Rubinek — „ — „ — „ — fl — 1.
7. Rubinek — „ — „ — „ — fl — 1.
8. Rubinek } obadwa — „ — „ — fl — 1.
9. Rubinek } — „ — „ — fl — 1.

Tablica Trzecia. Rząd pierwszy

1. Pierścień 1. Rubin ziarno piękne w kaszcie 6 Dyamentów ostrych — „ — „ — „ — fl. — 100.
2. Rubin ziarno w kaszcie Dyamentów 6. — fl — 30.
3. Rubin ziarno — „ — „ — „ — fl — 10
4. Rubin ziarno ostre — „ — „ — fl — 15
5. Rubin ostro rzezany — „ — „ — fl — 20.
6. Ziarno wysokie płaskie — „ — „ — fl — 4.
7. Rubin Tablica — „ — „ — „ — fl — 12.
8. Rubin Tablica — „ — „ — „ — fl — 25
9. Rubin Tablica — „ — „ — „ — fl — 20.

Rząd wtóry

1. Pierścień 1. Rubin ostry wielki — „ — „ — fl — 15
2. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2
3. Rubin ostry — „ — „ — fl — 5

4. Rubin ostry — „ — „ — „ — fl — 4
5. Rubin ostry — „ — „ — „ — fl — 4
6. Rubin ostry — „ — „ — „ — fl — 8
7. Rubin ~~ostry~~ z szmelcem. — „ — „ — fl — 3
8. Rubin ostry — „ — „ — „ — fl — 2
9. Rubin koszlawy w kaszcie Dyamentów 6. szafirów 2.
Szmaragdów 2. — „ — „ — fl — 10.

Rząd Trzeci

1. Pierścień Rubin ostry — „ — „ — fl — 6.
2. Rubin płaski — „ — „ — „ — fl — 8
3. Rubin ziarno Spinella — „ — „ — fl — 15
4. Rubin ziarno — „ — „ — „ — fl — 12
5. Ziarno bez folgi — „ — „ — fl — 4
6. Ziarno bez folgi — „ — „ — fl — 12
7. Ziarno bez folgi — „ — „ — fl — 6
8. Ziarno wysokie w kaszcie 4. Dyamenty. — „ — fl — 7.
9. Rubin ziarno w kaszcie Dyamentów 9. — „ — fl — 20

Rząd Czwarty.

1. Pierścien Rubinków 5. — „ — „ — fl — 4.
2. Rubin — „ — „ — „ — „ — fl — 8
3. Rubin ziarno płaskie — „ — „ — „ — fl — 3
4. Rubin płaski — „ — „ — „ — fl — 3
5. Rubin płaski — „ — „ — „ — fl — 2
6. Ziarno w kaszcie Dyamentów 6. — „ — fl — 7
7. Tablica Rubinowa granat. — „ — „ — fl — 2
8. Tablica Rubin. — „ — „ — „ — fl — 3
9. Rubin Spinella w kaszcie Dyamentów dwa. — fl — 8

Rząd Piąty.

1. Pierścien Rubin Tablica — „ — „ — fl — 9.
2. Rubin Tablica w kaszcie dwa Rubinki — „ — fl — 5
3. Rubin Tablica ~~bez~~ Szmalcu. — „ — fl — 6.
4. Rubin Tablica — „ — „ — fl — 4.
5. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 3.
6. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2
7. Rubin Tabliczka. — „ — „ — fl — 2
8. Rubin Tabliczka. — „ — „ — „ — fl — 3
9. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2

Rząd Szosty.

1. Pierścien Rubin Tablica podłużna — „ — fl — 10.
2. Rubin Tabliczka. — „ — „ — „ — fl — 2
3. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2
4. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 3
5. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2
6. Rubin Tabliczka — „ — „ — „ — fl — 2
7. Rubin Tabliczka. — „ — „ — „ — fl — 2.

8. Rubin Tabliczka — fl. 2.
9. Rubin Tabliczka — fl. 2.

Rząd Siodmy.

1. Pierścień Rubin Tablica podłużna — fl. 15.
2. Rubin — fl. 2.
3. Rubinek — fl. 2.
4. Rubin Tablica podłużna — fl. 14.
5. Rubin Tablica — fl. 15.
6. Rubin Tablica — fl. 25.
7. Rubin Tablica — fl. 5.
8. Rubin Tablica — fl. 10.
9. Rubinow 3. Szmaragdow w kaszcie Trzy — fl. 18.

Rząd Osmy.

1. Pierścień Rubin Spinella — fl. 8.
2. Rubin Tablica — fl. 2.
3. Rubin Tablica — fl. 2.
4. Rubin Tablica — fl. 2.
5. Rubin Tablica — fl. 2.
6. Rubin Tablica podłużna — fl. 15.
7. Rubin Tablica — fl. 2.
8. Rubin Tablica — fl. 2.
9. Rubin Tablica — fl. 10.

Rząd Dziewiąty.

1. Rubin Tablica — fl. 30.
2. Dyamenty dwa podłużne w kaszcie dwa Rubinki Kią- żecki — fl. 5
3. Rubin Tablica Spinel. — fl. 7
4. Rubin Tabliczka — fl. 8
5. Rubin Tablica w kaszcie Dyamentów 6 Szmaragdow 4. fl. 12.
6. Rubin Tablica Spinella — fl. } 10
7. Rubin Tablica — fl.
8. Rubin Spinella — fl. 3.
9. Rubin Spinella piękna — fl. 10

Szkatuła № III

Tablica Czwarta Rząd Pierwszy.

1. Pierścień Dyament Tablica ale się nalazł Dyament Czeski fl. 7.
2. Dyament Tablica quadratowa waży gran 17½. fl. 400.
3. Dyament Tablica podłużna gran. 16 fl. 300.
4. Dyament Tablica quadratowa gran 7. fl. 75.
5. Dyament Tablica podłużna gran. 17. fl. 320.
6. Dyament Tablica Cienka y złey wody gran. 5. — fl. 50.
7. Dyament Tablica Cieniusienka gran. 3. fl. 15.
8. Dyament Tablica — fl. 40.
9. Dyament 5 ostrych w kaszcie 10 — fl. 24.

Rząd wtóry.

1. Pierścień Dyament Tablica — — fl. 40.
2. Dyament Tablica podłużna — — fl. 25
3. Dyament Tablica — — fl. 50.
4. Dyament Tablica — — fl. 30.
5. Dyament Tablica — — fl. 15.
6. Dyament Tablica druga niska — — fl. 40.
7. Dyament Tabliczka — — fl. 15
8. Dyament Tablica — — fl. 20
9. Dyament Tabliczka Jmć. Podkomorzego Przemyskiego co dona-
   tioną Cessit. — — fl. 5.

Rząd Trzeci

1. Pierścień Dyament ostry w kaszcie Dyamentów 10. — fl. 25.
2. Dyamentów 5 ostrych w kaszcie Dyamentów 17. fl. 25.
3. Dyament ostry — — fl. 10.
4. Dyament Tabliczka — — fl. 5.
5. Dyament Tabliczka 5. — — fl. 5.
6. Dyament Tabliczka — — fl. 30.
7. Dyament Tabliczka — — fl. 35.
8. Dyament podłużny w kaszcie dwa. — — fl. 12.
9. Dyament Tabliczka — — fl. 3.

Rząd Czwarty.

1. Pierścień Dyament Ostry. — — fl. 3.
2. Dyament Ostry w kaszcie 12. — — fl. 18.
3. Dyament ostry bez folgi — — fl. 40.
4. Dyament Tablica — — fl. 20
5. Dyamentów Tryangul. — — fl. 12.
6. Dyament ostry w kaszcie 18. — — fl. 35.
7. Dyament ostry. — — fl. 6.
8. Dyament ostry nie polerowany. — — fl. 8.
9. Dyament w krzyż piąty sztucrony. — — fl. 3.

Rząd piąty.

1. Pierścień Dyament ostry bez folgi — — fl. 18.
2. Dyament ostry w kaszcie 4. — — fl. 12.
3. Dyamentów pięć w krzyż. — — fl. 6.
4. Dyament ostry bez folgi — — fl. 6.
5. Dyamenty trzy ostre. — — fl. 6.
6. Dyament ostry. — — fl. 6.
7. Dyament ostry w kaszcie 4. — — fl. 7.
8. Dyament bez folgi. — — fl. 7.
9. Dyament ostry w kaszcie 10. — — fl. 8.

Rząd szósty.

1. Pierścień Dyament Lilia. — — fl. 8.
2. Dyamenty trzy ostre — — fl. 23.
3. Dyament Lilia. — — fl. 4.
4. Dyament ostry w kaszcie 12. — — fl. 10.

5. Dyament ostry w kapzie 12. — fl. 14.
6. Dyament ostry bez folgi — fl. 24.
7. Dyament ostry w kaszcie 11. — fl. 16.
8. Dyament ostry bez folgi — fl. 56.
9. Dyament ostry w kaszcie 12. — fl. 15.

Rząd Siodmy

1. Pierscien Dyamenty 4. w krzysz płaskie. — fl. 6.
2. Dyamentow 5 Tablic w kaszcie 10. — fl. 75.
3. Dyament Lilia. — fl. 5
4. Dyamenty 4. składane — fl. 4
5. Dyamenty 4. składane — fl. „
6. Dyament ostry w kaszcie 14. — fl. „
7. Dyamentow ostrych 5. w kaszcie 12. — fl. „
8. Dyament ostry bez folgi — fl. „
9. Dyamenty składane Litere A. — fl. „

Rząd Osmy.

1. Pierscien Dyamentowy Tryangul płaski — fl. 15.
2. Dyament arcy ostry y wysoki Tryangularny w kaszcie 19. fl. 40.
3. Dyament arcy ostry wysoki qwadratowy w kaszcie Dyamentow 16. fl. 40.
4. Dyament ostry wielki w kaszcie 18. — fl. 80.
5. Dyament ostry wielki. — fl. 100.
6. Dyament ostry żołty — fl. 20.
7. Dyamentow 5. rzezanych w kaszcie 4. — fl. 12.
8. Dyament Tryangularny. — fl. 10.
9. Dyamentow pięć w krzyż. — fl. 12.

Rząd Dziewiąty.

1. Pierscien Dyament Tablica w kaszcie y Obrączce 27. — fl. 75.
2. Dyamentow Rzezanych Sześć w Obrączce Sześć — fl. 15.
3. Dyament ostry w kaszcie Nr. 14. — fl. 25.
4. Dyament ostry w kaszcie 14. — fl. 85.
5. Dyament ostry w kaszcie 12. — fl. 45.
6. Dyament Tablic pięć w kaszcie 10. — fl. 30.
7. Dyamentow rzezanych 4. kaszcie 10. Imci Podkom. Zerbskiego w. Donatywie cessit — fl. 45.
8. Dyament ostry w kaszcie 19. — fl. 60.
9. Dyament ostry w kaszcie 14. — fl. 20.

Tablica Piąta Rząd Pierwszy

1. Pierscien Szmaragd Tabliczka — fl. 5.
2. Agatka głowka — fl. 2.
3. Agatka głowka — fl. 2.
4. Agatka głowka — fl. 1.
5. Agatka mężczyzn — fl. 1.
6. Agatka głowka — fl. 2.
7. Agatka głowka — fl. 4.

Rząd Wtory.

1. Pierscien Szmaragd ostry wysoki — fl. 5.

2. Szmaragd Tablica Ziarno — „ — „ — „ — fl. — 6.
3. Rubinek ostry drugi wypadł — „ — „ — „ — fl. — 2.
4. Szmaragd Tabliczka — „ — „ — „ — fl. — 4.

— „ — Rząd Trzeci.

1. – Pierścień Szmaragd Tablica bez folgi z spodem Scorpio rzezany fl. — 4.
2. Szafir Tablica w kaszcie dwa Rubiny y dwa Dyamenty — fl. — 10.
3. Agatka głowa dupla — „ — „ — „ — fl. — 6.
4. Szmarażek w kaszcie Rubinek — „ — „ — fl. — 2.
5. Szmaragd ostry wysoki w Kaszcie 4. Dyamenty — „ — fl. — 8.

— „ — Rząd Czwarty.

1. – Pierścień Szmaragd ostry — „ — „ — fl. — 6.
2. – Szmaragd Tablica — „ — „ — „ — fl. — 7.
3. Szmaragd ostry Tryangał — „ — „ — fl. — 3.
4. Szmarażek jeden — „ — „ — „ — fl. — 1.
5. Dyamencik — „ — „ — „ — fl. — 1.

— „ — Rząd Piąty.

1. Pierścień Szmaragd Tablica — „ — „ — fl. — 15.
2. Szmaragd ostry wysoki Rzezany w Kaszcie Dyamentów 8. Rubinów 10. — „ — „ — „ — fl. — 12.
3. Smarażek — „ — „ — „ — „ — fl. — 1.
4. Turkusek. — „ — „ — „ — fl. — 1.

— „ — Rząd Szósty

1. Pierścień Szmaragd Tablica — „ — „ — fl. — 14.
2. – Szmaragd ostry wysoki w kaszcie Dyamentów 6. Rubinów 8. — „ — „ — „ — fl. — 14.
3. – Szmaragd Tablica — „ — „ — „ — fl. — 7.

— „ — Rząd Siódmy.

1. – Pierścień Szmaragd Tablica — „ — „ — fl. — 6.
2. – Szmaragd ostry — „ — „ — „ — fl. — 8.
3. Szmarażek — „ — „ — „ — „ — fl. — 1.
4. Szmaragd ziarno — „ — „ — „ — fl. — 2.

— „ — Rząd Ósmy.

1. – Szmaragd Tablica — „ — „ — „ — fl. — 11.
2. – Agatka Mucha — „ — „ — „ — fl. — 1.
3. Agatka Rak. — „ — „ — „ — fl. — 2.

— „ — Rząd Dziewiąty.

1. Pierścień Szmarag[d] .. .. fl. — —
2. – Szmaragd Serce — „ — „ — „ — fl. — 6.
3. – Agatka trzy głowy — „ — „ — „ — fl. — 3.
4. – Szmaragd — „ — „ — „ — „ — fl. — 2.
5. Szmaragd — „ — „ — „ — „ — fl. — 6.

W tejże Szufladzie Trzeciey (czyli Szkatule 3ej) –

(?) — 3. – Sztuka Szafirowe albo inszy kamień wielki blady przedrelowany bez oprawy nie szafir ale aqua Marina orientalis — „ — „ — „ — fl. 120.

4. – Szafir niemały na kształt zausznice z Turkusikiem lux saffir ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. – 8.
5. – Szafir także z perłą podłużną ——— „ ——— fl. – 40.
6. Rubin balas w złoto oprawiony, wielki, nie Rubin ale Hiacynth. ——— „ ——— „ ——— „ – fl. – 6.
Drugi także Hiacynth w zausznice ——— „ ——— fl. – 5.
Trzeci także piękny. ——— „ ——— „ ——— „ – fl. – 100.
Czwarty z perłą na spodku Hyacynth ——— „ ——— fl. – 15.
7. – Pereł 26. między którymi wielka iedna w złoto oprawna. ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ – fl. – 300.
8. Dwie mnieysze iedna gruszkowa płaska – „ – fl. – 225.
9. Druga podłużna ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ – fl. – 15.
10. – Różnych z uszkami № 17. z nich iedna w gruszkę mała ale piękna ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. – 100.
11. – Szesnaście drugich ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. – 91.
12. – Różnych bez uszek 6. ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. – 50.

———

Szkatuła (№ IV) Czwarta

1. Kaszt złoty Rubin wielki, trzy szmaragdy koronka Dyament 4. Perła wielka gruszkowa pod koroną, dwie perły krzywe. – „ – „ – „ – „ } fl. – 600.
2. Tablica szafirowa wielka nad nią Rubinowa Balas, na spodku Perła gruszkowa y piękna ——— „ fl. – 700.
3. Nak Rubin we środku, cztery tablice Dyamentowe na koło. fl. – 60.
4. Zawieszenie Szafir wielki okrągły rzezany, nad nim Rubin Balasy. – „ – „ – „ ——— „ ——— fl. – 300.
5. Zawieszenie Nak Rubin z dwiema perłami dwa szafiry z diamenty. – – – „ – – – „ – – „ – fl. – 130.
6. Zapona Dyament rzezany Rubin Szmaragd y pereł 5. fl. – 60.
7. Zawieszenie Szmaragd Rubinów 3. Dyament. perły 3 czwarta większa przywiązana nie tu należąca – „ – fl. 120.
8. Zawieszenie Dyament w szybę Rubiny Szmaragd. – fl. 60.
9. Zawieszenie ziarno Rubin wielkie a szpetne. fl. – 200.
10. Krzyżyk Dyamentów tablic 5. szosty triangul. Perła przebita w Gruszkę. ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ – fl. – 600.
11. Pieczątka Syrena, Szafir Dyamenty trzy Rubiny dwa, Szmaragd, Perły 4. ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. – 50.
12. Zawieszenie Szafir wielki nad nim perła wisząca podługowata y Rubin. ——— „ ——— „ ——— fl. – 125.
13. Zawieszenie Rubin pod nim dwa dyamenty, nad nim Szmaragd. – „ – „ – „ fl. – 45.
~~14. Noszenie Rubin podługowaty nad nim~~ – –
14. Noszenie Litery S. A. Dyamentowe Korona Rubinowa naokoło Rubiny trzy, Perła wielka gruszkowata płaska nierówna – „ – „ – „ – fl. – 500.

15. Zawieszenie Szafir wielki wysoki rzezany perła mała fl. — 100.
16. Noszenie Rubin podługowaty nad nim Tablica Dyamentowa perła gruszkowa płaska urwana — — — fl. — 200.
18. Krzyżyk Dyamentowy rzezany Rubinow 3. Szmaragd perel 5. fl. — 12.
19. Krzyżyk Dyamentow 10. Perel 3. — — — fl. — 60.
20. Noszenie Rubin nad nim Szmaragd pod nim dwie tablice Dyament — — — — fl. — 30.
21. Zawieszenie Szmaragd ziarno 4. Tablice Rubinowe 4. Dyament fl. — 140.
22. Medaglia Venus z Marsem. Dyamentow ostrych dwa podlejszych 12. Rubinow 10. — — — — fl. — 60.
23. Zawieszenie Tablica Dyamentowe 3. Rubinowe Szmaragd perła gruszkowa. — — — — fl. — 120.
24. Noszenie Tablica Rubinowa pod nią dwie Dyamentowe nad nią Szmaragd — — — — fl. — 25.
25. Noszenie Szmaragd ziarno Dyamentow 2. Rubinow 2. fl. — 75.
26. Zawieszenie Tablica Szafirowa wielka nad nią Rubin Balas — — — — fl. — 300.
27. Zawieszenie Szafir wielki oktangularny nad nim Rubin Balas perła podługowata. — — — fl. — 400.
28. Zawieszenie Litera A. ze 4. ziarn Rubinowych. Perła okrągła. — — — — fl. — 100.
29. Zawieszenie okrągłe Rubin wielki w kaszcie Balas Rubin. — — — — fl. — 150.
30. Zawieszenie Tryangularne Dyament rzezany Rubin y Szmaragd. — — — fl. — 50.
31. Noszeniczko w nim nie Szmaragd ale Chrysolit na wierzchu Hyacynth na spodku perełek 5. — fl. — 5.
32. Zawieszenie Szafir na czole nad nim Balasy Perła gruszka. — — — — fl. — 75.
33. Zawieszenie Szafir Tryangularny pod nim Balas. Perły 4. porogach Balas nie z tey podobno Sztuki. fl. — 200.
34. Zawieszenie Tryangul Dyamentowy Szmaragd y Rubin Perły 3. — — — — fl. — 70.
35. Zawieszenie Szmaragd wielki y perła wielka gruszkowa nierowna. — — — fl. — 450.
36. Piszczałka złota Rubinow dwa, Dyamentow dwa Rozyczek Dyamentowych dwie Perel 5. — — fl. — 40.
37. Medaglia Leda z Łabędziem Dyamentow 8. Rubinow 3. Szmaragd — — — — fl. — 15.
38. Zawieszenie Szafir nad nim perła. — — fl. — 60
39. Caroli Quinti effigies złota na kamieniu — — fl. — 5.
40. Zawieszenie Tryangul Dyament rzezany y Rubin — fl. — 30.
41. Medaglia Iudicium Paridis Dyament Rubin — fl. — 35.
42. Zawieszenie Tryangul Dyament rzezany Szmaragd y Rubin. — — — — fl. — 35.

43. Zawieszenie Tryangul Dyament Rubin y Szmaragd — fl. — 70.
44. Zawieszenie we srodku Szmaragd Dyamentow 3. Rubin 1. Pereł 3. — fl. — 40.
45. Zawieszenie Szmaragd ziarno nad nim Rubin ziarno — fl. — 60.
46. Krzyżyk dyamentowy ze czterech składany 4. rożnych niemasz
Rubiny 4. Perły 4. — „ — „ — fl. — 15.
47. Zawieszenie Tryangul Dyament rzezany koslawy Rubin
y Szmaragd — „ — „ — „ — fl. — 30.
48. Noszenie Rożyczka Dyamentowa Rubinow 4. Kaszt ieden
prożny Pereł 3. — „ — „ — „ — fl. — 30.
49. Noszenie Szafir wielki nad nim Balas Pereł 4. okrągłych
piąta gruszka — „ — „ — „ — fl. — 300.
50. Medaglia Giganto machia Serce Rubinowe inszych Rubi-
now 6. Dyamentow 7. — „ — „ — „ — fl. — 12.
51. Zawieszenie Tabliczka Dyamentowa podnią dwie Rubinowe
nad nią Szmaragd y perły 3. — „ — „ — fl. — 30
52. Zapona S. Dawid Krol Ziarna Rubinowe dwie y Dyament
mnieyszych Dyamentow Rubinkow Szmarazkow 26. fl. — 60.
53. Zapona wielka S. Jerzy Dyamentowy Smok perłowy Pereł 6.
Kamykow rożnych №. 24 — „ — „ — fl. — 55.
54. Scophia z pippkami Szema Rubinow 12. Dyament Szma-
razek pereł 7. — „ — „ — „ — fl. — 20.
55. Lew złoty Rubinow 6. Dyamentow 4. Szmaragd 1. — fl. — 45.

Szkatuła piąta.

1. Szafir wielki Octoangularny nad nim Balas wielki per-
ła podługowata płaska — „ — „ — fl. — 600.
2. Medaglia Vulcanus Dyamentow 13. Ziarno Rubin-
Szmaragd — „ — „ — „ — fl. — 50.
3. Zawieszenie Rubin podłużny na spodku Szmaragd był
ale go niemasz — „ — „ — fl. — 18.
4. Medaylia Scevola Dyamentow 5. Rubinow 4. — fl. — 16.
5. Zapona S. Jerzy ale S. Michał Dyamentowy z Tabliczkami
Rożami y Liliami Dyamentowemi — „ — fl. — 150.
6. Zawieszenie Wak Rubin Tablice 3. Dyamentowe y Szmaragd fl. — 60.
7. Effigies złota Caroli quinti na kamieniu — „ — fl. — 5.
8. Zawieszenie Ziarno Rubinowe nad nim Szmaragd pod
nim Szafir Pereł 11. — „ — „ — „ — fl. — 15.
9. Zapona S. Jerzy a bez konia Dyamentowy — „ — fl. — 60.
10. Zapona Roza Rubinowa Dyamentow 3. Szmaragdow 2.
Szafir. Pereł 11. — „ „ — „ — fl. — 75.
11. Zawieszenie Imie Jezus Dyamentowe, nawierzchu Rubin
y Tablica Dyamentowa Pereł 2. — „ — „ — fl. — 60.
12. Zawieszenie Szafir octoangularny nad nim Rubin Ba-
las Perła okrągła. „ „ „ fl. — 100.
13. Zapona Krol Dawid Dyamentowy Szmaragdow 6. Rubi-

now 18. Dyamentow 4. ——— „ ——— „ — fl. + 75.

14. Smok złoty Pisżczatka dwa Dyamenty większe mniej- szych Dyamentow Rubinow Szmaragdow Turkusow Perły 2. ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 55.

15. Zapona wielka S. Jerzy albo S. Michał Dyamentowy trzy kałakuckie. ——— „ ——— „ ——— „ — fl. — 100.

16. Zawieszenie Szmaragd Ziarno nad nim Rubin Perła gruszka ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 125.

17. Zawieszenie Roza Dyamentowa Rubinow 3. Kaszt 1. próż- ny — Pereł 2. ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 80.

18. Zawieszenie Tablica Szafirowa nad nią Rubin Balas Per- ła gruszka ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 250.

19. Zawieszenie Tablica Dyamentowa Rubinow 3. y Szma- ragd perła wielka okrągława przywiązana — fl. — 60.

20. Zawieszenie Roza Dyamentowa y Hak Rubin. — fl. — 50.

21. Krzyżyk z 10 Dyamentow Tryangularnych. „ fl. — 150.

22. Zawieszenie Ziarno Rubinowe Tablic trzy Dyamentowych Szmaragd perła wielka okrągła ——— „ ——— „ — fl. — 200.

23. Zawieszenie Roza Dyamentowa Składana, nad nią Ru- bin Spinel y trzy perły kaszt zepsowany — „ — fl. — 600.

24. S. Jerzy Dyamentowy, z Szmaragdami, y Dyamentami — trzech kamieni niedostaie ——— „ ——— „ — fl. — 30.

25. Zawieszenie Hak Szmaragd dwa Dyamenty ostre Rubiny dwa ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 125.

26. Zawieszenie Tryangul Tablica Dyamentowa Rubinowa y Szmaragdowa ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 225.

27. Zawieszenie Tablic dyamentowych dwie Rubin Balas y Szmaragd. ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ — fl. — 30.

28. Kusz z faworem octoangularnym rzezanym znać od Kanaku ——— „ ——— „ ——— „ ——— fl. — 30.

29. Zawieszenie Szmaragd około dwie Ziarna Rubinowe Tab- lica Dyamentowa y druga w tryangul perła okrągła w puł. ——— „ ——— „ ——— „ ——— „ — fl. — 100.

30. Zawieszenie Tryangularne Dyament Rubin y Szmaragd fl. — 25.

31. Pisżczatka Meluzyny z Dyamencikami y Rubinami, kamie- nia żadnego niemasz, pereł dwie ——— „ ——— „ — fl. — 25.

32. Naszenie Dyament rzezany we środku Rubinow 3. ——— fl. — 50.

33. Medaglia Marz z Wenerą Rubinow 3. Dyamentow 3. — fl. — 25

34. Medaglia Iudicium Salamonis Kupki Szmaragdowe Ru- binow 11. Szmaragdow 8. ——— „ ——— „ ——— „ — fl. — 15.

35. Medaglia Debora et Sisara Dyamentow 6. Rubinow 4. — fl. — 10.

36. Zawieszenie Szafir bez folgi wielki Ziarno Rubinowe wisi u niego fl. — 40

37. Medaglia Curcius Dyamentow 3 Rubinow 3. „ — fl. — 12.

38. Medaglia Orpheus kamykow 5. — „ „ — fl. — 10.

39 Zawieszenie Szmaragd y Balas. — „ — „ — fl. — 35.

40. Noszenie małe ziarno Rubin y Szmaragd y perła okrągła — fl. — 30.
41. Zawieszenie Kaszt. Rubin y Balas nie Rubin ale Hiacynth. — fl. — 15
42. Kaszt drugi Rubin Balas mnieyszy — ,, — ,, — ,, — fl. — 10.
43. Kaszt Kamień na kształt Szmaragdu to iest Chrisolit — fl. — 4.
44. Kaszt z Toporem vrzezanym nie oryentalny — ,, — fl. — 4.
45. Szmaragd nie oprawny Octangularny nie Szmaragd
ale Fluss albo pasta ledwie — ,, — ,, — fl. — 1/3.
46. Tablica Topas nie oprawny także Fluss prosty — fl. — 4.
47. Rubinowe Ziarna 3. wielkie z iednego wisi perełka, drugie
dwa nie pewne. — ,, — ,, — ,, fl. — 32.
48. Gałek pięć Krzyształowych w złoto oprawnych y passyawnig fl. — 5
49. Krzyżyk srebrny złocisty. — ,, — ,, — fl. — 1/4.
50. Imie Jezus małe Dyamentowe — ,, — ,, — fl. — 70.

— ,, —

Szkatuła szósta.

1. Flabellum z Dyamentami Rubinami Piora pstre — fl. — 300.
2. Flabellum drugie także pereł 2. Piora Czarne — fl. — 250.
3. Medaglia Agatowa Twarz Rzymska oprawna Dyam. 3. Rubinow. — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. — 20.
4. Zapona S. Jerzy z Dyamentow Rubiny 3. Szmaragdów 3, perły. — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. — 35
5. Medaglia Venus z źwierciadłem Dyamentow 7. Rubinek perełka — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. — 9.
6. Guzow 6. sutych dyamentami iednego kamyka niemasz — fl. — 250.
7. Noszenie Roża Dyamentowa składana osoby dwie Rubinowe Szmaragdy 3. perła wielka — ,, — ,, — fl. — 309.
8. Kasztow Dyamentowych Tablic 43. — ,, — ,, — fl. — 516.

— ,, —

Szkatuła Siodma.

— ,, — Materac Pierwszy.

1. Alżbant Szafirow 11. Sponek po iedney perle 10. szacowano Szafiry 440. Perły 30. złoto 180. — fl. — 650.
2. Alżbant Szafirow 13. pereł płaskich szacunek Szafiry 250 Perły 350. złoto 150. — ,, — ,, — ,, fl. — 750.
3. Alżbant Szmaragdow 18. Sponek po dwie perle 18. Szacunek Szmaragdow 36. Perły 216 złoto 180. — fl. — 432.
4. Alżbant wązki sztuk z ziarnami Rubinowemi 14. Sponek po perle 14. Szacunek Rubiny 39. Perły 56. złoto 70. — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. 165.
5. Alżbant sztuk 15. po dwie perle — Szacunek perły 30. złoto 25. — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. — 55.
6. Łancuch Tabliczek 6 po dwa Dyamenty pereł 30 sztuczek szmelcowanych 24. Szacunku Dyamenty Aurei 24. Perły 120. Złoto 30. — ,, — ,, — ,, — ,, — fl. — 174.
7. Łancuch sztuk 6. po dwa dyamenty, Sześć po dwa Rubiny

podwie perle 12. poiedyny 12. Barełek 12. ——— fl — 60.
8. Rękoieść od wachlarza złota, z Dyamentami 5. Rubinow 5. Szmaragdow 4. Turkusow 2. Pereł 11. spodek ułomany fl. — 40.
9. Rękoieść od wachlarza druga Dyamentow 12. Rubinow 8. Szmaragd 1. Pereł 16. ——— " ——— " ——— " ——— " — fl — 70.

——— " — Drugi Materac

1. Pendent mnieyszy z Rubinami Dyamentami y perlami Sztuk 24. Sponek 24. Kutas z perlami porwany ——— fl — 240.
2. Pędent okrągły z dyamentami Rubinami perlami sztuk 22. na końcu kutas z perlami ——— " ———. — fl — 170.
3. Łancuch okrągłe ogniwa sztuk po 8 pereł 6 po trzy Rubiny y duże perle 22. ——— " ——— " ——— " — fl — 85.
4. Pendent Sztuk z Różyczkami Rubinami 9 po dwie perle 9. bez kamieni No. 17. Kutas z Rubinami y perlami — fl — 200.
5. Pas Sztuk 30. Rubinami Dyamentami perlami sadzony pereł niedostaie.) ——— " ——— " ——— " — fl — 380.
6. Pas albo pendent Sztuk po trzy Tablice Dyamentowe (: iedney niedostaie:) 19. po trzy perły, 19 bez pereł, iedna na końcu (: na końcu:) Kutas w ktorym Dyamentow 9 y perły na Łańcuszkach Szacunek 56. Aureos: 1140. Pereł 57 Aureos 230. Kutas sam z perlami Aur: 300. złoto Aur. 200. ——— " ———. fl. 1870.
7. Sznur długi y z gałką z ciągnionego złota ——— " — fl — 64.

———"———

Szkatuła Osma.

1. Alżbant Sztuczek Rubinowych No. 36. ——— " ———. fl — 50.
2. Alzbant kasztow po Rubinie 8 po perle kałakuckich 8. - fl — 35.
3. Alżbant Sztuk po pięciu Dyamentow ostrych 16. Sponek po trzy perle Uryanskie No. 15. Szacunku Sztuki Dyamentowe aur. No 25. perłowe aur. 20. złoto aur. 200. facit — fl — 900 [: 245.]
4. Sztuczek różnych od Alzbantow oderwanych dwie wielkie po dwie perle Uryanskie. Te dwie sztuki poniewasz nie należą do Alzbantu Szkatuły Dziewiątey (dziewiątey:) lamesmy ie położyli cztery sztuki po dwie perle Uryanskie y te także do Szkatuły dziewiątey przyłożyliśmy vide infra. — fl — —
Sztuczek 12 po iednym Dyamencie rzezanym — — ——— fl — 48.
5. Pierścieni ligatowych dwa rzezanych. ——— " ——— fl — 5.
6. Pierścionek Rubinowy drugi z dyamencikiem slepym. — fl — 6.
7. Perła oderwana — " " — " — " — fl — " "
8. Topas okrągły nie oprawny y nie oryentalny }
9. Krzyczka srebrna z dwiema perełkami — } — " — fl — 1.
10. Alzbant kasztow po dyamencie 7. po perle kałakuckiey 8. - fl — 80.
11. Manelle Sztuk po dwa dyamenty 5. po dwa Rubiny 5. po dwie Perełki 10. ——— " ——— " ——— " ——— " ——— fl — 60.
12. Obrazek 4. Jednakie w każdey po trzech Dyamentow trzech niedostaie po 12 Rubinków perełkami obwiedzione fl — " "
13. Obrazki dwie w każdey po trzy Dyamenty, po trzy Rubiny

po perł 14. —— „ —— „ —— „ —— „ —— fl. – 450.

14. Obręcz złota, w niey Szmelcowana Ziarn Rubinowych 13. – 14 deest. —— „ —— „ —— „ —— „ —— fl. – 70.

Szkatuła Dziewiąta.

1. Alżbant kasztów 7. po Szmaragdzie wielkim Sponek 7. po dwie perle Uryańskie wielkiey Szacunek perły 1000 Szmaragdy 100. Złoto 100. —— „ —— „ —— „ —— fl. – 1200.
2. Alżbant kasztów 7. po Szmaragdzie cztyrym wielkim Sponek 8. po perle Uryańskiey wielkiey Szacunek perły Aur. 320. Szmaragdy 70 Złoto 110. —— „ —— „ —— fl. – 500.
3. Manelle dwie w każdey kasztów pięć po ziarnie Szmaragdowym Sponek po dwie perle Uryańskie pięć — fl. – 400.
4. Manelle dwie kasztów 7. po Rubinie Balas wielki Cztery Sponek po dwie perle. —— „ —— „ —— fl. – 400
5. Alżbant kasztów 7. z Rubinami Balas wielki Sponek po dwie perle 13. przyłożyły się tu dwie Sponce należące z Szkatuły osmey. —— „ —— „ —— fl. – 550.
6. Alżbant kasztów z Różami Dyamentowemi 13. Sponek po dwie perle 13. Przyłożyły się tu Sponie dwie należące do szkatuły osmey —— „ —— „ —— fl. – 600.
7. Alżbant Róże rubinowe 15 Sponek po dwie perle 14. item dwie się potym przyłożyły. —— „ —— „ —— fl. – 450.
8. Alżbant mnieysze Rubinowe 14 Sponek po dwie perle 14. —— „ —— „ —— „ —— „ —— fl. – 200.
9. Alżbant kasztów z Różyczkami Dyamentowemi 5 z Rubinami 4. Sponek po dwie perle 9. —— „ —— fl. – 100.
10. Alżbant sztuk 11. po dwie perle teraz 15. bo cztery sztuki do tego należące przyłożyły się —— „ —— „ —— fl. – 120.
11. Alżbant kasztów z Ziarnami Rubinowemi 7. z Szmaragdami 7. Sponek po dwie perle 15. —— „ —— „ fl. – 215.
12. Alżbant po cztery perły kasztów 14. —— „ —— fl. – 116.
13. Manelle dwie w każdey kasztów z Ziarnami Rubinowemi dwa z Szmaragdami dwa Sponek po Rubinie y Szmaragdzie Cztery — „ — „ — „ — fl. – 150.
14. Alżbant kasztów z ziarnami Rubinowemi 18. Sponek po dwie Perle 18. —— „ —— „ —— fl. – 100.
15. Alżbant kasztów z Tabliczkami Rubinowemi osm Sponek po dwie Perle płaskie osm. —— „ —— „ —— fl. – 70.
16. Alżbant kasztów po ziarnie Rubinowym iedynaście po perle Kałakuckiey 11. — „ — „ — „ fl. – 40.

Szkatuła Dziesiąta.

1. Alżbant sztuk siedm Tablic Dyamentowych y siedm sztuk po cztery Perły Uryańskie Szacunek Dyamen-

tu –

tu 1. karat 4½. Auref 400. Wº 2. Karat 4¾. Auf. 400. Wº 3. karat 7¾. Auref. 1300. Wº 4. bez rogu Karat 8½ Auref. 1300. Wº 5. Kamień złoty karat 7½ Auref. 1200. Wº 6. Karat 9½ auf. 2200. Wº 7. Karat 7. Auref. 1200 złoto y perły Auref. 340. in summa Wº – 8140. (8340).

2. Alzbant-Sztuk Szmaragdow wielkie trzy Rubinow Cztery Sponek po Szmaragdzie y Rubinie 8. ... Wº – 350.

3. Noszenie wielkie Dyament podługowaty, waży karatow 22¼ perła mała $\frac{m}{12}$. ... Wº 12000.

4. Noszenie kaszt tylko złoty bo tablica Dyamentowa zginęła u krolowey JMci Ludowiki ... Wº – 14.

1. 5. Tablica wielka Dyamentowa podługowata Rogu iednego niema nad nią ziarna Rubinowe Szacunek Dyament Kar. 18. Auref. 9000. Rubin y złoto Auref 50. ... Wº – 9050.

2. 6. Dyament wielki w Tryangut rzezany nadnim Tablica Rubinowa pod nim perła okrągła wisząca. w zastawie u X. dza Biskupa Krakowskiego ... Wº – ..

3. Dyament wielki wszybę rzezany w kaszcie 4. Rubinki nadnim Tablica Rubinowa w kaszcie cztery Dyamenty w zastawie u JMci X. Biskupa Krakowskiego ... Wº – ..

4. Alzbant kasztow z Tablicami Dyamentowemi 6. po 4. perły Uryanskie Siedm Szacunek Dyamentow Wº 1. karat 4¾ Auref. 600. Wº 2. karat 3. Auref. 200. (Wº 3) Wº 4 Karat 3. Auref. 200. Wº 5. Karat 3. Auref. 200. Wº 6. Karat 2½ Auref 100. Pereł Wº 28. po Auref. 40. Auref. 1120. złoto auref. 180. ... Wº – 2950. (2400) 350.

5. Perły dwie wielkie płaskawe ... Wº – 1500.

6. Perła trzecia z Szmelcem. ... Wº – 100.

1. Kaszt wielki szafir rzezany perła płaskawa urwana waży karat. 63½ Auref. 1200. ostatek 35. ... Wº – 1235.

2. Kaszt ziarno Rubin wielkie waży karat. 59½ ... Wº – 1000.

3. Spinella wielka na środku wisi szmaragd z ziarnem Rubinowym waży karat. 119. y puł grana szacunek Auref. $\frac{m}{5}$. perła Auref. 50. ... Wº – 550.

4. Dyament naywiększy z perły waży karat Wº 27. y puł grana Szacunek Auref. $\frac{m}{20}$ perła aur 2500. ... Wº – 2250.

Oprocz Szuflad.

1. Kubek ... Wº – 50
2. Jednorożec w Krakowie zostawiony. ... Wº –
3. Kartki
4. Tabula Grozia.
5. Widelec srebrne ... Wº – 3.

Puzderko z Pierscieniami. Pierscienie

Wº 1. Turkusek Auref – Wº – 2.
2. Zwieczka onyx – Wº – 2.
3. Opale ... – Wº – 5.

N. 4. Aspis rysowany — N. — 3.
5. Turkusek — " — N — 1
6. Agatka główka — N — 4
7. Agatka główeczka — N — 1
8. Agatka piesek — " — N — 1.
9. Szmaragd rzezany w figurę N — 10
10. Trzpiał główka szmelcowana N — 1.
11. Rubinek — " — N — 1
12. Rubinek — " — N — 1
13. Krzyształ — " — N — 2
14 Krzyształ — " — N — 1
15. Opal ślepy — " — N — 1
16. Krzemyk — " — N — 1
17. Dyament ślepy — N — 2
18. Dyament ślepy — N — 1
19. Onyx. — " — N — 1
20. Rubinek. — " — N — 1.

7. Pudełko białe zapieczętowane w którym puntalików Berełek y różnych sztuczek złotych, ważących z szmelcem Aur. 850. — " " — " — N. — 800.
8. Garnek Aspisowy albo raczey Serpentina — " — N. — 25.
9. Turkusów tuzinów 100 po f: 3 — " — " — N. — 50.
10. Szabla z Turkusami — " — " — " — N. — 250.
11. Szabla druga bez żelaza Turkusami Dyamentami Rubinami sadzona — " — " — " — N. — 350.
12. Pudełko w nim Czarka Krzyształowa — " — N. — 30.
2. Aspisowa zielona — " — N. — 30.
3. Czarka białego kamienia — — N. — 50.
13. Szkatuła Salserka Srebrna y Reliqwie Swięte — — N. — 50.
14. Mieczyk. } zastawione w Krakowie —
15. Mieczyk }

<u>Pudło wielkie Łubiane</u>

16. Pudło białe w nim perły rożne drobnych dwa pakiety Aur. 145.
Pereł Lepszych y większych sznur — Aur. 108.
Perły iescze większe — " — " — 10.
Perły Szockie — " — " — " — 10.
Kamyki rożne — " — " — " — 2.
Dyamenciki 24. — " — " — " — 10. N. 285.
17. Pudełko drugie białe w nim perły rożne pięknsze y mnieysze N. — 200.
18. Pudełko Trzecie białe w którym rożne kamienie drobne y fałszywe w Puzełkach y extra tego Aur. 16.
Kamyki Lepsze związane — Aur. — 30.
Szafir z Obrazem Matki Bożey — — 50.
Dyamencików 25. — Aur. 40. — — N. 136.
19. Pudełko Czwarte Łubiane z podlemi barzo drobiazgami N. — 4.

20. Obrożka na pieska — .. — .. — . w. — ..
21. Kamień biały cum effigie Chalcedonius — .. — w. — ..
22. Łyżka potłuczona z perłowey macicę y Łyżki z łamanym Łyżki Krzyształowey — .. — .. — w. — ..
23. Krzyżyk } nieszacowane ut Res sacra y tanie — .. — ..
24. Pacyfikał }
25. Decima z kamieni złotych. — .. — w. — 4.
26. Pacierze pstre kamienne — .. — .. — w. — ..
27. Pacierze krwawnikowe — .. — .. — .. — w. — 20.
28. Paciorki białe gruszkowe kościane — .. — w. — 2.
29. Paciorki kościane — .. — .. — .. — w. — 1
30. Paciorki drobne rożnych kamieni — .. — .. — w. — 1.
31. Pacierze krzyształowe — .. — .. — .. — w. — 3
32. Paciorki gagatkowe — .. — .. — .. — w. — 1
33. Rękojeść do szpady — .. — .. — .. — w. — 2
34. Rękojeść do tordelca — .. — .. — .. — w. — 1.
35. Guzików złotych — .. — .. — .. — w. — ..
36. Pacierze z rożnych kamieni — .. — .. — .. — w. — 10.
37. Pacierze koralowe — .. — .. — .. — w. — ..
38. Bafalików albo żołądków — .. — .. — w. — ..
39. Ferecików — .. — .. — .. — .. — w. — ..
40. Ferecików z Czerwonym Szmeliem białym — .. — w. — ..
41. Ferecików z białym szmeliem y czerwonymi literami — .. — w. — ..
42. Ferecików złotych Dwanaście — .. — .. — w. — ..
43. Ferecików — .. — .. — .. — .. — w. — ..
44. Braycarków — .. — .. — .. — .. — w. — 30
45. Obręczy dwie — .. — .. — .. — w. — 45.
46. Pasek złoty — .. — .. — .. — .. — w. — 60
47. Manelle dwie — .. — .. — .. — .. — w. — 10
48. Pereł Kałakucku W. 1300. — .. — .. — w. — 136.
49. Braycarków albo klaszek złotych. — .. — .. — w. — 8.
50. Pasek na dwoch. — .. — .. — .. — w. — 10.
51. Manella z drotowego — .. — .. — w. — 15.
52. Manella — .. — .. — .. — .. — w. — 6.
53. Manella — .. — .. — .. — .. — w. — 8.
54. Łancuszek — .. — .. — .. — w. — 18.
55. Manella — .. — .. — .. — .. — w. — 25.
56. Łancuszek — .. — .. — .. — .. — w. — 25.
Nadto nalazło się łamanego złota — w. — 4.

Przysięga P. Jubilerow przystała przed Taxą in praesentia Commissyi.

Ja N.N. Przysięgam Panu Bogu w Troycy Swiętey Jedynemu że w Taxie Kleynotow Rzeczypospolitey wiernie według Boga

7

y Sumnienia y według naywyższey moiey umiejętności pomienione Kleynoty taxować y estimować będę, wagę, wodę, Cursum albo przeciąż do cudzych Krajów pilnie y wiernie uważaiąc: Sekret przy tym tak taxy uczynioney iako y wszystkiego cokolwiek się na tey Commissyey przy bytności moiey na pożytek Rzeczypospolitey obtraktować będzie nienaruszenie zachowam. Tak mi Panie Boże dopomoż y męka iego gorzka.

Summaryusz przy Commissyey Kleynotowey podany od JmPana Podskarbiego W. K. Anno 1683.

Szacunek y Taxa wszystkich Kleynotów Rzeczypospolitey wynosiła Czerwonych złotych in Specie №. 101.670.

Ktorych Taxowa Dystrybuta.

Na zapłatę długu Naiaśnieyszego Krola Jgmści na onczas Marszałka y Hetmana W. ex ordinatione Seymu Ao 1673. Aur.	№. 5050.
Woysku Starego Zaciągu y Furmanom Armatnym podzielone za Ordynansem Seymu y Commissyi. — Aur. —	№. 42040.
Item Regimentom y rożnym ex Ordinatione tegosz Seymu Skarb zapłacił przez siebie ——.. ——.. ——	№. — 5960.
U Naiaśnieyszego Krola Jgmści in Summa 120'000, zastawione Kleynoty Szacunku ——.. ——.. ——.. —	№. 26100.
Zyament Wielki w Skarbie zostaie Szacunku .. —	№. 22500.

Facit Aureos. №. 101.670.

In Supplementum przysłano to JmPa Wdy Poznanskiego Ao 1683.

W Summę Taxy Generalney Aur. № 101670. weszły y te dwie sztuki co były u JmXa Biskupa Krakowskiego szacowane in Aur. №. 2300.

Też sztuki dwie wchodzą w summę Dystrybuty przez Pana Podskarbiego to iest in Summa Aureos. №. 5968.

Ktore Sztuki ieśli tak videbitur JKMci y Rzeczypospolitey gotów eliberować z zastawy Pan Podskarbi y w pewnym czasie oddać za oddaniem sobie summy na ktorą były szacowane to iest Aur. — №. 2300. — .

— (Pag. №. 14. recto) —

Thesaurus

In Calamitatibus Regni
Absconditus. Nunc
Sub Felicissimis auspicijs Serenissimi ac Invictissimi Augusti II. Poloniarum Regis Stus ie
Feliciori Revolutione Status Reipublicae.
Per
Celsissimum & Reverendissimum Illustres ac Magnificos Reipublicae Comissarios Vigore Constitutionis Grodnensis
1726.
Elevatus & Illustrissimo Francisco Maximiliano a Tęczyn Ossolinski, Supremo Regni Thesaurario Drohiciensi &c. Capitaneo. Traditus.
Anno quo Supremum Numen
Thesaurum Vitae Caelestis Nobis
in terris aperuit. —
1730. —

Laudetur Jesus Christus.

Actum in Arce Cracoviensi in Conclavi Nuntiorum, Feria Tertia post Dominicam Jubilate, proxima, idest die Secunda Mensis Maij, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Trigesimo. —

Konstanty Felicyan na Szaniawach Szaniawski Biskup Krakowski, Xiążę Siewierski. —
Piotr Konstanty z Stadnik Stadnicki Kasztelan Woynicki
Franciszek z Czekarzewicz Tarło Kasztellan Lubelski Starosta Wielunski ex Senatu. —
Antoni z Słupowa Szembek Podkomorzy Generalny Wdztwa Krakowskiego Wielicki Bochenski &c. Starosta.
Stanisław z Słupowa Szembek Woyski Kra: z małey Polski.
Melchior z Gurowa Gurowski Horąży Kaliski Starosta Kolski.
Józef z Radomicka Radomicki, Poznanski Starosta Odolanowski z Wielkiey Polski, ex Equestri Ordine Komissarze Rzptey.
Franciszek Maxymilian z Tenczyna Ossolinski Podskarbi WK. ex munere Ministerij.
Stefan z Dembian Dembinski, Kusztosz Skarbu Koronnego y Kanonik Krakowski ex Officio.
Józef na Michałowie Michałowski Podskoli Województwa y Sędzia Grodzki Krak: ex parte JW. JmPana Franciszka Gonzagi, Margrabi na Mirowie z Wielopolskich Myszkowski y

Wojewody

Woiewody y Generała Małopolskiego Starosty Krakowskiego et Dignitate Palatinali & Officio Capitaneali ob Legalitatem spraw w Trybunale Koronnym Lubelskim mianych, ad praes absentis, Plenipotent officiose zapisany.

Ponieważ inni Jaśnie Wielmożni Jchmość PP. Senatorowie od Skarbu Koronnego y Kluczu, de Lege juxta Constitutionem Anni 1576. należący non comparuerunt, ani przez sie ani przez Plenipotentow swoich, Zaczym my Komisarze Rptey in Fundamento Konstytucyi Seymu Grodzinskiego Dnia 28. Wrzesnia R.P. 1726. w Grodnie odprawionego, na odebranie Insigniorum & Archivorum od Successorow S. P. Jasnie Oswieconego Xiążęcia Jmci Stanisława na Słupowie Szembeka Arcybiskupa Gnieznienskiego Prymasa Korony Polskiey y W.X. Litewsk. Ktore podczas publicznego zamieszania, ingruente hostilitate Svetica za Reskryptem JKM. w Krakowie Dnia 11 Lipca Roku 1702 datowanym y pieczęcią Koronną stwierdzanym wspolnie z N. Jasnie Wielm. Jx. Janem Kazimierzem Bohumem (sic!) Biskupem Przemyskim y Nominatem Krakowskim tudziesz pomienianym JW Jm Panem Woiewodą na on czas tylko Starostą Krakowskim Skarbu Koronnego podniozszy, providendo omnimode securitati za granice wywiozł. Teraz zas Jasnie Os. Xiąże Jmść Krzysztof na Słupowie Szembek Biskup Warminski y Sambinski iako Sukcessor swoim y innych Konsukcessorow swoich imieniem juxta Dispositionem Legis publice, & praeallegatae Constitutionis Komportie Ziezhawszy na termin dzisieyszy do Zamku Krakowskiego, Jurysdykcyę naszą Komissarską zafundowalismy, przy prezencyi JJ Wielmożnych Andrzeya z Raciborska Morsztyna Sądeckiego, Piotra z Słupowa Szembeka Oświecimskiego Kasztellanow, Jozeffa na Korcu y Olexycie Xiążęcia Czartoryjskiego Chorążego Wielkiego W.X.L. Theodora Chrabi na Wisniczu y Jarosławiu Lubomirskiego Starosty Spiskiego, Wielm. X. Michała Kunickiego Suffragana y Archidyakona Adama z Komorowa Komorowskiego Kanclerza, Ludwika Siemierackiego, Michała z Granowa Wodzickiego Officyała, Kaspra Szczepkowskiego, Jerzego Mireszowskiego, Wacława Sierakowskiego, Franciszka Trzebinskiego, Jacka Łopackiego, Marcina Waleszynskiego y innych Kościoła Kathedralnego w Zamku Krakowskim Prałatow y Kanoników, tudziesz Wielmożnych y Urodzonych Antoniego z Gledzianowa Bełchackiego, Czesnika Woiewodztwa Krak: Woyciecha z Kurozwęk Męzynskiego Ostrzeszowskiego, Stanisława z Słupowa Szembeka Lelowskiego Jana z Łochocina Łochockiego Krzeczowskiego, Jozefa Paszyca Chorodeckiego, Stanisława Nideckiego Chyżowskiego

Starostow.

Starostow, Krzysztofa z Tomic Tomickiego Burgrabiego Zamku Krakowskiego, Jana z Dembian Dembinskiego, Podkomorzego JkMci, Stanisława z Brzezia Kusockiego, Skarbnika Wdztwa Krakow. Oberszteletmanta Gwardyi Kniey JkMci. Szymona Dzyewlowskiego Podczaszego Czernichowskiego, Jana z Wierzbicy Hemera, Chorążego Znaku Pancernego Nayiasnieyszego Krolewicza JMci. Jozefa z Janowic Chwaliboga Vicesregenta Grodzkiego Ostrzeszowskiego Jana z Kempka Kempinskiego Stefana Jerlicza Miecznika, Owruckich Szymona z Wielkiego Grzybowa Grzybowskiego, Franciszka Miklaszewskiego Sędziego Woiewo: Krak. y Podrzędzirego (Podrzędzkiego)? Wielkorządow Krakowskich, Franciszka Stankiewicza Sędziego Podkomorskiego Wielickiego y Bochenskiego Cełł Kptey, Piotra Gordona Cełł Składnych w Prowinciey Małopolskiey Superintendentow, Franciszka Tadeusza Miklaszewskiego Jana Noakowskiego Jana Zarawskiego, y innych wielu godnych Ozob, Status Eqvestris.

Po ktorey Jurysdykcyi zafundowaney, uczyniwszy Plimi naria, naprzod zaczelismy od Rewizyi Skarbu Koronnego, ktorydmy zastali zamkniety, dlaczego ob defectum kluczy Slusarzowi otworzyc rozkazalismy, a potym ante omnia, od odebrania depozytu od JW. Xcia JMci Biskupa Warminskiego y Sambienskiego przystąpilismy.

Dlaczego uczyniwszy należytą konfrontacyę z oryginalnym Regestrem, na on czas circa Levationem Insigniorum et Archivoru Skarbu Koronnego, modo quo supra factam Spizanym a teraz ex pte Jasnie Wielmożnego W. Woiewody y Starosty Krakowskiego Legalitate Sprawy w Trybunale Koronnym Lubelskim zabawnego et in absentia Sui, przez Wielmożnego W. Jozefa na Michałowie Michałowskiego Podstolego Wdztwa y Sędziego Grodzkiego Krakowskiego, Plenipotenta ad infra clesa tali ex munere Dignitatis Palatinalis, iako tez ex Officio Capitaneali Cracoviens. Specialiter zapisanego, ob egram valetudinem, przez JWielmożnego JMci Pana Adama z Szczybow Szczyżowskiego, Burgrabiego Zamku Krakowskiego produkowanym, Insignia & Archiva Regni przez pomienionego Jasnie Oswie. Xcia JMci Biskupa Warminskiego komportowane odebralismy takowe. —

Naprzod Sklepek w skrzyni cum Insigniis otworzywszy z Regestrem pomienionym Anni 1702. skonfrontowawszy, pomienione Insignia distinctim opisac postanowilismy dla lepszey informacyi poniewaz circa Levationem qualitys terminis tylko opisane były, teraz zaś każdą Sztukę, rewidując tak opisuiemy. ——

Korona

- Korona pierwsza złota ktorey ad Coronationem zażywaią, nazwa-
na Originalis, albo Privilegiata ma w sobie portiones 10.-
= W pierwszey porcyi Rubinow Osm powiększych, 4. mnieyszych, 8 Szma-
ragdow małych, 3 Szafiry wielkie 6 mnieyszych 9 pereł, na pię-
ciu Rubinki, na wierzchu malenkie, na szostey niedostaie na
trzech zdawna niebyło, Na sztyfcie pierwszym 4. Szmaragdy,
perła iedna, iedney perły w kasztkie niedostaie.-
-= W drugiey porcyi 4. szafiry wielkie, 8 malenkich 2 wielkie Szmarag-
dy małych 5. z rubinami y Szmaragdami na wierzchu Szosta
bez Rubina. Na wierzchu zas perły gładkie 3. Kaszt bez kamie-
nia. Na drugim miejscu ani kasztu, ani kamienia niemasz
y sztyftu, pokazuie się że Dawno niedostawało.
= W Trzeciey porcyi Szafirow Dziewięc, Rubinow 8. alias Zarna, ieden
Kaszt bez kamienia, pereł 11. gładkich. Sztyft niecały przełomany
z gałeczką na wierzchu srebrną.-
= W Czwartey porcyi Szafiry wielkie 3. małych 7. Szmaragdow malenkich
5. pereł z Rubinami y Szmaragdami na wierzchu dwie perły bez Ru-
binow 3. gładkie, sztyft, na ktorym na srodku Szafir Jeden Rubinkow
malenkich trzy y perła iedna.
= W piątey porcyi W srednim kaszcie Szafir 1. wielki, drugi mnieyszy,
w kaszcie na wierzchu na boku 8. malenkich, w kasztach trzy większe
Szmaragdy 7 mnieyszych 6 Rubinow ~~mnieyszych~~ większych, 5 mnieyszych
6 pereł z Rubinami y Szmaragdami na wierzchu 3 perły gładkie na
wierzchu iedney perły kasztem nie dostaie dawno. Sztyft z Rubinem
wielkim we srodku, Trzy małe na boku, na spodku perła.-
= W szostey porcyi na srodku rznietym kamieniem Szafir wielki. 4 mniey-
szych, po bokach y na gorze 8 malinkich szafirow, 5 Rubinow wielkich
po bokach, 7 małych y kaszcik bez kamienia prożny. 1. 1 Wielki Szma-
ragd, 3 mnieysze, 6 pereł z Rubinami y Szmaragdami iedney nie
dostaie z kasztem 3 na wierzchu gładkie, Sztyft z Rubinem na srod-
ku, z dwiema Szmaragdami malenkiemi trzeciego niemasz tyl-
ko kaszcik, pod nimi perła iedna.—
= W Siodmey porcyi We srodku Rubin wielki alias Zarno, po bokach
pięc mnieyszych 7. malenkich Szmaragdow, wielkich 3. Małych siedm
Szafirow małych 8, Szafir większy 1. Kaszt ieden bez kamienia wierz-
chni, 7 z Rubinami y Szmaragdami, pereł na wierzchu Gładkich 3, 2
Sztyft z Szmaragdem Wielkim, po bokach Szmaragd 1. Szafir 1. Rubin 1.
W Osmey porcyi Szafir 1. wielki, alias Zarno na wierzchu mnieyszy,
siedm małych Szmaragdow 3 wielkich, małych 4. Rubinow wiel-
kich 5. małych 7. Kaszt na boku bez kamienia, pereł z Szmaragda-
mi Rubinami y Szafirami 7. pereł gładkich na wierzchu 3. Sztyft
z Rubinem we srodku większym, na boku Rubinek mały Szafir ma-
ły. Szmaragd mały.-
= W Dziewiątey porcyi Rubin Wielki alias Zarno iedno mnieyszych
7. malenkich 7. Szafirow większych 3, małych 7. Szmaragdow ma-

tych

tych 6. Kasztcik 2 przez kamienie mały, Pereł z Rubinami Szmaragdami Szafirami 7. gładkich 3 - z Szafirem iednym, Sztyft w srodku po bokach trzy Rubinki, mała perła iedna.

- W Dziesiatey Porcyi Szafir ieden Wielki alias Zarno mnieyszych po bokach 3. maleńkich 7. (4.) Rubinow większych 7. Mnieyszych 7.- Szmaragdow małych 5. Pereł z Szmarami Dwie, z Rubinem iedna, dwie bez kamieni z kasztami prożnemi; iedney na boku z kasztem niedostaie, Kasztcik mały prożny - ~~ze~~ mieysce prożne znac że był kamien z kasztem, Sztyft z Szafirem we środku, na bokach 3 Szmaragdy, Perła gładka, Te kamienie wszytkie nie szlifowane we wszytkich Porcyach Zawarcie korony na krzyż szczerozłote, na wierzchu Jabłuszko z Krzyżykiem Axamit zbutffiały.-

- <u>Korona druga</u> Szczerozłota pomnieysza, ktorey zazywaią ad Coronationem Krolowey Polskiey, ma w sobie portiones Siedm Szczerozłotych.

- <u>W Pierwszey Porcyi</u> Rubinow 5. Szafirow 5. Pereł 8 y tak wszytkie Porcye oprocz iedney w ktorey 1. Perły niemasz. Ta korona bez zawarcia na Starym Axamicie. —

- <u>Korona trzecia</u> <u>Homagialis</u> Szczerozłota w ktorey Porcyi Dziewięc. —

- <u>W Pierwszey Porcyi</u> Rubinow 8 alias Zarnn. Szafirow 2. Pereł Gładkich 9. przy niey Sztyft złoty z Perłą. -
- <u>W Drugiey Porcyi</u> Szafirow 3. Rubinow 5 Pereł 9. Sztyft złoty z Perłą.
- <u>W Trzeciey Porcyi</u> Rubinow 5. Szafirow 5. Pereł 9. Sztyft złoty z Perłą.
- <u>W Czwartey Porcyi</u> Szafirow 5 Rubinow 5. Pereł 9. Sztyft złoty z Perłą.
- <u>W Piątey Porcyi</u>. Szafirow 5. Rubinow 5. Pereł tylko 8. Sztyft złoty z Perłą.
- <u>W Szostey Porcyi</u> Szafirow 5. Rubinow 5. Pereł 9. Sztyft złoty z Perłą.
- <u>W Siodmey Porcyi</u> Szafirow 5. Rubinow 5 Pereł 9. Sztyft złoty z Perłą. -
- <u>W Osmey Porcyi</u> takiez kamienie, Perły y Sztyft —
- <u>W Dziewiątey Porcyi</u> Rubinow 2 Pereł 9. Szafirow 8. Sztyft złoty.

Zawarcie korony na krzyż, z krzyżykiem y Axamit Stary.

- <u>Korona Czwarta</u> <u>Węgierska</u>. Ta korona w iednym Cyrkule maiąca kamieni Szafirow wielkich w Tablice cztery Szlifowanych Rubinow w Tablice cztery, ieden tylko szlifowany, na wierzchu połomana, tak iak było zdawna, Fragmentow do niey należących 7. rożnych - mnieyszych y większych. -

- <u>Korona Piąta</u> <u>Szwedzka</u>. W ktorey Porcyi 5. wielkich, mnieyszych 5. iedna zepsowana. Fragment w papierze z osobna, te na iednym Cyrkule złotym wszytkie. -

- <u>W Pierwszey Porcyi</u> Szmaragdow wielkich nieszlifowanych dwa, Szafirow Wielkich Szlifowanych 2. Rubinow nieszlifowanych 4. Dwa kaszty prożne, po bokach Dwa Dyamenty konczaste większe i trzeci mnieyszy Pereł gładkich 11. Ta Porcya złomana nicią prostą ~~do~~ Axamitu przywiązana. -

= W Drugiey porcyi mniejszych Szmaragdow nieszlifowanych 4. Szafirow Wielkich 2. Rubinow alias Żarn Dwa Dyament ieden między Rubinami Konczysty, drugi Mnieyszy między perlami, na Wierzchu Perel 19. Kasetik złomany z wierzchu Drotem spoiony. –

– W Trzeciey porcyi Wielkiey na spodzie Szmaragd wielki w Tablicę wpol przepadniony, drugi mnieyszy nie szlifowany Rubinow alias Żarn większych y mnieyszych 12 nieszlifowanych Szafirow Dwa Dyamenty wielkie koło Szafira Dwa konczyste trzeci między Perlami Pereł gratkich 7. Ta porcya złamana nicią związana. –

= W Czwartey Porcyi małey Szmaragdy 4. nie szlifowane wielkie Szafir 1. Rubinow 2. Dyament między Rubinami 1. większy 2. między perlami mnieyszy, Pereł 19. Piorka złote złomane Drotem przytwierdzone. –

– W Piątey Porcyi więkrzey Szmaragd 1. wielki na Spodzie 3. na wierzchu mnieysze nie szlifowane, Rubinow większych y mnieyszych nieszlifowanych 11. Dwa kaszty wielkie prozne Dwa Dyamenty większe konczate, na wierzchu zas 3. między perlami mnieyszy, Pereł Gratkich 6. Wierzch tey porcyi złamany nicią przywiązany Sztyft złoty od perły prozny.

= W Szostey Porcyi małey Szafir większy 1. drugi mnieyszy na wierzchu, Szmaragdow 4 y Rubinow 2. nieszlifowanych Dyament między Rubinami Drugi między perlami konczyste Pereł 18. od iedney iest Sztyft prozny ta porcya związana nicią przewiązana. –

= W Siodmey porcyi Wielkiey Szmaragd wielki nieszlifowany drugi na wierzchu mnieyszy Szafirow 2, trzeci mnieyszy między Perlami Pereł 7. Rubinow alias Żarn 12. Dyamentow większych 2. Ta porcya złomana Drotem ściągniona. –

= W Osmey porcyi małey Szafir Szlifowany Szmaragdy 4. nieszlifowane Pereł 16. Rubinow Dwa Dyamencik 1. złomany Wierzch tey Porcyi od ktorey a parte Fragmenta. –

= W Dziewiątey Porcyi większey. Szmaragd wielki w Tablicę na spodzie wpol przetrącony, na wierzchu zas mnieyszych 4. Szafirow 2. Rubinow 11. Dyamenty Dwa większe konczaste Pereł gładkich na złotych Sztyftach 4. wierzchołek tey Porcyi odłomany, a parte w papierze.

– W Dziesiątey Porcyi małey we srodku Szafir Szlifowany Rubinow alias Żarn nieszlifowanych 4. Pereł na sztyftach złotych 16. Wierzch tey porcyi odłamany, w papierze a parte. Zamknięcie tey korony na krzyż, złote iabłko ~~złot~~ malinkie z krzyżykiem odśrubowane a parte, Axamit

stary

stary zbutwiały. Fragmenta od tey, (korony). –

= Fragmenta od tey korony należące Rubin alias Zarno bez kasztu nieszlifowany, Perła iedna bez sztyfta nie szlifowana Perła 1. mała kształtem (?) złotym, na wierzchu Rubinek, szafir w kasztie złotym z trzema piorkami złotemi, trzy perły, na złotych sztyftach we środku Dyamencik mały konzysty, przy sztyfcie y trzech piorkach złotych pioro od poręyi mnieyszey teyże korony, y w nim szafir mały, Dwa Rubiny alias zarna nie szlifowane Dwa Dyamenty w kasztach złotych trzy Perły na sztyftach złotych. –

– Fragmenta insze tak sie opisują W papierze Dwa kamienie oprawne w złoto Rubiny. Item Perełka iedna, także oprawna w złoto na wierzchu Rubinek. Item Szrubeczka mała złota, także Dwa kamyki nieoprawne, ieden Szafir, Drugi Szmaragd, u ktorego Rogu utrącony, nieszlifowany.

Sceptra Krolewskie Cztery.

Pierwsze Szczerozłote na sztyfcie żelaznym. Dyamentow pod Gałką, z wierzchnią Dwa, w Tabliczkę, trzeciego niedostaie. Item w tym Sceptrum kamieni trzy, Szmaragd skrocony, Szafir y Topas, szlifowany w Tablicę u dołu 3 Rubiny małe. –

Drugie Sceptrum małe złote od korony Węgierskiey u gory w listki na sztyfcie żelaznym.

Trzecie Sceptrum Srebrne złociste u wierzchu w koronie wyszcerbany – –

Czwarte Sceptrum Srebrne złociste, większe całe. –

Jabłek Pięć.

Pierwsze Jabłko Szczerozłote na nim Sphera Mundi ryzowana z perel Czterech na sztyftach złotych, Dwa Rubinki in medio.

Drugie Jabłko złote z krzyżykiem złotym.

Trzecie Jabłko Srebrne złociste.

Czwarte Jabłko Srebrne złociste z krzyżykami takiemiż

Piąte Jabłko Srebrne złociste.

Łancuchy

Dwa Łancuchy złote Drutowey Roboty, opisane w Dawney Rewizyi A. 1690. ponderis Czerwonych złotych 142. Ale teraz nieważone.

Dwa Łancuchy Szmelcowane w Rycerskie węzły waża Aureos trzysta sześdziesiąt y jeden Drugi kręcony Roboty złoty waży aureos 288. –

Sztuka Jednoroszcia nie wielka, mało co większa od podłokcia

Miedniczka Mała Suto złocista. Srebrna z Greckim pismem y Portretem Nayswiętszey P. Maryi we środku.

Pas Axamitny Czarny, na ktorym Sztuk z złotemi puklami 16. Aspiszowych 5. rznietych, Gagatkowa iedna rznięta insze są ... szczerozłote. –

Miecze Dwa –

Miecze Dwa.

Pierwszy w Pochwach Srebrnych Złocistych Wąskich nakształt Moniera, Rękowiśe Zosobna w Sztukach piąciu kapturek Szósty.

Drugi w Czarney Pochwie Szeroki w srebro oprawny y Krzyż złocisty.

Relikwiarz Moskiewski Srebrno Złocisty, na wierzchu kapsz prozny.—

Krzyżyk Srebrno Złocisty otwieraiący się cum efigie Crucifixi.

Inwentarzow Rewizyi w tymże Sepecie odebraliśmy 4. in originali.—

1. W oprawie Białey Pargaminowey — d. 14. Janu — 1669.
2. Drugi w Sexternie bez oprawy — d. 18 Marcys — 1676.
3. W Sexternie bez oprawy — — 1683.
4. Oprawny w Turecki papier. — d. 22. Janu — 1690.

To wszystko to iest insignia y inwentarz w tymże samym Sepecie Zamknione do skrzyni, w ktorey przywiezione z Sepetem włożone, Miecze zaś na spodzie w Skrzyni złożyliśmy.

Druga Skrzynia

Biała większa Cum Archiwis comportowana ktorą otworzywszy z Regestrem skonfrontowawszy przystąpiliśmy do pisania, y tak wszystkie pakiety otwieraiąc opisuiemy:—

Rewizye Skarbca Kownego

~~Rewizyja~~ Spis Kleynotow
~~Lustracyja Skarbcow~~ — ~~1743~~

Ostatnia Lustracyja podczas Sejmu Konstyt. 1792

Rewizyja Archiwu — — 1737.
Lustracyja — 1726
Inwentarz — 1702 — 1730
1690
Rewizyja — ~~1682~~ 1683
Rewizyja — 1676
Skaza kleynotow 1673.
Inwentarz robiony
Rewizyja — 1669 (1633) 1633,

Lustracyja — 1599.
Najdawniejsza — an. 1590.

Zalozony (Skarbiec w 1000.

J. Łepkowski, Kraków, Grudzień 1871. —

Zaczynam od notatki, że w bibl. XX. w Sieniawie, z liczbą puław. 9663 jest broszura in 4° w Krakowie u M. Szarfenbergera 1543 r. wydana, — kart nieliczb. 14, z tytułem: Oratio in splendidissimas nuptias etc. Sigismundi Aug etc. et reginae Elizabet — Mat. Franconii i gdzie: „Magnificus et generosus Stanislaus Spitek Gladifer terrae Crac. non ungari ornatu incedens qui regalem ensem, Dei munus, cuius capulus et vagina arte bracteata mirum in modum magnae estimationis concinnata sua dextra attollebat... Koronę niósł Jan Tenczyński: „Sacrum Regni Poloniae diadema ex auro arabico praeciosissimis lapillis refertum!" niósł w obu rękach „in lance argentea." Król ubrany był: „regia veste indutus ex crispato auro babilonicae texturae."

Dokładając wiadomostkę tę do skarbca Waszego, pytam: co tam w sprawie miecza przybyło?

Zwrócenie Klejnotów Koronnych uwiezionych do Węgier przez Elżbietę siostrę Kazim. Wgo

r. 1412. –

Podczas traktatów Władysława Jagiełły w r. 1412 na Węgrzech z Zygmuntem Królem Węgierskim i Rzymskim prowadzonych. – Gdy takowe już przymierzem z d. 15. Maja 1412. w Lubowli zawartem zakończone zostały. ~~gdy~~ król zamierzył wracać do Polski. – Jakoż we „Środę przed Św. Jana Chrzciciela Władysław „Król Polski wyjechawszy z Budy przybył do Bia„łogrodu (Albaregalis) gdzie kilka dni zabawił; „ztąd zaś do Dolis (Tiata) a następnie do Lang„dorf wsi nad rzeką Dunajem położonej." tu zachorował na febrę „mimo tego nazajutrz wy„jechał do Moroth, miejsca łowów myśliwskich „~~Arcyb.~~ Strygońskiego arcybiskupa" tu znalazł lekarzy wysłanych doń przez Zygmunta, „z „Moroth przybył do Granu (Strigonium)" gdzie przez 5 dni pozostał „i szóstego dnia dopiero stat„kiem zawinął do Wyszegradu" tu znowu z powodu zwiększenia się choroby przez 7 dni pozostał, odwiedzony przez Zygmunta. „Z tam„tąd obadwaj królowie przez Karuszę udali się „do puszczy myśliwskiej Warprim, gdzie przez „dni kilka dla rozrywki i orzeźwienia sił za„bawili. Gdy nakoniec Zygmunt Król Rzyms„ki i Węgierski pomiarkował, że Władysław „Król Polski począł wzdychać do powrotu, już „bowiem opuściło go dawne zdrowie i rzeźwość „ciała, posłał mu i oddał przez Andrzeja Ro„żena z Rożnowa, rycerza i podówczas za„ufanego dworzanina, herbu Gryf. – Koronę zło„tą królestwa Polskiego, którą niegdyś Otto „cesarz Bolesława pierwszego Króla Polskiego „był koronował; niemniej berło i jabłko złote „i miecz Szczerbiec, żórawiczem zwany, z innemi „rozlicznemi klejnoty tegoż królestwa, które

Elżbieta

„Elżbieta starsza siostra Kazimierza króla
„Polskiego, a matka Ludwika, króla Węgiers
„kiego, wywiozła była do Węgier, kiedy Lud=
„wik w obu tych Królestwach panował, bojąc
„się, aby z hańbą i stratą synaczej, króla
„Ludwika, niedbale w Polsce sprawującego
„rządy, Polacy innego sobie nie obrali króla.
„Złożył nadto rzeczony Zygmunt król Rzyms
„ki i Węgierski w darze Władysławowi kró
„lowi Polskiemu różnych świętych kości i re
„likwie zawarte w monstrancyi srebrnej po
„złacanej, a ozdobionej pierścieniem niegdyś Lud
„wika króla Węgierskiego; nareszcie trzy po
„stawy axamitu i trzy sukna florenckiego
„tudzież trzy wałachy wierzchowe. — An
„dreja Rożena, rycerza, który te dary przy-
„wiózł królowi Władysławowi, nagrodził tenże
„król zapisem wieczystym, dwóch wiosek w
„Królestwie Polskiem, powiecie Sądeckim
„i stu grzywnami szerokich groszy Praskich.
„Zygmuntowi zaś królowi Rzymskiemu
„i Węgierskiemu, złożył wzajemnie w upo=
„minku kosztowne i znakomite dary, ja=
„ko to szuby i delie przepyszne, sobolami,
„kunami, gronostajami i marmurka=
„mi podbite, tudzież konie wierzchowe goń
„cze (gonczy) i ptaki różnego rodzaju wyu
„czone do myślistwa." —

„Król Władysław wjeżdżając do Krakowa każe nieść przed sobą
„koronę królestwa polskiego [illegible], i jabłko, odzyskane wda
„rze od Króla Zygmunta."

„We Czwartek, w dzień S. Maryi Magdaleny
„Obadwaj Królowie razem wyjechawszy z
„Wartrim, przybyli do Nostry, tak zwane
„go klasztoru, braci pustelniczych, pierwsze
„go pustelnika, położonego na puszczy, gdzie
„po wielu rozmowach i nader czułych uści
„skaniach, pożegnali się z sobą i rozjechali,
„Władysław Król Polski, z powrotem do swego
„Królestwa, udawszy się przez Trenczyn, kie

„dzynecz, Brunow, i Kłobuk, przybył do
„ziemi Morawskiej, gdzie Laczko, jeden z pa-
„nów Morawskich, przyjmował go z wielką
„czcią i uprzejmością, i w żywności na
„dwa dni opatrzył. – Z Morawy przez Hi-
„czyn, Przyborów i Cieszyn wjechawszy
„do granic swego królestwa, w Niedzielę
„przed dniem Ś. Wawrzyńca przybył do Kra-
„kowa, dokąd wstępując kazał nieść
„przed sobą jawnie i uroczyście koronę kró-
„lestwa Polskiego, miecz, jabłko i berło,
„oddane sobie w Węgrzech przez Króla
„Zygmunta. — Wyszła przeciw niemu
„małżonka Anna królowa polska, tudzież
„processye, że wszystkich kościołów witają-
„ce go z wielkiej radości okazem. – Potem
„w święto Wniebowzięcia N. Maryi Panny
„Władysław król, podczas nabożeństwa
„w kościele parafialnym Krakowskim P.
„Maryi, kazał ponad miejscem, kędy w
„stallach zasiadał, umieścić wzwrzone ko-
„ronę miecz, jabłko i berło, ku pociesze pow-
„szechnej i podziwieniu wszystkiego lu-
„du." —

Nazajutrz po Ś. Wniebowzięcia N. M. P.
znowu król wyjechał z Krakowa udając się
przez Nowemiasto, Sandomierz, Przyszów, Szcze-
karzowice, Lublin, Chełm, Rubieszów, i we
środę w dzień Ś. Michała stanął nad r. Bugiem
o milę od Rubieszowa, gdzie się spotkał z
Alexandrem Witołdem W. Ks. Lit. i opowiedział
mu dokładnie traktaty z Zygm. Kr. Rzym. i Wę-
gierskim prowadzone i zawarte, „poczem wszyst-
„kie niemal upominki otrzymane od tegoż
„Króla Zygmunta podarował księciu Wi-
„toldowi." —

(Długosz, pod r. 1412. (Dzieje Polskie Ks. XI.) Wyd. A. Przezdzieck.
T. IV. (Ogólnego Zb. T. X.) str. 133 do 135. —)

Gasparus de Castellione — Złotnik — 30

1553.

(Robił przy jednej z tarcz srebrnych dla Zygm. Aug.
Było takich tarcz 3. argento, minuta deaurati
Tarcz 2.a (~~gdy~~ wszystkie miały na sobie Orła) ~~la~~ Casp.
Gaspari de Castellione (wszystkie 3. tarcze trzy
miały Grzywien 94/4/3/1. —

(Ratio perceptarum pecuniarum in Varios Usus
S. M. R. per me Jost. Lud. Decium ab initio a° 1552
usque ad fin. 1562 a.).

Znajduje się w Archiw. Senatu w S. Petersburgu.

z Not. X. F. T. Lubomirskiego

Czyczowsky Stanisław Aurifaber Crac.

wspomniany pod r. 1552 i 1553. w rachunkach Joch. Lud. Decius(a) – (od poczęcia 1552 do końca 1562 r.). za Zygm. Aug. (Ratio perceptarum pecuniarum in Varios Usus S. M. R. per me Joh. Ludov. Decium ab initio a. 1552 usque ad fin. 1562.). znajdujących się w Archiw. Senatu w S. Petersburgu.

z not. X. J. Lubomirskiego

Gaspar de Stradom — Złotnik 5"

1553. ~~6. Jan~~

Robił przy jednej tarcy srebrnych dla Zygm. Aug. Było takich tarcz 3. argenteae minuta deaurati Tarcz 1. miał Aquilam per Gaspar de Stradom laborati. — (Wszystkie trzy tarcze, każda z osobna, trzymały grzywien 94/4/3/.

—

(Ratio perceptarum pecuniarum in varios usus S. R. M. per me Jost. Lud. Decium ab initio aº 1552. usq ad fin. aº 1562. /.

(najdujesz we tece w Senacie w S. Petersbrgu.

z Not. X. J. T. Lubomirskiego

Gothard v. Hesen i Joannes Stoer Aurifices
S. M. R. ~~ci~~ z Wiednia byli
„Ci robili Clenodija": roku 1552 lub 1553. –
(Ratio perceptarum pecuniarum in Varios usus S. M. R. per me Jost. Ludov. Decium ab initio A°. 1552. usq. ad fin. a°. 1562.)
Znajduje się we Archiwum Senatu we Petersburgu.
z Not. X. I. T. Lubomirskiego.

Jan. Złotnik

~~1547.~~

~~Joañi Aurifabri~~

1547. Kiliano incisori a sculptura insigniorum S. M. R. libellis minoribus imprimendis. i Joañi Aurifabri do wiązanych ksiąg. –

(do Biblioteki Zygm. Aug.) ob. podtym tyt.

(Rachunki Decjusza z l. 1552 do 1562.).

Link Sebaldus Aeupictor (Haftarz) S.R.M.

1552.

„Exped. Sebaldi Link Aeupictoris S.R.M –

[Ratio perceptarum pecuniarum in varios usus S.M.R. per me Jost. Ludov. Decium, ab initio ā. 1552 usq. ad fin. āº 1562.]

(znajduje się w Archiw. Senatu w Petersburgu.

z Not. N° J.J. Lubomirskiego.

„ Melretio Aemilio patritio Bononiēn: Dona 0. C[illegible]
a S.M.R. data – qui S.R.M. Equos Dzianethi de=
=lectos cū oībus apparamēt: auro argēto et serico
diverso colore ornatz et instructz. crass. d. 20. July
donavit. Itē. mensam marmureā cū lapidib. pre
cios. ornat. ubi M.R. remunerare dignata est:
ut. Sabell: quadz. 4. honor. ut a S.M.R. ex privato
cubiculo q 2. et ex Thezaur. antiquū quadz 2. – Ca=
thena aurea ponend in auro f. 1003. ungrices
p.g. 32. Jac. 1738. –

———

: 1558.

Palumba Wincenty Włoch. [illegible]

1552. (4 Februar.)

„Cathenam S.R.M. cum Smaldo, Rubeo albo et viridi per Vincencium Palumbe Italum S.M.R. pro lungandam. jest. dukatów - 23, 0¾.

(Ratio perceptarum pecuniarum in Varios usus S.M.R. per me Jost. Lud. Decium ab initio a. 1552 usq. ad fin. a. 1562).

Znajduje się w archiwum senatu w Petersburgu

z Not. N° 7 J. Lubomirskiego -

Sibenburger Marcin   Aurifaber S. Ritt.

1552

1552. ad. 1. Febr Martinus Sibenburger. S. R. Aurifaber donavit S. M. R. Galeam Auro - 300 nobelle dono.

1552. 4 Februar.
Mart. Sibenburger ozdoby dodał do Galea (Casque) Króla . 631½ dukatów złota. ponieważ aby złoto by to mocniejsze dodano grzywien 42 srebra i miedzi. (?)

(Ratio perceptarum pecuniarum in varios usus S. M. R. per me Joh. Lud. Decium ab initio aº 1552 usque ad fin. aº. 1562).

Znajduje się w Archiwu Senatu w Petersburgu.

z Not. X. J. S. Lubomirskiego -

43

Stoer Jan i Gothard v. Hesen Aurifices S.M. Re – z Wiednia byli.

„Ci robili Clenoodija." – w 1552 lub 1553.

(Ratio perceptarum pecuniarum in Varios Usus S.M.R. per me Joch. Ludov. Decium ab initio a°. 1552. usq ad fin. a°. 1562.), znajduje się w Archiwu Senatu w St Petersbrgu –

z Not. X. J. Lubomirskiego.

Łukasz Susski Złotnik

1553.

Robił przy jednej z tarcz srebrnych dla Zygm. Aug.
Było takich tarcz 3. argento minuta deaurati. —
Tarcza 3a miała tak jak i drugia Orła na sobie laborati.
per Lucam Sussky.

wszystkie trzy tarcze trzymały grzywien 94/4/3/1. —

(Ratio perceptarum pecuniarum in Varios Usus S. M. R. per me Joh. Ludov. Decium. ab initio a. 1552 usq. ad fin. a. 1562. —)
Znajduje się w Archiw. Senatu w St Petersburgu

z Not. Ks J. Lubomirskiego

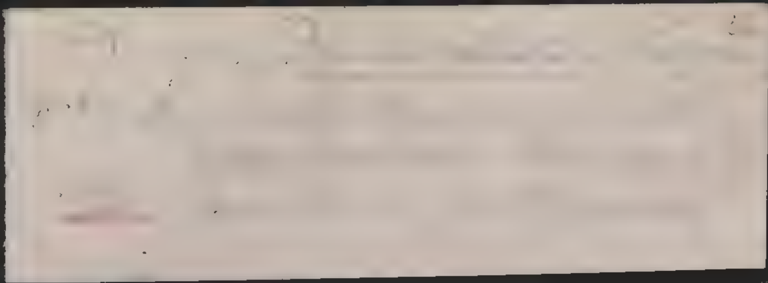
Jerzy Lubomirski podczas Najazdu Szwedów 1657r. „Koronę przez Alexandra Wolfa „potem Opata Peplinskiego szczęśliwie „z Krakowa przed Szwedami wyprowadził."

(Niesiecki III, 172)

Skrzynia trzecia Szczerbiec

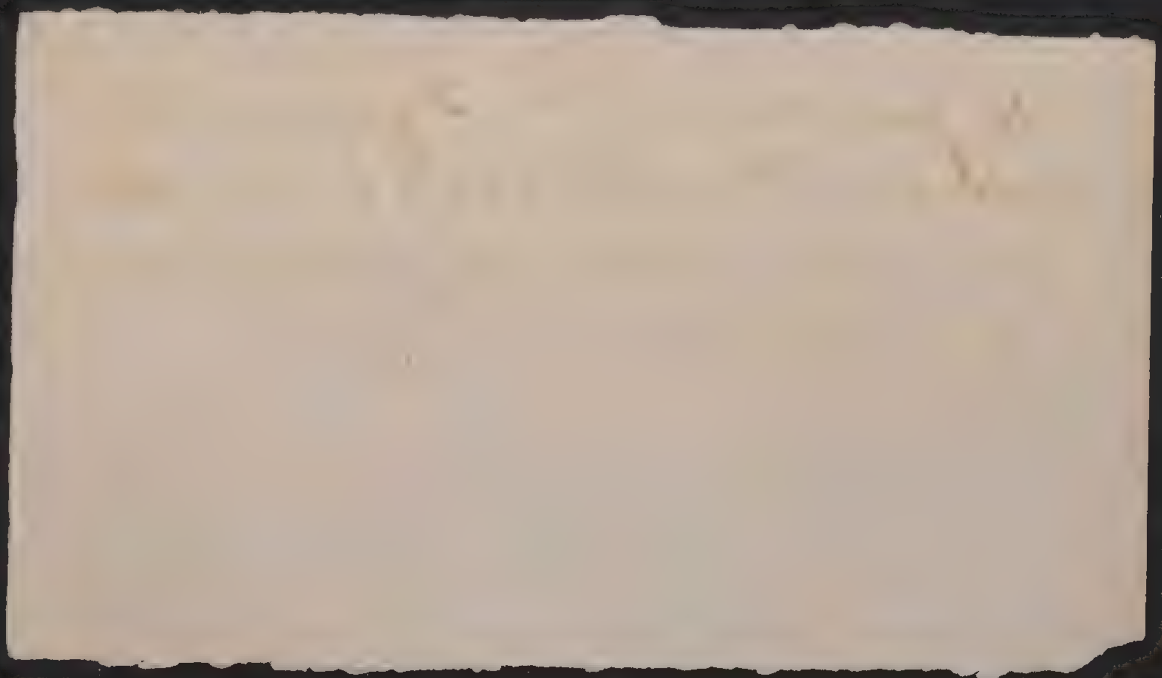
19. Mieczyk krotki w pochwy w srebro oprawne rękojeść cum insignibq 4. Ewangelistow który iest Bolesława Krola Śmiałego Szczerbic nazwany.

(Z rękopismu. Regestr Skarbu na Zamku Krakowskim 3. pamięci Królów JchMciów przezewizyę JchMciów PP. ... dnia 14 Miesiąca Styczna w Roku 1669. — 4to u Prof Dra J. Łepkowskiego w Krakowie).

Po śmierci Króla Jana III gdy się
rodzina pozostała między sobą waś
niła. Klejnoty wszystkie były w zam
knięciu na zamku Warszawskim
Królowa wdowa ~~niedowierzająca~~
niechciała wydać korony do ozdobie
nia, wedle zwyczaju [gawiedzi] głowy
aż za nowo czynionym uprzejmym [illegible] królewicza [illegible] [illegible]
[illegible] nieboszczyka króla, a tak przez dni
[illegible] z hetm. [illegible] [illegible] wiernego
kilka tylko kapelusz leżał na jego
Macierzyński [illegible] [illegible]
głowie gdy się wymagała familia
o skarb ojcowski. — (Bandtkie Hist.
pols. T. II. 561.)

W przedmowie do Dyplomataryusza Dogiela, jest o zastawie klejnotów ze skarbca koronnego.

„Korony – Regalia."

„Dyamenta kłoznemi królów zwykle Koronuje Szembek natenczas Biskup Kujawski, uwieźć był na początku tej wojny (Szwedzkiej pod Karolem XII. w r. 1704.) i zreponował w Gdańsku. A korona moskiewska (x) dana była z racyi Elbląga Brandeburczykowi w zastaw r. 1659.* Więc Króla Stanisława korona nowa, którą Król Szwedzki zrobić kazał, jakby naigrawając dziwnie nią koronowano, bo zaraz po koronacyi musiano ją oddać Generałowi Szwedzkiemu Ślarnowi, który do koronacyi w kilka tysięcy Szwedów assystował, a tę koronę kazał Król Szwedzki potłuc i pieniędzy z niej narobić."

(Pamiętnik Erazma Otwinowskiego współczesny, Raczyński – Gabin. Medal. Pols. T. III. 287.).

(*) W Tablicach Synchronistycznych:– Klejnoty koronne dane były w zastaw Elektorowi Brandenburgskiemu za Elbląg w r. 1700 ~~dtto~~ stwierdza Bandtkie T. II. 579 i 580.

(x) Gdy Dymitr Samozwaniec na tronie carskim siedział opływając w dostatkach i koronami kosztowności różne mieczyc, kosztowności zdobyte na chanach tatarskich potomkach Gengiskana. „Z tych samych kosztowności Dymitr podarował Zygmuntowi III kosztowną „Koronę Moskiewską zwaną, którą potem August II „zastawił Elektorowi Brandeburgskiemu".

Dymitr koronował się d 27 Lipca 1605 zabity 17 Maja 1606.

(Święcki i Bartoszewicz – Historyczne pamiątki I. ~~171~~ ~~176~~ 173.).

No.

Insygnia Koronacyjne

Biskup Adam Naruszewicz jako spółczesny świadek powiada „Król Jmć panujący Stanisław
„August był ukoronowany koroną bolesławowską
„oryginalną, którj wizerunek widzieć na ob-
„razie Bolesława Chrobrego w pokoju marmurowym
„zamkowym, odzeronego Króla Jmci odnowio
„nym i obrazami królów ozdobionym. Ażeby zaś
„ta korona była do wymiaru głów następców przy
„datna, sporządzić ją rozkazał tym sposobem, aby
„się ściśniać i rozszerzać mogła". —

(Hist. Nar. Pols. wyd. Mostowsk. VII. 388. przy pisaniu o koronacji polskiej.) —

— — (vid Rastawiecki Słown. Mal. Pols I str 235/6.

Insygnia Koronacyjne
(w posiad: panów:)

Słynny w Warszawie za Stan. Aug. jubiler Dotlinger czy może raczej Dinglinger (w Dreznie za Augustów byli sławni jubilerowie tego nazwiska) którego portret p. Kopeckiego malow, znajdował się w galeryi St. Aug. potem X. Józefa wreszcie u Gener. Xawer. Kosseckiego – kiedy po elekcyi król Stan. Aug. miał być koronowany otrzymał był polecenie zrobienia do tego obrzędu insygniów – braknące zaś elektowi klejnoty, własnemi na czas zastąpił. – –

(patrz Ed. b. Rastaw. Słow. Mal. t. I. str. 234.)

159

Korona Jadwigi w Kośc. Bożego Ciała w Poznaniu. –

Z fotografii Zeuschnera, wykonanej staraniem i kosztem Hr. Dzierżbickiego w Poznaniu, wystawiającej koronę Królowej Jadwigi odgrzebaną w tamtejszym kościele Bożego Ciała, zrobił p. J. Łojaczkowski w Krakowie reprodukcyą, w celu jej rozpowszechnienia. –

Tygodn. Illustrow. 1868 r. N.º 25 z d. 20 Czerw. str. 301 (Wiadomostki bibliograficzne)

Nakładem Bolesława Podczaszyńskiego

wyszło

Powtórne Wydanie Dziełka

p. n.

Nomenklatura Architektoniczna

czyli Słowomiennik cieśliczych Polskich wyrazów

przez

KAROLA PODCZASZYŃSKIEGO

Prof. Arch. b. Uniw. Wilen.

Wydanie pomnożone i objaśnione przeszło 150 rycinami wśród pisma obejmujące 12 ark. druku 8° min. ***Do nabycia u Nakładcy w Warsz. Stare Miast. N° 59***

Cena Rsr. 1. kp. 80. (Złp. 12.)

Klejnoty Koronne.

Na Sejmie Warszawskim, który się zaczął d. 24. Stycznia 1668. a zerwany został - d. 7. Marca. t.r. - pomiędzy innemi upominali się Posłowie

„Klejnoty Koronne, żeby pan Podskarbi od Króla JMci. osobliwie :- tablicę dyjamentową od trzech milijonów - i

Szablę Stefanowską - - odyskawszy któ-ra 40 tysięcy talarów wartał, miał w Skarbie rzpltej." —

(Dyaryusz tego Sejmu)

(Pamiętn. Medekszy Wyd. Akad. Um. Kr. str. 477.)

c. d. 1.

(Pieczęć mniejsza Litewska)
i Insigne Regni. 1662.

8. Wielka to jest zaprawdę zatrzymać in domo privato pieczęć W.[go] Ks. Litews. ale i większe detinere insigne regni, zaczem niechsię Ichmpp. posłowie ziemscy o to na sejmie spytają a patebit, kto z Ichmpp. jest teraz iniquus possesor, na co mądrze mu sat; iż wojsko tego cierpieć nie może a województwom i powiatom bardziej zelari incumbit. — Ag.

(Księga Pamiętnicza Wydarzeń zaszłych na Litwie 1654–1668. – Stef. Franciszka z Prószcza Medekszy sekr. Kr. J. Kazim. Wyd. Akad. Umiej. w Krak. 1875.)

str. 271. —

Insignia Regni.

W Instrukcyi na Sejm r. 1662 od Wojska W. Ks. Litewsk. in nexu (skonfederowanych) zostającego Dyrekcyi Jmpana Stolnika Wileńskiego (Marszałka Związku Chwalib. Żeromskiego) między inemi punktami, położono: —

„Wpodziwieniu wielkiem nie tylko u nas ale też i apud exteros zatrzymanie in domo privata insigniorum regni, nad które nic w ojczyźnie droższego niemamy, być musi; zaczem incumbit tak na szym Jmpp posłom, jakoteż i ziemskim na sejmie inquirere, kto jest teraz nie należyty posessor, na co mądremu dosyć, sat; iż wojsko cierpieć nie może a powiatom bardziej tu trzeba." —   (Medeksza) str. 280.

c. d. 3. Insignia Regni 63

W odpowiedzi na punkta od Wojska Skonfederow. W. Ks. Lit. na sejm. r. 1662. przesłane — pod tytułem Instrukcya od JKMci i całej Rplitej z sejmu extraordynaryjnego Warszawskiego WW. etc. Komissarzom etc. do Wojsk W. Ks. Litew. Starego i Nowego Zaciągu w Związku Konfederacyi zostającym wyprawionym dana w Warszawie. między innemi punktami powiedziano.

„Insignia regni i klejnoty już są do Skarbu sprowadzone, z których, że pewnych szat nie dostaje iniunktum pp. instygatorom, aby na przyszły sejm przypozwali tych, którzy co u siebie zatrzymali." —

(Medeksza). str. 296.

W responsie na tę Instrukcyą od Wojsk WKL w Kobryniu d. 21. Kwietn. 1662. danym inter alios.

„Durante bello insignia regni które jeszcze praesentata nisą ad instantiam instigatoris, żeby wniesione ad locum designatum były, co lege teraźniejszego sejmu iniunctum być ma." —

(Medeksza) — str. 304.

Klejnoty Korony.

„W czasie pobytu mego w Krymie (po-
wiada J. U. Niemcewicz) w r. 1793. (?) poznaliśmy
„polaci z Królewiczem Angielskim Xiążęciem
„Augustem de Sussex. Prosił on nas często na
„obiady: my więc chcąc punktem honoru, żeby
„żyliśmy się, i dali mu uczty, gdzie między
„włoskiemi i francuskiemi potrawami, był
„i polskie, a między temi zrazy. Xiążę wiel-
„ce te potrawę polubił, zamiast zrazy nazywał
„je Esterhazy, stąd śmiech wielki, zapomnia-
„no na chwilę biedy i obciążającego nas smut-
„ku; coraz bardziej częste uraziły kieliszki; przy-
„pomnieliśmy sobie Targowicę, haniebne gra-
„ty, mianowicie, w sejmie, stąd że króle-
„wa, stąd narzekania i przekleństwa na niego;
„Nakoniec Adam Walewski, z dużym kieliszkiem
„w ręku, wnosi detronizacyę Stanisława Au-
„gusta, i wybór na króla polskiego Xiążęcia
„Augusta de Sussex. Tu radośnie powtórzyli
„wszyscy: Vivat August IV król polski! i wra-
„wszyscy rzuciliśmy do niego, i uleczeni, żeśmy
„żyliśmy mu przysięgę na wierność. – W r.
„1831, gdym był wysłany do Londynu i odwiedził
„Xiążęcia de Sussex, powiedział on mi: Wyście
„mnie obrali Królem i nie darmo, gdyż, w
„kilka lat potem, gdym był w Berlinie i ogląd-
„dał skarbiec Państwowy, włożono mi na głowę
„koronę,

„korone, jeżeli o królów wszystkich. Otóż była
„ta korona zabrana z innemi insygnia-
„mi królewskiemi w r. 1794, w czasie króst-
„kiego Prusaków w Krakowie pobytu.";

(Niemcewicza Pamiętniki czasów moich. Paryż,
1848. – str. 201–202.). —

(Kościuszko oddalając się z Krakowa
zdał komendę Wieniawskiemu –) ten za
„zbliżeniem się wojsk pruskich otworzył im
„bramy miasta; wszystko, z podziwienia
„sposobem wyprawili Prusacy ze skarbu kró-
„lewskiego korony i klejnoty koronne; krzyż
„ociem że wprzódy Kościuszko wziąwszy każdej
„z nich drogie szczerozłoty, stopił go i na trzy
„dukatowe suwereny przebić, jedną z tych
„sztuk zawiozłem z sobą do Filadelfii i ofia-
„rowałem ją do zbioru medalów towa-
„rzystwa filozoficznego, którego byłem
„obrany członkiem."

(tenże, tamże, str. 214.).

O zielonym kurzu jeszcze wspominanym
Niemc. (str. 260) przytaczając piśmienną od-
powiedź swoją w śledztwie indagacyi w Petropaw
łowskiej Twierdzy (w listopadzie 1794 r.) na pytanie: „zkąd pochodziły
pieniądze na utrzymanie wojska (Kościuszkowskiego)
i prowadzenie wojny? – Odpowiedź, pieniądze nas-

„na prowadzenie wojny pieniądze w po-
„czątkach z zabranych kass pruskich przez
„Generała Madalińskiego; dalej z zabranych
„sreber kościelnych w Warszawie i Krakowie
„między innemi drogiego krzyża zlanego z szcze-
„rego złota; zabranego we Lwowie przez Ka-
„zimierza Wielkiego, w czasie podbicia Ru-
„si Czerwonej; dalej z ustanowionego podatku
„płacenia przez wszystkich piątowy intraty:
„podatek w dwóch miesiącach wypłacony zos-
„tał; nadto niemało mieliśmy wsparcia z
„dobrowolnych ofiar, osobliwie od płci żeńskiej
„Nie było dnia, żeby nie przynoszono drogich
„klejnotów, bogatych sprzętów, złota, srebrny-
„ch serwisów, mężczyźni zaś walizki, konie, ko-
„nie, działa, broń różnego rodzaju."

(Niemcewicz Pamiętniki czasów moich
Paryż 1848. str. 26(7.).

Gdy Niemcewicz za wstawieniem się prezyden-
ta Stan. Zjedn. Amer. Tom. Jeffersona obrany
został członkiem Tow. Filozoficznego w Filadel-
fii (w r. 1797/8) ofiarował na pamiątkę do zbio-
rów tego towarzystwa sztukę złota wartującą
3 czerw. złot. bitą w czasie rewolucji 1794. Była
to moneta bita z tytułem Stan. Augusta Kr.
Polsk. Wel. L. –

(tenże tamże str. 328.).

61 A.

Klejnoty Koronne.

Gdy po śmierci Króla Pruskiego Fryderyka Wilhelma II zaszłej d. 16 Listopada 1797 wstąpił na tron Fryderyk Wilhelm III. podczas koronacyi swej w Królewcu nowy monarcha mianował wielu ze szlachty baronami i hrabiami, w tej liczbie Działyńskiego i Łubieńskiego (Feliksa późn. Ministra Sprawiedl.). Wypadało ażeby oni osobiście i w imieniu innych powinszowali Królowi wstąpienia na tron. W czasie audyencyi w Berlinie - Działyński przemawiał do Króla, następując Łubieńskiem powitanie Królowej - W czasie gdy Królowa odpowiadała na jego mowę, spostrzegł Starosta Nakielski (hr. F. Łubieński), w naszyjniku jej i w dyademie klejnoty z koron, które widział niegdyś w skarbcu Krakowskim. - Nie mógł ukryć wzruszenia i pomieszania co nie uszło uwagi Królowej, zatem po skończonej audyencyi zapytała przez hrabiego Massow o

przyczynę

przyczyn. Rozumie się że zagadnięty Lubieński niechciał z początku wyznać prawdy, atoli nie przestała Królowa na pierwszem tłómaczeniu i tak nalegała usilnie, że w końcu przyznał się szczerze, jako przyczyną jego pomieszania, było zauważane podobieństwo klejnotów w jej naszyjniku do zdobiących Korony, które złożone były niegdyś w Krakowie. „Poprzestała Królowa na tem tłómaczeniu" pisze Lubieński (w pamiętniku swoim) „rozkazała odnieść klejnoty do skarbca i odtąd już ich nigdy nie używała. Wieczorem (tegoż dnia, dodaje Lubieński) bardzo łaskawie ze mną rozmawiała etc.

Kronika Rodzinna r. 1874. N.º 16. z d. 15 Sierpn. str. 248-249. - tyt. Pamiętnik Felixa hr. Lubieńskiego Ministra Sprawiedliwości, w streszczeniu i w wyjątkach podał Wł. Chomętowski. —

Koronacyjne insygnia znajdują się w Krakowie samym. Jest to fakt, lubo niewiadomo gdzie, ale są. —

F. M. Sobieszcz. mówił mi. 21. Lut. 1872.

03

1706. d. 11 Września August
II traktatem Altransztadzkim
ustępuje Leszczyńskiemu
Korony Polskiej —

Itto

Korona srebrna złocista umyślnie zrobiona do pogrzebu zwłok Króla Stanisł. Augusta odbytego w Petersburgu d. 22 Lutego 1798 r. (Król St. Aug. um. tamże d. 12 Lut. 1798.). obecnie znajduje się w Moskwie w Orużejnej Pałacie.—

(Tyszkiewicz Eust. hr. Listy o Szwecyi T. 1. str. 10. Wilno 1846 r.).

W Bibliotece Załuskich znajdował
się Pontyfikał czyli Rytuał korona
cyi Królów i Królowych Polskich, na
pargaminie złotemi literami pisa
ny (przed epoką druku) niegdyś do użyt
ku przy Katedrze Krakowskiéj chowany
w Axamit Amarantowéj oprawie
złotemi blachami okuty, z którego to
obchód Koronacyi Stan. Aug. ułożony
został mówi Załuski, a Janocki
powiada że w téj księdze było przez
to 600 figur dukatowém złotem ozdo
bionych, w któréj znakomite ślady
dawnego ubierania się obrzędów i
ceremonii widzieć można było.
W r. 1829. Na następującéj Koronacyi
nie miano tego wzoru i z tąd obrzęd
Koronacyi Stan. Aug. do tego celu
na wezwanie Metropolity Warszaw
skiego z biblioteki Święckiego po
życzono. — (Święci Znamienite
Rodziny.)

Korona Bolesława W°
Zelewski (Lotnik?)
nazwana Originalis privilegiata składa się
z jedenastu sztuk z których dziewięć Bolesława
pierwszego który się koronował, a jedna
sztuka Stanisława Augusta ostatniego też
koronującego się — Ten ostatni przyczynił
do korony tych który stanowią jedenastą
sztukę służącą do jej ozdoby —
Korona była szczerozłota nasadzana
374. rubinami - Szmaragdami szafirami
i perłami —

Korona Bolesława. (11?)

Lelewel Skarbniki?

Nazwana Originalis privilegiata składa się z jedenastu części z których dziewięć Bolesława pierwszego który się koronował, a jedna część Stanisława Augusta ostatniego króla koronującego się. — a on ostatni przyczynił do korony [illegible] który stanowił jedenastą część [illegible] jego osoby. —

Korona była szczerozłota nasadzana 374 rubinami szmaragdami szafirami i perłami.

Korony

Starożytności Polskie ku wygodzie czytelnika porządkiem abecadłowym zebrane. – Poznań u Żupańskiego Tom I 1842. Tom II 1852. – 8°. –

T. I. str. 466. Korona Polska. Kreśląc tutaj monografią korony, zajmować się niebędziemy jéj dziejami w przenośnem znaczeniu, tylko uważać ją, będziemy pod jednym względem, jako godło, które przy koronacyi na głowę królom polskim przez prymasa lub arcybiskupa wkładane bywało. – Pierwszy naczelnik narodu koronowany był Bolesław Wielki. W wątpliwości są, dotąd dziejopisowie, czy on sam królem się ogłosił, czy też przyjął tę godność o której wczysto słowiańskiej Polsce dotąd niebyło słychać z rąk Ottona III. cesarza niemieckiego. Cobądź tobądź, Otto odwiedził Bolesława w Gnieźnie 1000 roku, a ztąd pewne mniemanie, że Otto koronę, o której skąd inąd nie słychać, dał Bolesławowi w podarunku. – Niezapuszczając się w dalsze badanie, to tylko wiemy, że korona polska pierwszy raz służyła do koronacyi Bolesława Wielkiego. – W kilka lat po koronacyi Bolesława uwieziona została przez Królowę Ryxę do Niemiec, i oddana Cesarzowi. – W roku 1040. Kazimierz Mnich wnuk Bolesława, restaurator jedności Polski, odebrał koronę swego dziada z rąk cesarza i obudził tem wszaki jakie cesarstwo przy każdéj ceremonii namaszczania Króla wznawiało. – Od r. 1139. czyli od epoki podziału Polski między synów Bolesława III. korona niebyła używana, ponieważ niemogłaby reprezentować dynastycznego rozerwania, będąc godłem jedności. – Chociaż naczelnicy narodu nosili tytuł królewski, przecież korona pols

ka

ka niebyła od r. 1080 używana, raz dla tego: że naczelnicy narodu niebyli jej godni, powtóre, że z powodu niezgody i rozerwania zaniedbano uroczystego objawienia jedności państwa. Złożona została w mieście starém, uważanem za gniazdo narodu, w mieście naówczas upadłém, niknącém, w mieście Gnieźnie i tam od roku 1077 do 1295. spoczywała pod kurzem w świątyni. — Gdy jedność narodowa moc swą odzyskiwała, wydobyta korona, włożona została z uroczystą ceremonią i z należnem religijnem na skronie Przemysława dnia 26 Czerwca 1295 r. w Gnieźnie, bez zezwolenia wysokiej władzy chrześcijaństwa i odwołania się do sąsiadów chcących nad Polską przewodzić. Niedonosił jej ani roku Przemysław, gdyż dnia 6 Lutego 1296. zdradziecko przez Brandeburgczyków w Rogoźnie zamordowany został. Koronę Bolesława niezwykły mającą urok nosił od r. 1300. przez pięć lat Wacław król Czeski, którego stercza na tron polski sprowadziła. — Z powodu zadkich koronacyi i przemijających prędko panowań uświęconych aktem koronacyjnym, uroczystość ta zajaśniała jak błyskawica, bez zostawienia światła po sobie. — Rozerwaną Polskę zjednoczył Władysław Łokietek i jako ostoja woli narodowej ogłosił 20 Stycznia 1319. akt jedności państwa od tak dawnego czasu podzielonego i w tym że dniu włożył koronę Bolesława jako godło jedności narodowej na głowę, a chcąc uniknąć wszelakich protestacyi zyskał papieża zezwolenie. Ta ceremonia odbyła się w Krakowie i odtąd korona zachowaną została w tej stolicy, którą następnie przeznaczono, aby służyła

solennej

solennej uroczystości namaszczania królów. Elżbieta, królowa węgierska, córka Władysława Łokietka za czasów Ludwika króla, wywiozła koronę Bolesława Wielkiego do Węgier, gdzie leżała spokojnie do późniejszym traktatem w Lubowli od Zygmunta Luxemburgskiego króla węgierskiego Jagielle zwrócona nie została, a zatem Jadwiga i Jagiełło nie mogli się nią koronować; myśl tylko narodu podnosząc Jagiełłę Litwina na naczelnika rzeczypospolitej wieńczyła go narodowa koroną. Inni Jagiellonowie rzeczywiście bolesławowską ozdobieni byli koroną. Ludwik Andegaweński (d'Anjou) król Węgrów przez nich Wielkim nazwany zająwszy w r. 1370 tron polski, zostawił na boku koronę Bolesława przywiózłszy inną z Węgier, której użył przy obrzędku koronacyjnym. — Wróciwszy z Węgier, korona Bolesława wychodziła ze składu swego, tylko w czasie ceremonii zwyczajnych namaszczania króla, dźwigania rękami narodowemi, które ją później przynosiły do miejsca spoczynku, strzegąc onej ze wszelakiem bezpieczeństwem. Siedm razy wkładana na skronie Jagiełłów pokazywała się z urokiem, który do niej pociągał wiele ludów innych. — Do namaszczania królów używano korony Bolesława a dla koronowania królowych zrobiono inną, szczególną koronę. — Po śmierci Zygmunta Augusta 1572 r. wybór znowu padł na krew Jagiellońską

ogłoszono

ogłaszono królową księżniczkę Annę i dano jej za męża króla Stefana Batorego. Stefan Batory, książę siedmiogrodzki, pominął także koronę narodową i użył do koronacyi korony węgierskiej. – Po śmierci Stefana w 1586 r. wybrano królem Zygmunta Wazę, Szweda, siostrzeńca królowej Anny, a roku 1632 syna jego Władysława IV. Oprócz korony Bolesława mieścił w sobie skarbiec trzy jeszcze korony, a mianowicie: koronę, którą królowe koronowano i dwie, które nazywano koronami węgierską i szwedzką, a których powstanie odnosi się do stosunków, jakie Polska miała z Węgrami i Szwedami. Korona szwedzka przypominała, że jeden król szwedzki stracił nawet swą dziedziczną koronę, nieumiejąc nadać dobrego kierunku sprawom Rzeczypospolitej polskiej. Wszystkie korony były złożone i zachowywane łącznie z koroną Bolesława Wielkiego w skarbcu koronnym w Krakowie. Po Janie Kazimierzu zdaje się, jakoby korona Bolesława wystawiona została na licytacyę. –

itd. W. A. N.

Tamże jest wzmianka, że król Szczerbcem pasował mieszczan na rycerzy miejskich (equites aurati) (?) w dniu koronacyi. —

O szczerbcu z rozpraw słuchaczów mówią:

Długosz. Kronika. Wyd. Przezd. I 171

Bielski. Kronika. wyd. Warsz. 1829 T. I 148

Narusz. Hist. warsz. 1803 II 174, 174.

Gallus str. 62.

Kadłubek str. 648.

Boguphal str. 25.

Długosz str. 153

Bielski. T. I str. 149.

Naruszewicz II 264.

Lustracya z r. 1633.

Reise durch Polen Coxe I 103–119

Katedra na Wawelu Łętowskiego

Pierwszy szczerbiec, był to może tak
nazwany dla dziury we średzinie
Jakie są na nim na krzyżu i na
rękojeści napisy z wytłumaczeniem
ich, umieszczają się na osobnym
papierze

Księga

B Rewizya skarbu Kor.

Czacki Jan Florian

1792. 18 Kwiet

Księga z protok. [illegible] 514 i 504

Archiwum [illegible]

archiwum ksiąg grodz. ziemsk. Krak.

Szczerbiec

Als Thadeus Czacki im Jahre 1792 auf Befehl des Reichstages den Schatz in Krakau verzeichnete, fand er in der Mitte der Klinge, aber nicht in der Schärfe eine Scharte, – Auf dem Griffe des Schwertes war eine Inschrift in den Schriftzügen des XI Jahrhunderts, welche bezeugte, dass Boleslaw dasselbe von Kaiser Otto III erhalten habe –

Vgl. Naruszewicz, histor. Narod. pols. IV. p. 158.
Röpell. Gesch. Polens. I. S. 148

— Jest w Sieniawie arkusz rozpoczętego (nie wydane-
go nigdy) dalszego ciągu Katalogu zbiorów puławskich
(*Poczet pamiątek* etc. Warszawa 1828). Arkusz ów,
właściwie korrekta druku, ma tytuł *Pamiątki
w świątyni górnej* (świątynia Sybilli). Opisano w nim
80 przedmiotów — między niemi wymienione z
broni: Nr 2. Miecz Władysława Jagiełły przysłany
mu przez Ulryka de Jungiegen mistrza krzyż.
przed bitwą pod Grunwaldem. 3 Miecz podobny
przysłany przez tegoż Witołdowi. *Dodano*: Oba
ze skarbcu Krakowskiego. 4 Pałasz Stefana
Batorego, 5 Pałasz Jana Sobieskiego — 30, 31, mie
cze krzyżackie — 32 miecz z wykopaliska r. 1810
pod Zamościem — 34 broń z wykopaliska w
Kruszwicy — 35–38 zbroje ze skarbca Krak.

Do Szczerbca. etc.

W przedmowie do Dyplomataryusza Dogiela, jest o zastawie klejnotów ze skarbca koronnego –

Czy król Szczerbcem pasował naryczerzy na Rynku Krakowskim? – wyswiecić. –

W Sieniawie zobaczyć Ceremoniale różnych dworów. –

Także broszury osobno złożone – Opisy Koronacyi. –

W Chmielowskiego „Nowych Atenach." – –

Zobaczyć miecze na pomnikach na Wawelu mianowicie Jagiełły i w skarbcu jakoby kopii Szczerbca. –

Sztychy koronacyi po Janie Kazimierzu w Paryżu pozostałych – – w Sieniawie

Rewizye Skarbca Koronnego w Pamiętn. Niemc. T. III.
z 1633.
Trzeci miecz szczerbiony Bolesława Świętego kiedy Kijowa dobywał.
z 1676 i ditto 1683.
Miecz Bolesława alias szczerbik
z 1730. (à Niemc. i w Bibliotece Ossolińs. poczet nowy T. XII. Lwów 1869. przez Bielowskiego ze spółczesnej kopii poprawniej wydana.)
Miecze dwa – pierwszy w pochwach srebrnych złocistych, ważkiej nakształt koncerza, nie powiesić zosobna w sztukach pięciu – Kaptórek szóstą – Drugi w czarnej pochwie szerokiej w srebro oprawny i krzyż złocisty. –

Linde Słownik pod wyrazem Szczerb.

Szczerbiec, bez. m. Miecz Bolesława Chrobrego, między skarbami Królewskiemi w Krakowie zchowany a przy koronacyi każdemu Królowi, do boku przypasany bywał; szczerbiec zwany, iż się Bolesławowi naszczerbił, gdy nim ciął w złota bramę w Kijowie – Biel. 44. Nar. Hist 2.191. – Teat. 45. d. 75. Wyb. das etwas schartige Schwert Boleslaus des Grossen, das jedem neuen Könige bey der Krönung umgegeben wurde. –

Starożytności Polskie ku wygodzie czytelnika porządkiem abecadłowym zebrane. – Tom. II. 1852 (Tom I. 1842). Poznań u Żupańskiego – 8°. –

Szczerbiec był pałasz krzywy wyszczerbiony, którego podczas koronacyi przypasywano królom i między insygniami królewskiemi przechowywano na zamku Krakowskim. – Zginął przy poddaniu Krakowa Austryjakom r. 1794. wraz z innemi insygniami koronnemi. Miał to być ten sam, którym Bolesław wielki, za świadectwem Marcina Galla, uderzył o bramę kijowską. – Czacki powiada, że w r. 1792 przy spisywaniu skarbcu koronnego, miał ten pałasz w ręku. – Był na nim napis z XI wieku, który świadczył, że go Bolesław wielki dostał w darze od Ottona III. Szczerba zaś nie była w ostrzu ale „w środku głowni."

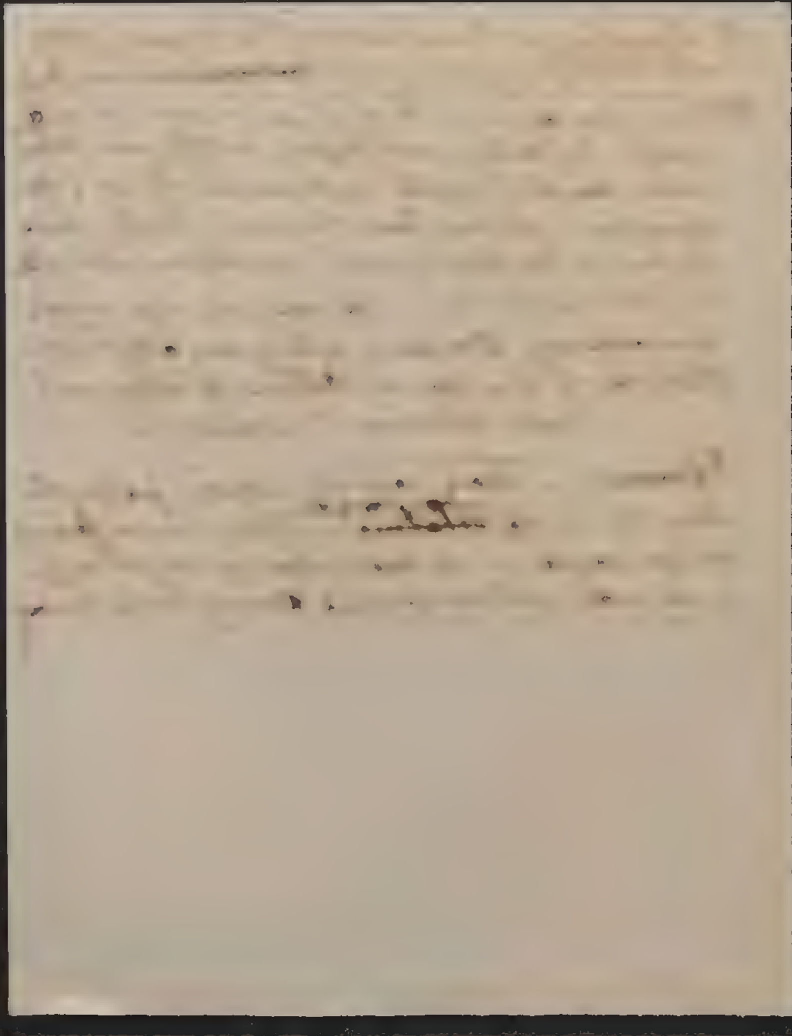
T. II. str. 564. J.(ędrzej) M.(oraczewski). –

O Szczerbcu u Naruszewicza T. I. pod r. 1018.
ustęp XXIX.ty przypiski. wyd. ~~Bobrowicza~~ Turowskiego

(*) Także powszechne było o tym mniemanie, lecz kiedy z woli sejmu w 1792 roku, Otwierałem skarbiec Rzpltej w Krakowie będący i spisywałem złożone tam koronne sprzęty, uważyłem że ten pałasz miał szczerbę we środku głowni; ale nie w ostrzu. — Na rękojeści był napis charakterem XI wieku, który świadczył że Bolesław I ten dar od Ottona III otrzymał

(Nota Tadeusza Czackiego). —

O koronach koronacyjnych, a także i o Szczerbcu Tom VI. nota ~~ostatnia~~ przedostatnia. — (wyd. Turowskiego) bardzo ważna. — A także o tem że na obrazie w zamku jest wizerunek korony Bolesława

— W xiążce wydanej w Krakowie r. 1574 u Macieja Wirzbięty, pod tytułem: Przesławnego wyjazdu do Krakowa y pamięci godney Koronaciey Henryka Walezyusa etc przez Mathysa Strykowiusa Grekonidesa, jest rzecz jako do owej Koronacyi niósł Zborowski miecz goły, pochwy z złotym brzeżem — którym Król trzasnął. W tejże xiążce jest w końcu rytuał Koronacyjny, przywiedziony po łaciná.

Charles Pillet
Commissaire Priseur
Paris. 26 Juni 1871
donosi Łepkowskiemu
że No 632 opisane w
Katalogu licytacyi San
Donato nabył p. Basi-
lewski za 20200 franków.

~~Robert [illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Złota Brama w Kijowie

Znana ze wspomnienia historycznego XI stulecia, dotąd kawałkiem ruiny przypomina ubiegłe wieki. Niedawnemi czasy wzmocniona ją żelaznemi sztabami i ogrodzono, lecz obecnie znów grozi powolnym upadkiem. Kijewlanin powiada że rada miejska postanowiła zbierać składki dobrowolne, a gdyby fundusz tą drogą otrzymany nie wystarczył, użyje swobodnych sum miejskich na zabezpieczenie tego zabytku od zupełnej zagłady.

(Gazeta Warszawska 7 Kwietnia 1874 r. No. 75. str. 1.)

Matryca Nr [illegible]

J. KRIEGER

Fotograf

W KRAKOWIE

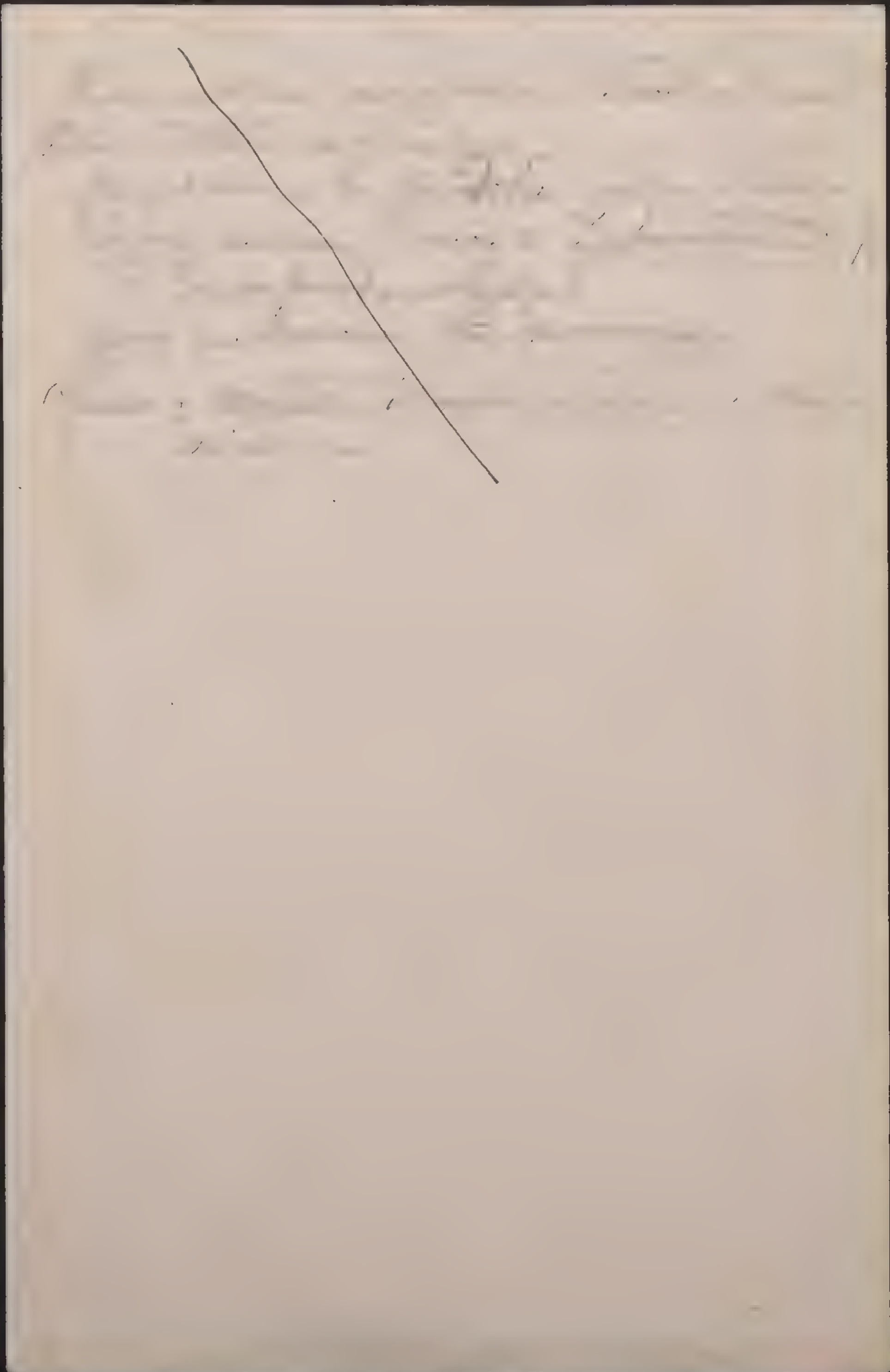
[illegible]

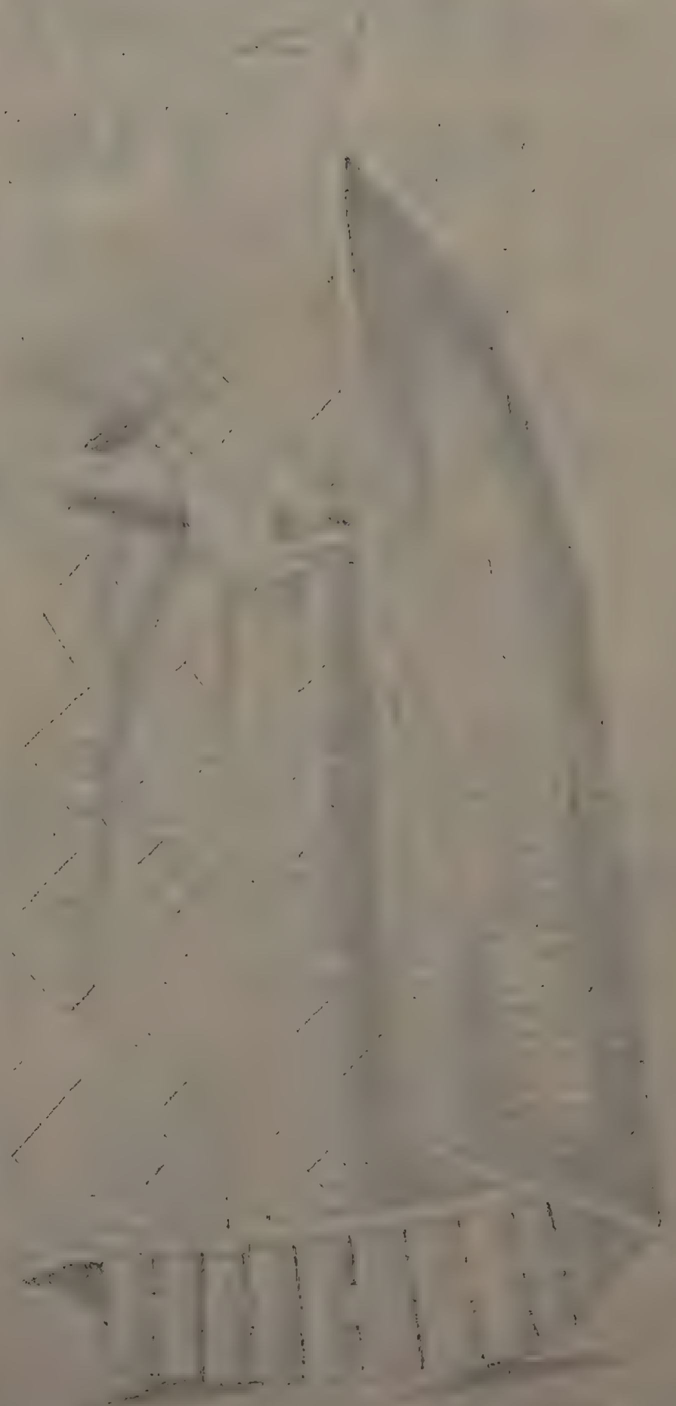
[illegible]

pot L. 37.

Matryca zachowuje się rok cały,
Die Matrize wird ein Jahr aufbewahrt.

B. Podczaszyński

Architekt

Rys. z natury Jan Matejko 1871.

(z Wieńca 1872 d. 13 Lutego.) 66

WIENIEC ŚLUBNY KRÓLOWEJ BONY W PODKAMIENIU

złożony w ofierze u Obrazu Cud. M. B w Podkamieniu (Galicya).

(złoty emaliowany w kolor. biał. czerw. i szafir. i sadzony brylantami
oraz perłami – wielkość prawie naturalna.).

Tradycya o złotem krześle Bolesława Chrobrego. – (1)

„Ksiądz Dr. Fr. Bock konserwator zabytków sztuki w Kolonii, członek Towarzystwa sztuki chrześciańskiej, pracowity i uczony archeolog, zbierając materyały do dzieła które miało wyjść pod tytułem: Die Reichskleinodien des heil. deutschen roemischen Reiches (2.); znalazł w najdawniejszym opisie Skarbca Katedry Akwisgrańskiej zapisaną wzmiankę, że krzesło złote /: solium regium aureum :/, na którém pochowany był w grobach kościoła katedralnego w Akwisgranie Karol Wielki darowaném zostało w roku 1000 Bolesławowi Chrobremu, po odwiedzinach grobu Świętego Woyciecha w Gnieźnie przez Cesarza Ottona III a złożoném przez Króla w kościele metropolitalnym gnieźnieńskim. – To, co opis skarbca Kościoła Katedralnego w Akwisgranie wspomina o owém krześle, powtarzają za Hademarem /: Hademari hist. apud Pertz IV. p. 30 :/, kronikarze niemieccy, nieinniej niektórzy historycy polscy. – Ksiądz Bock, chcąc wyśledzić czyli w archiwum kościoła metropolitalnego w Gnieźnie nie znajduje się o niém lub o kolejach przechodzenia w dalsze posiadanie tego krzesła jaka wzmianka, wszedł w związki piśmienne z jednym z kapłanów archidyecezyi gnieźnieńskiej, który chcąc się przysłużyć rzeczonemu autorowi, udał się do Kapituły miejscowej, aby ta z archiwum swojego rzecz tę wyjaśniła. – Kapituła na zaniesione żądanie ./.

/1./ Odpis niniejszy sporządzono dosłownie z Gazety Warszawskiej z roku 1859 N. 263. –

/2/ Wydane już zostało pod następ. tyt.: Bock Fr. – Die Kleinodien des heil. römischen Reiches deutscher Nation nebst den Kroninsignien Böhmens, Ungarns und der Lombardei. Mit kunsthistor. Erläuterungen. gr. Fol. /: XVII und 270 S. mit eingedr. Holzschnitten und 48 Chromolithogr. Wien 1864 (Leipzig T.O. Weigel) cart. Rtl. 220. :/

oświadczyła: iż Akta i księgi jej archiwum, które się dopiero od roku 1408 zaczynają, nie zawierają żadnej wzmianki o złotém krześle, Darowaném Bolesławowi Chrobremu przez Cesarza Ottona III.; zniknęło one zapewne z innemi skarbami w czasie najazdu Czeskiego; wszakże sam Czeski historyk, Kosmas, wyznaje, iż nie przestano na złocie i srebrze, ale i dzwony zrabowane, wiezione z zabraném złotém i srebrem na siedmdziesięciu wozach, przyozdabiały wjazd Brzetysława do Pragi. —

Ksiądz Bock, otrzymawszy tę odpowiedź, udał się do Kapituły Pragskiej i do tamecznych uczonych, czy nie mają jakiego śladu o owém krześle. Co mu z tamtąd odpowiedzą, /: tak się Gazeta Warszawska wyraża w końcu :/, nie wiemy jeszcze. — Ale oto przykład wytrwałości i pracy!" —

S 12/2 73.
K. Przemadzki

W Dziele ks. Bocka niemasz nic wyjaśniającego kwestyę uwieżienia ~~korony~~ krzesła tronowego Bolesława Chrobrego, a że nieznane jest miejsce pobytu ks. Bocka, przeto należałoby się listownie zapytać nakładcy jego dzieł adresując: Verlags Buchhandlung Max Cohen et Sohn in Bonn (durch gütige Vermittelung tego Pana) a pytać go można o Canonicus Dr Fr. Bock päpstlicher Geheim Kämmerer Ritter mehreren Orden. — Jest to człowiek bardzo uprzejmy i listownie wyjaśni kwestyę. —

D. 26/2 73

F. Piekosiński

sub. anno 1000. –

O darowaniu krzesła złotego z grobu Karola W. w Akwizgranie przez Ottona III. któremu za towarzyszenie Bolesław Chrobr. podarował ramię S^go Wojciecha. Pisze Ademar. mnich pisarz X w. który się znajduje w Bibl. MS. Labbego.

Narusz. I. str. 95. 96. –

Ditmar o tem nie niewspomina pag. 84, 85.

Nowe świadectwo współczesne o Bolesławie Chrobrym

Ważnym przyczynkiem do dziejów Słowiańszczyzny jest nowo odkryty przez p. Hilferdinga rękopism, po raz pierwszy obecnie przez niego drukiem ogłoszony. Jest to list Brunona do Króla (około 1014) Cesarza Henryka IIgo. Wiadome są krwawe zapasy tego władcy z Bolesławem Chrobrym. Ostatni potomek Saskiej dynastyi, daleki krewny i następca Ottona IIIgo, Henryk IIgi, silnie popierał ideę Karola W. o jedynem Cesarstwie, marząc o podległości wszystkich ludów jednemu władcy, na wzór tego, jak całe Chrześcijaństwo zachodnie miało podlegać we względzie duchownym jednemu Kościołowi Rzymskiemu. Dwa miecze, duchowny i świecki, miały rządzić światem. Pierwszy był w ręku Papieża, drugi dźwigały ręce, często zawodne, Cesarzy Rzymskich. Myśl powyższa w głowie Karola W., przeszła do spadkobierców tytułu cesarskiego w Niemczech. Cesarze przy swém namaszczeniu w Rzymie otrzymywali od Papieża złote jabłko, jako godło panowania nad światem, przyrzekając za to opiekę nad Kościołem i posłuszeństwo Ojcu Św. Czy zawsze byli posłusznymi, mówi o tém historya domu Hohensztaufenów; że zaś opiekowali się Kościołem, dowodzą tego wojny wytępienia, prowadzone z sławiańskimi i litewskimi bałwochwalcami na Północy. Każdy nowo ochrzczony władzca stawał się uczestnikiem jedności Kościoła, jakkolwiek to zbawienie duszy było połączone z uciążliwą daniną na olej do lampy, wiecznie płonącéj nad grobem Apostoła Piotra. Opłacał ją Mieczysław Iszy, płacił i Bolesław W., jakkolwiek niechętnie, nieraz zmawiając na Henryka IIgo, że mu drogę do Rzymu tamuje. Warunek jednak składania świętopietrza nie tyle obchodził nowych chrześcijan, ile obowiązek przystąpienia zarazem do jedności Cesarstwa Rzymskiego. Naród, wyrzekając się swych bogów, musiał zrzec się zarazem i swojéj niepodległości, i tém się właśnie tłómaczy wstręt do Chrześcijaństwa Sławian Północnych, nie mogących pojąć, dla czego zbawienie duszy ma koniecznie pociągać za sobą utratę wolności. Już Czechy uznały się za lenność cesarską, Sławianie nadbaltyccy ukorzyli się przed wyobrazicielem jedności politycznéj, sam tylko Bolesław mężnie stawił czoło i nieraz dowiódł Henrykowi, że jest mu równym panem, a chociaż passowany na rycerza (factus miles) przez Cesarza, niósł przed nim miecz w Merzeburgu (1013 r.), nie uważał się przez to za obowiązanego do jakiéjkolwiek uległości. Owszem, dając Ottonowi IIImu w darze 300 zbrojnych Pieczeniegów, zażądał od jego następcy tyluż Sasów, którzy mu towarzyszyli w wyprawie na Ruś. Bolało serce Henryka IIgo, że ani prośbą ani groźbą nie mógł skłonić Bolesława do uznania jego zwierzchnictwa, wpadał więc w ziemie polskie, niszczył i łupił; Bolesław się cofał, ale nigdy się nie poniżał, a upatrzywszy przyjazną chwilę, srodze się mścił na Henryku, zmuszonym do poniżającego rozejmu w Budyszynie (1018 r.) Płakał nad tém główny oszczerca Bolesława, Ditmar Merzeburgski, smucił się Henryk, Bolesław tryumfował. Iluż to potwarzy nie czytamy u Ditmara na Chrobrego, a iluż to epitetów krzywdzących mu nie nadaje; *wiarołomca, kłamca, jak zwykle*, to są dodatki, których mu nie szczędzi. Nie wiedział zapewne Bolesław, co tam mnich jakiś, chociażby i biskup, o nim pisze. Prawy chrześcijanin, dzielny wódz, mądry król, nic takiego nie czynił, coby tym przymiotom było przeciwne, a jeżeli cudzoziemcy przeciw niemu pisali (1), byli i tacy, co jego sławę podnosili, a do tych rzędu należy Benedyktyn Bruno, o którego liście do Henryka IIgo mówić zamierzamy.

Kopija tego listu znajduje się w Miejskiéj Bibliotece w Hamburgu i zrobioną została w roku 1716 dla znanego wówczas archeologa Uffenbacha. Zbornik (wolimy to słowo niż silva rerum), w którym list ten zamieszczony, znajduje się w Bibliotece, w oddziale »Historyi,« Nr. 321, pod tytułem: »Varia politico-historica, quae hinc inde conclexit ac per amanuensem describi fecit Z. C. ab Uffenbach MDCCXVI« kart 438. List zaś zajmuje karty 238—255. P. Hilferding go skopijował i zamieścił w dzienniku wychodzącym kwartalnie w Moskwie, pod tytułem: »Ruskaja Biesieda« (2) (Nr. 1. 1856 roku.) Zarazem p. H. zamieścił badania swoje o osobie Brunona i przekład listu, który tu podajemy w tłómaczeniu polskiém. Spółczesny kronikarz Ditmar (ur. 976. od 1009 biskup Merzeburgski, zm. 1018.) mówi (VI. 58.), że Bruno, człowiek znakomitego rodu, (syn Brunona Hrabi Kwedlinburgskiego), rówieśnik i spółuczeń Ditmara, wychowany pierwiastkowo przez swą bogobojną matkę Idę, oddany był na naukę do filozofa Geddona (Nauczyciela w znakomitéj podówczas szkole Św. Jana w Magdeburgu). Po ukończeniu nauk, Bruno zostawał czas niejaki na dworze Ottona IIIgo, opuścił go jednak, a po śmierci Cesarza przyszedł do Merzeburga, gdzie Arcybiskup Tagino włożył nań Pallium, z Rzymu przywiezione. Potem Bruno odbywał podróże po różnych krajach, śród czuwania i różnych umartwień ciała. Od Bolesława (Króla Polskiego) i innych bogaczów otrzymywał dary obfite, lecz te rozdawał kościołom, krewnym i ubogim nic dla siebie nie zatrzymując. W dwunastym roku kapłaństwa udał się do Prus (ad Prussiam), aby kraj ten Słowem Bożem ożywić, lecz kiedy opowiadał je na granicy pomienionej ziemi i Rusi (Russiae), otrzymał naprzód rozkaz zaprzestania swych kazań; potém zaś, gdy mimo zakazu głosił Ewangeliję, pozbawiony został życia, wraz z 18tu towarzyszami, 14 lutego. Ciała męczenników leżały nie pogrzebane, dopóki ich nie wykupił Bolesław; czém (słowa Ditmara) zyskał przyszłą pociechę swemu domowi. Roku śmierci Ditmar nie podaje. Podług Alzoga (tłóm. P. Belejowskiéj, zeszyt 4, str. 233), śmierć jego nastąpiła 18 lutego 1008 r. Jakkolwiek bądź, Bruno Kwerfurtski (dla odróżnienia od spółczesnego mu Ś. Brunona, Arcybiskupa Kolońskiego), był w Polsce i ztąd list swój do Henryka IIgo napisał. Ztąd się też udał, po śmierci Śgo Wojciecha, w apostołowaniu którego przedtém chciał przyjąć udział, do tychże Pruss, gdzie śmierć męczeńską poniósł. Ważnym był spór naówczas między Bolesławem a Henrykiem o Łuzacyę, którą zagarnął Bolesław, lecz nie chciał składać hołdu Cesarzowi, ani z téj posiadłości, ani ze zdobytych Czech całych, przytaczając za powód, że Łuzacya, jako kraj barbarzyński (nie niemiecki), do tego ma należéć bezwarunkowo, kto ją posiada. Tę zasadę posiadłości bezwarunkowéj przeprowadzał Bolesław i przy zaborach swoich w Prussiech, dokąd sam wysyłał missyonarzy, aby chrzcili pogan, ujmując się potém pomordowanych. Cesarz, naówczas jeszcze tylko Król, naprowadzał na Bolesława nietylko Niemców, ale nawet pobratymczych Polakom pogan Lutyków, uświęcając takim sposobem pogaństwo, co wreszcie nie stanowiło przeszkody kanonizacyi jego wraz z żoną Kunegundą, w r. 1146 dokonanéj. Sam Bruno ze wstrętem mówi o tém naprowadzeniu pogan na ziemie chrześcijańskie. Oto ten list, który tłómaczymy dosłownie z łacińskiego textu, wydrukowanego całkowicie w pomienionym dzienniku: *(d. c. n.)*

(1). Nawet do dnia dzisiejszego Niemcy nie mogą zapomnieć tej przewagi Bolesława, a jeden z historyków nowoczesnych (Dietsch Lehrbuch der allgem. Geschichte. Leipzig 1850.) tłómaczy jego nazwę Chrobry niemieckiem der Wilde (T. II. str. 152.).

(2) O tym dzienniku, mieszczącym wiele rzeczy dotyczących Słowiańszczyzny, wkrótce pomówiemy w oddzielnym Artykule. —

inżynierów europejskich, którzy jeździli do Egiptu w ważnéj sprawie przecięcia kanałem międzymorza Suez. W kommisyi téj zasiadać będą także admirał Rigauld de Genenile, i jakiś kapitan okrętu, dwaj także oficerowie marynarki angielskiéj, na żądanie p. Lesseps, zasiądą w téj kommisyi. P. Lesseps wkrótce wyda obszerny tom, obejmujący najświeższe dokumenta dotyczące sprawy téj kanalizacyi.

Dziś izba odbyła tylko mało znaczące posiedzenie; zajmowano się sprawami miejscowego interesu. Deputaci nie dają wcale wiary pogłoskom o pożyczce, którą rząd ma zaciągnąć dla pokrycia strat powodziami wywołanych. Rząd zbyt jest roztropnym, by się miał rzucać w wielkie pożyczki bez powodu, kiedy podatki zatwierdzone zapewniają mu zasoby potrzebne. Podobnież fałszywą jest pogłoska o ukonsolidowaniu za 200 milijonów franków bonów skarbowych.—Rząd myśli bardzo o oszczędnościach; pomiędzy innemi w armii udzielić mają 95,000 urlopów. Te urlopy można prawie uważać za dymisye; zapewniają bowiem, że podoficerowie i żołnierze 1 klassy, gdyby chcieli wrócić pod sztandary, musieliby zostać na nowo prostymi żołnierzami.

Dzień wyjazdu p. de Morny do Petersburga nie jest jeszcze naznaczony; nastąpi może w końcu miesiąca bieżącego lub na początku przyszłego. Ekwipaże i część orszaku, rzec można dworu tego ambasadora, odpłynie z Hawru do Petersburga; sam p. de Morny jednak przepędzi czas jakiś u wód morskich, nim odpłynie ze Szczecinu do Petersburga, wraz z kancellaryą dyplomatyczną, która ma służyć do przywrócenia regularnych stosunków z Rossyą. Zapewniają, że p. de Morny traci do 2-ch milijonów fr. na skutek bankructwa przez Place.

Przygotowują tu znowu kilka wielkich spekulacyj;

stym dekretem, projekt więc przejdzie i zatwierdzonym będzie w ostatnich chwilach Ciała Prawodawczego.

Kiedy w tych dniach wewnątrz giełdy zatrważające nieco symptomata objawiać się zaczynały, zewnątrz spekulanci czynniejszymi są jak kiedykolwiek; pp. Pereire przygotowują wypuszczenie w obieg akcyj Kredytu Ruchomego hiszpańskiego, organizacyę Kredytu Ruchomego w Konstanstantynopolu myślą o wzięcie na siebie budowy rozległéj sieci kolei żelaznych w Rossyi. Inne kompanije finansowe podwajają swój kapitał i pomnażają spekulacye. Zaledwie kassa kolei żelaznych (p. Mires) podwoiła swój kapitał, a już kassa powszechna akcyonaryuszów (pp. Amail, Jourdan i K. Duveyrier) zebrała kapitał jéj potrzebny 25 milijonów fr. Pośród tych wszystkich niezmiernych wewnętrznych wydatków, prócz niesłychanych ciężarów ostatniéj wojny, strat spowodowanych trzechletnim nieurodzajem i powodziami, zadziwiać musi ta niezmierna płodność kapitałów we Francyi. Może to jest skutkiem tego, że ludzie z imaginacyą stali się finansistami; pp. Pereire, Jourdan, Deveyrier są to dawni St. Symoniści; nie udało się im założyć nowéj religii, ale zdołali przemienić podstawy kredytu, który stał się jedyną wielu ludzi wiarą.

P. Duveyrier rewolucyę z 1848 poprzedził ideą daleko zyskowniejszą, rewolucyą w doniesieniach; utworzył on pierwszą wielką kompaniję, która wydzierżawiła doniesienia we wszystkich ważniejszych dziennikach Paryża i temu rodzajowi przemysłu dała nowy popęd. Podobny wypadek zyskać może kassa akcynaryuszów, jeżeli kierowaną będzie zręcznością, prawością i rozsądkiem. *(Nord.)*

Paryż 12 czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu senatu rozbierano sprawozdanie p. Karola Dupin o projekcie wzniesienia pomnika na cześć Cesarza i armii. Kilku mówców występowało a pomiędzy niemi p. de Larochejacquelein; senat postanowił, że sprawozdanie przedstawioném będzie Cesarzowi. Senat objawia życzenie, by prawem postanowiono wzniesienie kolumny.«—P. de Polignac, oficer służbowy jenerała Pelissier, został dodany kommisyi uregulowania granic Bessarabii co do kwestyj dotyczących wojskowości.

Paryż 14 czerwca. Monitor donosi, że Cesarz wczoraj w Tuileries przyjmował kardynała Patrizzi; podaje on zarazem mowy miane z tego powodu przez Cesarza i legata. Cesarz pomiędzy innemi oświadczył, iż z największą wdzięcznością uznaje to, iż Papież przyjął przy chrzcie miejsce chrzestnych rodziców dziecka, którém Cesarza Opatrzność obdarzyła i że prosząc o tę łaskę, miał głównie na myśli, by Niebo na jego syna i na Francyę swe błogosławieństwo zlało. Wie on, że najpewniejszy środek zasłużenia na błogosławieństwo Nieba zależy na objawieniu Papieżowi, jako zastępcy Chrystusa Pana na ziemi, najzupełniejszéj uległości.

Cesarz przyjmował p. Olozaga, jako nadzwyczajnego ambasadora Hiszpanii i barona Brunow. Baron wręczył Cesarzowi własnoręczny list Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rossyi, oraz przedstawiał pułkownika Albedińskiego.

Ogłoszono dekret, mianujący pp. Rouher, Castelbageac i Dubourdieu senatorami. *Monitor* ogłasza także listę mianowań w legii honorowéj, z powodu chrztu. *(Stasat Anzeiger.)*

G R E C Y A.

Ateny, 7 czerwca. Na drodze do Pireus, o 10

Nowe świadectwo współczesne o Bolesławie Chrobrym

(Ciąg dalszy. — Patrz N^r 155.)

"Księżowi bogobojnemu (ecclesiæ pio) Królowi Henrykowi B. (Bruno), ten który nic więcej tylko nędzny (2.). Co tylko przystoi Królowi i co się podoba wszystko widzącemu Panu Bogu, powinno być bezwątpienia wiadomem potężnemu Królowi. Nie masz nikogo z żyjących na ziemi, któryby więcej dbał (diligat) zbawienia twojego w Bogu i któryby ci życzył więcej życia na świecie (secundum seculum), pośród mnogich dolegliwości. Był to twój najdroższy biskup Bruno (3). który, gdym bawił w ziemi Węgierskiéj, powiadał mi, że ty, o Królu, pobożną o mnie zachowujesz troskliwość i że nadzwyczaj się boisz, abym nie zginął. Co jużby się stało dawniéj lub teraz, gdyby dopuścił tego, czego i dziś nie dopuszcza, łaskawy Bóg i Pan (senior) mój Najświętszy Piotr. Niech cię Bóg nagrodzi na ziemi żyjących, że ty, najlepszy Królu, który prawie całym światem rządzić powinieneś, *(pojęcie średniowieczne)*, raczyłeś w imie Pańskie mieć tę szlachetną troskliwość. Dzięki Bogu! ty, będąc Królem według mądrości, którą ci Bóg dał, starasz się być dobrym i katolickim rządzcą, takim pobożnym i silnym sternikiem, jaki jest Kościołowi Świętemu potrzebny. Podobnież i my, jakkolwiek nędzni, jednak twoi, abyśmy nie spędzili naprózno tego żywota i nie znaleźli się nagimi w dzień śmierci, o ile nam udziela mocy *(flat)* miłosierdzie Ducha Świętego, staramy się działać, pracować według tych słów błogosławionego *(optimi)* Pawła: Non facio animam meam pretiosiorem quam me (Dzieje Ap. XX. 24: *nie jest mi tak droga dusza moja jak ja sam; ostatnie wyrażenie: quam me w tłóm. Polskich niekatolickich nie znajduje się. Patrz Biblije Gdańską, lub nowsze wydania zagraniczne).* Więc, co się mnie tycze, nic nie czynię jeno złe; co się zaś Pana tycze, Ten, gdy chce, prędzéj niż słowo *(wymówisz)* czyni wszystko dobre. Chwalebną jest rzeczą odkrywać i wyznawać dzieła Boże; najbardziéj milczeć nie powinienem przed tobą, z którego świętéj namowy jestem biskupem, *(ja)* który przykładem Świętego Piotra Ewangelije Chrystusa narodom *(czy poganom, gentibus)* roznoszę. Już zapewne rok cały wypełnił dnie i miesiące *(od tego czasu)*, gdy my opuściliśmy Węgry, gdzieśmy długo naprózno siedzieli, i zwróciliśmy drogę do najokrutniejszych ze wszystkich pogan, Pieczeniegów (Pezenegos). Władzca Rusów (Rutorum—był nim naówczas Włodzimierz W.), wielki państwem i bogactwami, przez miesiąc mnie zatrzymał i działając przeciw woli *(mojéj,* renitens contra voluntatem), jakobym dobrowolnie chciał zginąć, namawiał mię, abym nie szedł do tak bezrozumnego narodu, gdziebym zyskał nie duszę, lecz samą śmierć, i to najhaniebniejszą. A gdy już nie mógł i gdy jakieś widzenie (visio) o mnie niegodnym go zatrważało, dwa dni z wojskiem mię odprowadzał aż do ostatecznych granic swego państwa, które z powodu wałęsającego się nieprzyjaciela (propter vagum hostem) nader mocną i długą palisadą *(sepe)* zewsząd opasał. Zlazł z konia na ziemię; ja szedłem naprzód z towarzyszami, on zaś postępował za nami ze starszyzną swoją (cum majoribus suis) i tak wyszliśmy za wrota (egredimur portam) (1); stanął sam na jedném wzgórzu, my zaś stanęliśmy na drugiém. Objąwszy rękoma krzyż, sam go niosłem, śpiewając pieśń cudną (nobile carmen): »Piotrze, kochasz mię, paś owce moje.« Po ukończeniu antyfony *(responsorio)*, władzaa *(senior, Bruno nigdzie nie dodaje imienia, nazywa tylko senior, w znaczeniu średniowiekowém tego słowa: Pan, władzca, Seigneur)* przysłał do nas jednego ze starszyzny, *(który powiedział)* w tych słowach: Doprowadziłem cię tam, gdzie się kończy moja ziemia, a nieprzyjaciół się zaczyna. Dla Boga proszę, abyś na hańbę moją nie stracił życia młodzieńców *(ad meum dedecus ne perdas iuvenum vitam)* (2). Wiem, że jutro przed tercyą (3), bez korzyści, bez przyczyny, masz ponieść śmierć gorzką. Odpowiedziałem: »Niech ci Bóg raj otworzy, jak ty nam otworzyłeś drogę do pogan.« Cóż więcéj? bez żadnéj przeszkody szliśmy dwa dni; trzeciego dnia, to jest 6go lutego, trzy razy, rano, w południe i wie-

Ostatnie depesze z Londynu wskazują, że Anglija do ostatnich granic posunie ustępstwa swe względem Ameryki; gdyby inaczéj gabinet angielski miał się zachować, musiałbym w takim razie już przysłać p. Dallas passporta; lord Palmerston zaś uwiadomił izbę, że p. Dallas zostaje.

(Staats Anzeiger.)

A U S T R Y A.

Wiedeń 15 czerwca. Od czasu przejazdu księcia Gorczakowa, powrotu p. Bourqueney i przybycia tu Aali Paszy z mnóstwem papierów, dotyczących reorganizacyi Księstw Dunajskich, wiele mamy tu życia dyplomatycznego. Przypuszczają, że z projektowanego połączenia Księstw Dunajskich w jedno państwo nic nie będzie. Władza hospodarów kończy się w dniu 17 b. m., zapewne ją przedłużą aż do stanowczéj reorganizacyi. — Książe Paweł Esterhazy udaje się jako ambasador nadzwyczajny na koronacyę do Petersburga. Magnat ten, którego niezmierne bogactwa są znane, postanowił rozwinąć na téj ambasadzie przepych niezmierny; kiedy p. Esterhazy był ambasadorem na koronacyę Królowéj Wiktoryi, przepychem swym zaćmił najbogatszych magnatów angielskich. W podobnych razach książe zwykle występuje w stroju narodowym węgierskim.

Pogłoska dziennikarska, że Cesarz wraz z żoną uda się do Rzymu, na ceremoniję odkrycia statuy Niepokalanego Poczęcia Matki Boskiéj, opiera się jedynie na tym fakcie, że Papież posyłał do tutejszego dworu zaproszenie. Nie postanowiono jeszcze, czy Cesarstwo tę podróż odbędą. Przeciwnie, pogłoski o podróży Cesarstwa do Lombardyi są pewne. Dwór jest tego przekonania, że osobiste przybycie Cesarza do austryackich Włoch, ogłoszenie amnestyi i dekretu zwołującego kongregacye austryacko-włoskie, bardzo się przyczyni do usunięcia niebezpieczeństw, coraz mocniéj półwyspowi grożących. *(Neue Pr. Zeitung.)*

F R A N C Y A.

Paryż, 14 czerwca. Pogoda sprzyjała dzisiejszéj ceremonii chrztu, wiatr zmniejszał gorąco, chmury zasłaniały od czasu do czasu słońce, deszczu jednak nie było. Na wszystkich ulicach, któremi orszak przechodził, najmowano okna, balkony od najniższych do najwyższych pięter, chciwym widowisk paryżanom i cudzoziemcom; płacono za okno po 100 do 300 fr. Na wielu domach czytano napisy, że okna wynajmują się tam na korzyść powodzią dokniętych; nie wszyscy jednak wierzą, by w istocie nieszczęśliwi co z tych pieniędzy zyskali. Plac ratuszowy pysznie jest ustrojony w maszty, flagi, bandery, chorągwie. W środku frontu gmachu wzniesiono tymczasową budowę do zajazdu, w stylu samego pałacu, podnosząc szary jéj kolor portierami z aksamitu, trofeami. Wewnątrz p. Baltard, architekt miasta, głównie pracował nad ozdobieniem tak zwanego marmurowego dziedzińca, pokrytego dziś szkłem i żelazem, a ozdobionego jak salon złoceniami, stiukiem, malowidłami, draperyami etc. Woda gra główną, bardzo jak na teraz ważną, bo chłodzącą rolę w tych ozdobach: spada w kaskadach, wybiega w promieniach, łamie się rozlicznemi kształtami w fontannach. Obiad dzisiejszy w ratuszu dają najznakomitsi kucharze Paryża, Potel i Chavot; owoce rzadkie deserowe sprowadzono z Belgii. Na placu przed ratuszem dekoracyami teatralnemi zastąpiono brak budowli, które jeszcze wzniesionemi być nie mogły. Na kolosalnych rusztowaniach porozciągano płótna, na tych dekoratorowie opery pomalowali domy, których plany już są zatwierdzone, a które mają

DODATEK
do Nru 158 GAZETY WARSZAWSKIÉJ
z d. 8 (20) Czerwca 1856 r.

czór, prowadzono nas wszystkich ze schylonemi karkami *(flexa cervice)* na zabicie, *(nas)*, którzy tyle razy od napastujących nieprzyjaciół (podług słów Pana i Wodza naszego Piotra) dziwnym cudem uszliśmy bez krzywdy. W niedzielę przyszliśmy do większego zebrania ludu (ad majorem populum), i pozwolono nam żyć, pókiby przez szybkich posłańców *(currentes nuntios)* cały naród nie był zwołany na wiece *(ad concilium)*. Ku wieczorowi więc w inną niedzielę przywołani byliśmy na zgromadzenie, a bito nas i konie; rzuca się na nas liczny tłum z krwawemi oczami i wznosi krzyki straszliwe; tysiącem toporów, tysiącem mieczów nad naszemi szyjami obnażonych, napróżno grożą nas pozabijać; byliśmy dręczeni aż do nocy, ciągani w różne strony, póki ci, co nas z rąk ich przemocą *(bello)* wyrwali, starsi ziemi, usłyszawszy mowę naszą, nie poznali jak ludzie rozumni, żeśmy dla dobra na ich ziemię weszli. Takim sposobem, podług tego jak rozkazał Bóg uwielbiony i Piotr najdroższy *(pretiosissimus)*, pięć miesięcy przebyliśmy śród tego narodu, trzy części obeszliśmy, czwartéj nie dotykaliśmy (1), z któréj przyszli do nas posłańce od lepszych *(meliorum nuncii — czy od lepszych ludzi, czy zwiastuny lepszych rzeczy; przyjąć raczéj należy pierwsze, jako ostrzeżenie, aby się tam nie zapuszczali)*. Nawróciwszy koło trzydziestu dusz do Chrześcijaństwa, z pomocą palca Boskiego *(in digito Dei)* uczyniliśmy pokój, którego, jak oni powiadali, nikt prócz nas nie mógłby uczynić (2). »Ten pokój, mówili, przez ciebie jest uczyniony. Jeżeli będzie trwały, jak ty powiadasz, wszyscy chętnie zostaniemy chrześcijanami. Jeżeli zaś ów władzca Rusów będzie się chwiał w wierności, wtedy będziemy tylko mówili o wojnie, a nie o Chrześcijaństwie« (3). Z tém przybyłem do władzcy Rusów, który czyniąc zadosyć dla miłości Boga, dał *(im)* w zakład syna. I wyświęciliśmy biskupa z naszych, którego razem z synem usadowił *(czy posłał? posuit in terre medium)* w środku ziemi *(Pieczeniegów)*. I stało się na większą chwałę i cześć Boga Zbawiciela prawo Chrystusowe śród najgorszego narodu ze wszystkich pogan, jacy są tylko na ziemi. *(d. c. n.)*

(2.) Tłumaczę dosłownie; idzie tu bowiem nie o styl, lecz o rzecz. —

(3). Zapewne brat Henryka, Bruno, który z powodu kłótni z Cesarzem, czas jakiś w Węgrzech przebywał. Bruno do liczby świętych policzony, był później biskupem Kolońskim, przedtem zaś Moguńskim. —

(1). Wrota były zapewne w jakiemś grodzie pogranicznym. — Nestor mówi o Włodzimierzu W. — „I rzekł Włodzimierz: „nie dobrze, że koło Kijowa mały gród (w niektórych rps. mało grodów). I zaczął stawiać grody po Desnie i po Ostry, po Trubieżu i Sule, i po Stugnie i zaczął zabierać (naribati) lepszych mężów od Słowian, i od Krywiczan, i od Czudi, i od Wiatyczan, i zaludnił niemi grody, miał bowiem wojnę od Pieczeniegów i wojował z nimi i pokonał ich.” (Rech. II. C. p. Л. I. 52.). — (przypisek Hilf.)

(2). p. Hilf. czyta zamiast invenum — in vanum — naprożno, co jest właściwszem. Zapewne raz uważał Włodzimierz dla siebie, że go napewno prawie śmierć puszczał od siebie. —

(3) Tertia D. H. tłómaczy trzecia godzina; dosłownie, tu jednak kapłan mówi o tercyi w znaczeniu kościelnem. Tercya jest drugą częścią nabożeństwa dziennego, a odbywało się o 3ciej godzinie rannej, czyli naszej dziewiątej. W Tercyi przypominamy biczowanie Zbawiciela; przywiązanie do słupa, krzyżowanie i zstąpienie Ducha Św. na Apostołów. Odniesienie przepowiednie Włodzimierza ściągało się do podobieństwa męki jaka czekała, podług jego mniemania Brunona. — —

K..TOR STRĘCZEŃ
.uwernantek i Guwernerów, przy ulicy Długiéj Nr. 552.

Życzą być umieszczonemi; Guwernantki—Guwernerowie;—..ny,—Metrowie muzyki.—Korrepetytorowie.

Marya z Tumanowiczów Bijołt.

Ktoby w bliskości Warszawy, lub Kolei żelaznéj miał do .rzedania **Dobra Ziemskie**, z lasem i odpowiednio za..ospodarowane, w szacunku od rs. 22,500, do 30,000;—na ..tóre po przejęciu długu Pożyczki Towarzystwa Kredytowego, ..b innych niewymagalnych wierzytelności—dostateczną byłaby ..ypłata gotowizną około zp. 80,000, raczy zgłosić się do ..ancellaryi Wgo Stanisława Gołemberskiego, Adwokata w ..arszawie pod Nr. 543, przy ulicy Długiéj zamieszkałego.

Żądane są na kupno **Dobra Ziemskie**, od 100 do 200 ..łók obszerne, z lasami, gorzelnią i Inwentarzami, o wiorst ..ilkanaście od Warszawy, w miejscu handlowém leżące—ku..ujący może zaraz zapłacić do rs. 60,000,— i uprasza o na..esłanie szczegółowego anszlagu, z oznaczeniem ostatniéj ceny ..óbr z Inwentarzami, na ręce Wgo Rejenta Dzięciałkiewicza, .. Warszawie pod Nr. 590, przy ulicy Długiéj zamieszkałego.

Ponieważ od pierwszego ogłoszenia wiadomości o Agronomie ..zukającym pomieszczenia, wielu zgłasza się oficyalistów eko..omicznych z prośbą o przedstawienie ich panom Obywatelom; ..la tego zmuszonym jestem publicznie oświadczyć, że na zała..wianiu podobnych interessów nie zakładając żadnéj spekulacyi, ..pełniam je jedynie w chęci wydobywania ludzi zdatnych i ..rawych, dla braku stosunków zajmujących nieraz miejsce zu..ełnie nie-odpowiednie swojéj wartości, i ułatwiania pp. Oby..watelom wynalezienia dobrych Rządców i Oficyalistów, o któ..ych dosyć jest trudno.—Interesanci pragnący być przezemnie ..olecani, muszą być albo mnie osobiście dokładnie znani, albo ..rzedstawiani przez osoby w bliskich ze mną zostające stosun..ach; lękając się bowiem stręczeniem sprawić zawodu, a ztąd ..słusznego do mnie żalu, innych polecać nie mogę i nie będę. ..becnie znajduje się Agronom, Rządca, Ekonom i Wójt Gmi..y do pomieszczenia. Wszyscy, ludzie zdatni, uczciwi, chętni .. z usposobieniem odpowiedniém swoim obowiązkom.—Jeden zaś .. byłych Uczni Instytutu w Marymoncie, który lat już 9 pro..wadził Zarząd Gospodarstwa Wiejskiego, obejmując obowią..zki Rządcy, chce dać gotowizną kaucyę w ilości złp. 15,000. —Bliższa wiadomość u podpisanego Redaktora Gazety Co..dziennéj listownie lub osobiście każdodziennie przed 12tą rano, ..ub między 5tą a 6tą po południu, pod Nr. 471 lit. g, przy ..licy Rymarskiéj.—J. K. Gregorowicz.

Z Lublina, w dalszym ciągu ogłoszenia mojego, spodzie..waną wodę Vichy Grande-grille, Vichy de Celestins otrzyma..łem, niemniéj wodę Rejnerską, Podpuszczkę Rejnerską do ro..bienia słodkiéj Serwatki, Ług, i Szlam Ciechociński do kąpieli, ..olankę Ciechocińską do picia.—Odebrałem także wprost z Pa..ryża Essencyę Saassparille od p. Plateau, Rob Laffecteuro od ..ana Giraudeau de St. Gervais, Sirop de Forget, i świe-

miłosierdzie ku mnie, za przyczynieniem się błogosławionego Piotra, nie zginę. I chociaż jestem brzydkim i złym (turpis et malus), chciałbym złaski Bożéj być dobrym. Mówię jako modlitwę: oby wszechmocny i miłosierny Bóg i mnie dawnego grzesznika poprawił, i ciebie od dnia do dnia czynił lepszym królem przez nieustanne dobre uczynki. Gdyby kto nawet powiedział, że ku temu Panu (1) większą mam wierność i przyjaźń, byłoby to prawdą; kocham go zaiste jak duszę moją i więcéj niż życie moje; ale biorę za świadka Tego, przed Którym nic nie jest ukrytego, wspólnego Boga naszego, że kocham go dla twojego dobra, i dla tego o ile zdołam, chcę go ku tobie nawrócić. Jeżeli jednak wolno bez obrazy królewskiéj (salva cum venia regis) tak mówić, to czyż dobrze jest prześladować chrześcijanina (Bolesława) a mieć w przyjaźni naród pogański? (2) Jakiż związek Chrystusa z Belialem (cum Belial), jakież porównanie światła z ciemnością; jakże się połączą Zuarasi (3) lub diabeł z wodzem świętych, waszym i naszym Maurycym? Jakim sposobem (qua fronte-jakiém czołem) schodzą się święta włócznia i chorągwie diabelskie, żywiące się krwią ludzką? Nie uważasz że za grzech, o królu, że co okropnością jest wymówić, głowa chrześcijańska pada w ofierze pod chorągwią diabelską? (4) Czyż nie lepiéj byłoby mieć takiego człowieka wiernym sobie, a z jego pomocą i radą mógłbyś i daninę pobierać i święte chrześcijaństwo w mieście pogańskiém zaprowadzać. (5) O jakże chciałbym, żebyś tego o którym mówię, władzcę (seniorem) Bolesława miał nie za nieprzyjaciela lecz za wiernego sobie. (6) Być może, że odpowiesz: chcę. Okaż więc miłosierdzie, porzuć złość (crudelitatem); jeżeli chcesz mieć wiernego *(sobie)* zaprzestań prześladować; jeżeli go chcesz mieć rycerzem (miles) uczyń za pomocą dobra (cum bono) aby go ono ku tobie skłoniło *(ut delectet—biorę skutek za przyczynę.)* Strzeż się o królu, aby— jeśli wszystko będziesz czynił przemocą (cum potestate), a nic miłosierdziem, które kocha sam dobry Jezus, aby się przypadkiem nie rozgniewał na ciebie Ten (Jezus) Który ci teraz pomaga. Nie będę mówił na przekór królowi. Niech się stanie tak jak Bóg chce i jak ty chcesz. Czyż nie lepiéj walczyć z pogany za chrześcijaństwo, niż wojnę sprowadzać na Chrześcijan dla ziemskich honorów. Zapewne człek zamierza, Bóg uderza (homo cogitat, Deus ordinat.) Czyliż król (Henryk II) nie wtargnął do téj ziemi *(t. j. do ziemi Bolesława)* z poganami i chrześcijanami, z siłami królestwa? a któréj *(ziemi)* jednak czyliż Święty Piotr, za hołdownika którego on *(Bolesław)* się uznaje *(Świętopietrze—Patrz Lelewel Pol. wiek. śr. T. II;)* i święty męczennik Wojciech nie ochronili? Gdyby oni nie pomagali, nigdyby w ziemi jego nie spoczęło tych pięciu świętych męczenników, którzy zabici krew wyleli i pod boskiém przerażeniem *(sub divino terrore—pod boską opieką, ludzi przerażającą)* wiele cudów czynią. (7) Panie mój, nie jesteś ty królem słabego serca (mollis,) co jest szkodliwém *(quod nocet—może: któryby szkodził,)* lecz sprawiedliwym i mocnym, co się *(wszystkim)* podoba: brakuje ci tylko, abyś był miłosiernym, i nie zawsze przemocą lecz i miłosierdziem naród podbić (się starał— *to słowo w texcie opuszczone*) a wtedy co dzisiaj z trzech stron masz wojnę, nie miałbyś z żadnéj. (8)

Lecz cóż nam do tego? Niech rozważy w swojéj mądrości król sprawiedliwy i dobry, niech rozważy i każdy dobry w udzielaniu rad biskup, hrabia i książe. Co się mojéj czyli raczéj Bożéj sprawy dotycze, powiem jedno, drugie i nic więcéj nie dodam. Dwie wielkie przygody *(mala)*, których Bóg i Piotr wojujący (pugnans) doznali w grubém pogaństwie, uczuje silnie i nowy kościół *(u Prusaków?)*. Naprzód, władzca (senior) (9) Bolesław, który siłami ducha i ciała gorąco zachęcał mię *(libentissime voluit consolari)* do nawracania Prusaków, i postanowił żadnych na to kosztów nie szczędzić, oto wstrzymanym został przez wojnę, którą najmędrszy król uczynił dla niego konieczną (pro necessitate dedit (?)), *(przez co)* pomódz mi w opowiadaniu słowa Bożego nie ma ani czasu, ani środków *(nec vacat, nec valet)*. Powtóre, gdy Lutycy są poganami i bałwanom cześć oddają, nie natchnął Bóg serca królewskiego, aby ich dla chrześcijaństwa w chlubnéj wojnie pokonać, co podług rozkazu Ewangelii znaczy zmusić do wejścia (compellere intrare—t. j. ecclesiam). Czyliż nie byłoby wielkim honorem i wielkiém zbawieniem dla króla, gdyby on i kościół pomnożył i imię apostolskie u Boga *(sobie)* wyjednał, pracując nad tém, aby pochrzcić pogany i pokój zawrzeć z tymi co w pomoc idą, ale to z chrześcijanami. Lecz całe złe zawiera się w tém, że ani król nie wierzy Bolesławowi, ani ten rozgniewanemu królowi. Niestety, nieszczęśliwe nasze czasy! O święty cesarzu, wielki Konstantynie, o wzorze pobożności, najlepszy Karolu! jest teraz taki co chrześcijanina prześladuje; a prawie nikogo nie masz, ktoby nawracał poganina. Dla tego, o królu, jeżeli pokój dasz chrześcijanom, i za chrześcijaństwo walczyć będziesz z poganami, to w dniu sądu ostatecznego, gdy wszystko porzuciwszy staniesz przed obliczem Pana, tém mniejszéj doznasz boleści, a tém większą uczujesz radość, im więcéj będziesz mógł wspomnieć dobrego, któreś zdziałał. Czyliż się król nie boi o religiję, gdy człowiek pomny złego łączy się z poganami? (Non est quod timeat rex religionis (sic)? homo memor malorum jungat se paganis). Nie żądaj tylko rzeczy niepodobnych: inaczéj jakże chce król nasz (10) *(aby do zgody przyszło?)* Ten Bolesław zapewnia, że na wieki cię nie porzuci, że w pokonywaniu pogan zawsze ci będzie najgorliwiéj pomagał i we wszystkiém chętnie ci służył. (11) O jakież dobro i jaka korzyść byłaby dla strzeżenia chrześcijaństwa i nawracania pogan, gdyby jak ojciec Mieszko (Myseco) zmarłemu cesarzowi, tak syn Bolesław pomagał tobie, królowi naszemu, któryś pozostał jedyną nadzieją świata.

Tymczasem niech będzie wiadomo królowi, że biskup nasz z czcigodnym (egregio) mnichem Rodbertem udał się za morze, opowiadać ewangelię Szwedom (Suigis) (12). Z największą pewnością mówili przychodzący ztamtąd ludzie (nuncii—wieść przynoszący) że samego władzcę szwedzkiego (Suigiorum), którego małżonka dawno już była chrześcijanką (13), Bogu niech będą dzięki, ochrzcił. Z nim razem tejże łaski dostąpiło tysiąc ludzi i siedm (14). Inni oburzeni chcieli ich zabić, *(a ci)* mając nadzieję wrócić z biskupem, wszyscy do czasu miejsce opuścili. Ludzie wysłani dla dowiedzenia się o ich położeniu i powrocie, nie wracają. Cokolwiek powiedzą, słusznie tobie, jako królowi, który mię przygotował do opowiadania słowa Bożego, ja, sługa twój, dokładnie doniosę. Cóż więcéj? wiedz, a biorę Chrystusa na świadka, że gdziekolwiek mogę, wszędzie najwierniéj trzymam twą stronę. I chociaż nie umiem modlić się przed oblicznością Pana, jednak nie przestanę wzdychać (w oryginale: latrare—szczekać), aby cię błogosławiła zbawcza moc Boża i aby w każdéj sprawie towarzyszyła ci łaska Piotra. Ty zaś, jak przystoi na pobożnego króla, nadzieję świata, nie przestawaj dawać nam wszelką radę i pomoc, jaką tylko możesz, dla nawrócenia Lutyków i Prusaków, albowiem do nawrócenia twardych serc tych pogan, z pomocą Ducha Świętego, praca nasza ma być teraz skierowaną, i wszelki trud i staranie ma być teraz niezmordowanie użytém, przy pomocy Piotra walczącego (Pugnante Petro).

Żegnam cię, o królu! żyj zaprawdę dla Boga, pamiętając o dobrych uczynkach; zakończ życie zestarzałym w cnotach i po długich latach żywota (plenus dierum).»

Rozprawę swoję P. Hilf. kończy wiadomością biograficzną o życiu Brunona, przytaczając świadectwo o nim Ditmara, który powiada, że Brunon był zabity gdzieś między Prussami i Rusią. Tak samo i Kronika Kwedlinburgska pod r. 1009: »Bruno, drugiego imienia Bonifacy, arcybiskup i mnich, w 18 roku swego wyświęcenia, zginął 9 marca (podług Ditmara 14 lutego, u Alzoga śmierć jego podana na 18 lutego 1008 r.) ścięty przez pogan na granicach Rusi i Litwy (in confinio Rusciae et Lituae) z 18 towarzyszami i wziętym został na niebiosa.» (Annal. Quedl. u Pertza V. 80). *J. Papłoński.*

---

(1) Z dalszych słów wyraźnie się okazuje, że mowa tu o Bolesławie Chrobrym, który wtenczas prowadził wojnę z Henrykiem. Ten naprowadzał na Polskę nawet pogan, Lutyków, co mu też głównie Bruno wyrzuca. P. Hilf. miejsce to opacznie, jak mi się zdaje, zrozumiał, i słowa *huic seniori, diligo eum*, stosuje do Henryka II, co się sprzeciwia nietylko dosłownemu, zupełnie jasnemu znaczeniu wyrazów, ale nawet i dalszym wyrażeniom listu! Co do mnie, podaję tłomaczenie dosłowne i żadnéj niejasności nie upatruję. Oto sam text: Si quis etiam hoc dixerit, quia huic seniori (temu Panu, t. j. Bolesławowi, w kraju którego Bruno wtedy bawił, gotując się do apostołowania Prusakom; usprawiedliwia się zaś z téj miłości przed Henrykiem, bo ten widać wyrzucał mu, że więcéj sprzyja jego nieprzyjacielowi (Bolesławowi) niż królowi Niemieckiemu; tém bardziéj przemawia za tém ta okoliczność, że list ten był pisany z Polski, fidelitatem et majorem amicitiam porto, hoc verum est; certe diligo eum *(t. j. Bolesława)* ut animam meam, et plus quam vitam meam, sed quem nil latet, pretiosum testem habeo comunem Deum nostrum, quod per graciam vestram (sic—zamiast vestri gratia) diligo eum, quia quo plus possum, ad vos volo convertere illum. P. Hil. tłómaczy zakończenie tak: Ale ten od którego nic się nie ukryje, wspólny Bóg nasz, świadkiem mi jest najdroższym, że kocham cię dla twego własnego dobra, dla tego że o ile mogę, chcę Go (Boga?) skłonić ku tobie.

(2) Lutyków, których Henryk na Polskę naprowadzał (1005 r.) Szeroko o tém rozpisał się Ditmar (VI. 16) który chociaż był najzłośliwszym nieprzyjacielem Bolesława, tu jednak ze zgrozą mówi o Henryku, który się do takiego uciekł środka. (P. H.)

(3) Zuarasi u Ditmara Zuarasici, Swarożycz główne bożyszcze Lutyków, którego wizerunek na chorągwiach nosili przed wojskiem Lutykowie. Mówi o tém Ditmar. Szczegółowo znaczenie Swarożycza objaśnia P. Hilf. w dziele swém o Sławianach Baltyckich. Patrz także Lelewela Polska wieków średnich T. I str. 390, 395 wydania z r. 1846 u którego objaśnienia językowe, dodam, wcale niefortunne. Śty Maurycy mówi P. H. był w szczególnéj czci u Saksonów i pod jego wezwaniem była katedra w Magdeburgu. Dlatego to Bruno ostatniemu potomkowi domu Saskiego mówi nie o innym świętym tylko o Maurycym. Święta włócznia Maurycego była jedną z głównych regalij królów niemieckich i uroczyście doręczaną im była przy koronacyi. (Patrz Ditmar V. 8.)

(4) Oczywiście Henryk ani sam tego za grzech nie uważał, ani mu też to za grzech poczytaném było. Ale za to ileż darów bogatych, ile dóbr ziemskich kościołom ofiarował! A założenie Babenbergskiego biskupstwa małąż było rzeczą? Jak to on prosił biskupów o nieodrzucanie prośby jego i zgodzenie się na oderwanie części dyecezyi Würzburgskiéj dla nowego biskupstwa, jak się poniżał i po razy dziesięć przed nimi na kolana padał! Nie był też dzielnym i w boju, jak tego dowodzi historyja Bolesława, nie był i od ludu lubionym, od którego w Pawii oknem uciekać musiał i nogę sobie w tym przypadku złamał, tak że odtąd o kuli chodził, zkąd go współcześni przez szyderstwo Huffeholzem (kutém drzewem, kuter-nogą) przezwali.

(5) Tém właśnie połączeniem daniny i chrześcijaństwa tłómaczy się wstręt Sławian nad Baltyckich i Prusaków do przyjęcia świętéj wiary.

(6) Wyrażenie *o którém mówię* najzupełnéj świadczy za mojém rozumieniem wyżéj przytoczonego textu.

(7) Było sześciu zakonników t. j. Benedykt, Maciéj, Jan, Izaak, Chrystyan i Barnaba, którym Bolesław, widząc ich ubóstwo, dał 100 mark srebra; lecz ubodzy zakonnicy wysłali Barnabę do króla, zwracając mu tę summę. Tym czasem złoczyńcy, wiedząc o darze Bolesława, wpadli do nich w nocy i wszystkich pozabijali (11 listopada 1004 r.) Lelewel domyśla się, że przez nich chciał Bolesław wyjednać u Papieża namaszczenie królewskie; zabójcy zaś mogli być nie koniecznie złoczyńcami z rzemiosła, lecz stronnikami niezawisłości króla nawet od Papieża. Wiadomo, że S. Stefan Węgierski, otrzymawszy koronę, uznał się hołdownikiem Rzymu. Szczegółów o tém zabójstwie i o ukaraniu złoczyńców patrz u Damianiego (Vita Sti Romualdi i u Lelewela T. II Polski wiek. śred. w rozdziale: tytuł królewski).

(8) Z trzech stron, od Bolesława, Bałdwina Flandrskiego i Bodrytów Sławiańskich. Uwaga p. Hilf.

(9) Nigdzie Bruno Bolesława królem nie nazywa, wiedząc, jakby to było niemiłém Henrykowi, który wszelkiemi sposobami przeszkadzał zatwierdzeniu Bolesława w królewskiéj dostojności przez Papieża. Jakkolwiek Bolesław koronę nosił, ale że ta tylko od Cesarza pochodziła, starał się Król Polski i o papiezkie przyzwolenie, którego gdy wyjednać nie mógł, i sam kazał się przy schyłku życia biskupom swoim ukoronować.

(10) Niepodobną rzeczą było wymagać, aby Bolesław na wzór Mieczysława uznał się hołdownikiem Cesarza. Wyrażenie: aliter quomodo vult rex noster—P. Hilf tłómaczy: reszta pójdzie tak jak się królowi naszemu spodoba.

(11) Cum debet adjuvare et servire, P. Hilf. tłómaczy: jako powinien pomagać i służyć. Sądziłbym, że tu debet znaczy to samo co vult — chce nadal, ma ci pomagać.

(12) S. Anzgary zaprowadził chrześcijaństwo w Szwecyi w roku 830, które jednak potém ustało. W końcu Xgo i na początku XIgo wieku wznowiło się pod wpływem Duńczyków. Głównym rozkrzewicielem wiary Chrystusa w Szwecyi był biskup Siegfred, rodem z Anglii, i o tym też zapewne mówi Bruno. O Robercie nie znalazłem nigdzie żadnéj wzmianki. (Uwaga P. Hilf).

(13) Pierwszy król szwedzki, który przyjął Śtą wiarę, był Olaf Skautkonung, tak nazwany ztąd, że dziecięciem będąc przyjmował przysięgę od Szwedów siedząc na kolanach; (skaut—kolana). W wieku młodzieńczym ochrzcił się, lecz potém wrócił do bałwochwalstwa; Siegfred ochrzcił go powtórnie około 1000 r. Żona jego Sławianka z plemienia Bodrytów, imieniem Estred, miała z nim córkę Ingrad lub Ingagerd, która wyszła za W. Ks. Kijowskiego Jarosława. (Ad. Brem. II. 37. Uwaga P. Hil.)

(14) W texcie: mille homines et septem plebes—czyby to plebes miało oznaczać siedm pokoleń—niewiadomo. Jakież miałoby znaczenie: tysiąc ludzi i siedm pokoleń czyli plemion?

TEATR ROZMAITOSCI. Jutro: *Estella* (wznowiona.) Panna *Okońska*, artystka z prowincyi przedstawi rolę *Estelli.—Brylanty.—Nowy Mizantrop.*

W drukarni Gazety Warszawskiéj.—Wolno drukować.—W Warszawie dnia 12 (24) Czerwca 1856 r.—Starszy Cenzor, F. M. Sobieszczański.

z ośmiu statków złożona ma odpłynąć, konwojując kilka okrętów przewozowych z wojskiem.

Dzienniki zaczynają teraz zwracać większą uwagę na Paraguay, od czasu jak téj Rzeczypospolitéj zagraża starcie z Francyą. *(Staats Anzeiger.)*

F R A N C Y A.

Paryż, 18 czerwca. Przedstawienie senatowi dekretu o rejencyi i odrzucenie przez tę Izbę projektu prawa o podatku od powozów, są głównemi wypadkami dnia dzisiejszego. Dekret ten bardzo się zbliża, pod względem treści, do uchwały senatu z 1813, którą ustanowiono wówczas rejencyę Maryi-Ludwiki. W istocie, spotykamy tam znowu tę władzę nieograniczoną Cesarza, wyższą nad wszelkie prawa krwi, skutkiem któréj art. 10 stanowi: »że Cesarz rozporządza rejencyą, albo przez testament, napisany według form, zaprowadzonych dla testamentu z 30 maja 1856, albo patentem«. Akt dzisiejszy jest najwybitniejszym dowodem zaufania, danym przez Cesarza Cesarzowéj Eugenii. Ale, jakkolwiek akt, przedstawiony senatowi, tak mały udział dający książętom rodziny cesarskiéj, usprawiedliwić się daje tradycyami imperyalistowskiemi; dla opinii publicznéj jednak akt ten w dziwnym będzie zostawał związku z odjazdem tak nagłym Księcia Napoleona, (Książe wrócił z Hawru ledwo na kilka godzin, by się znajdować na ceremonii chrztu) i z nieobecnością Księcia Hieronima przy ceremonii chrztu. Mówiono też o sporze, wywołanym kwestyą pierwszeństwa pomiędzy legatem a Księciem Napoleonem, co do zajęcia miejsca obok Cesarzowéj, na bankiecie w ratuszu, przy stole cesarskim, do którego wezwani byli tylko członkowie rodziny cesarskiéj, przedstawiciele rodziców chrzestnych i niektórzy ambasadorowie.

W pałacu Bourbon wiele mówiono o odrzuceniu przez senat prawa o podatku od powozów. Ponieważ Senat mógł się tylko zajmować zgodnością prawa z konstytucyą, ponieważ brak taksy przy prawie uznał za przeciwny konstytucyi i na tém swe odrzucenie oparł, rząd więc postanowił podobno dołączyć cyfry taksy, prawo odesłać do Ciała Prawodawczego, następnie natychmiast do Senatu, by jeszcze w tym roku mógł je zatwierdzić. Ten pierwszy akt opozycyi w pierwszém ciele państwa, objawił się tylko większością dwóch głosów, po żwawych rozprawach. P. Tourangin, sprawozdawca, który potępiał prawo, nazwał ów podatek postępowym i mówił z wielkim zapałem przeciw niemu. Nie rozbierając samego projektu, przyznać należy, że pierwsze opozycyjne wystąpienie Senatu było dość niewłaściwe, każdy bowiem powie, że senatorowie bronili własnéj kieszeni i że osłaniali tę klassę opodatkowanych, do których sami głównie należą. Ciału Prawodawczemu także dobrego imienia nie przyniesie prawdopodobne odrzucenie projektu prawa o zmianie taryffy, albowiem to odrzucenie będą przypisywać tylko egoistycznym widokom. Komissya tego projektu, już uzupełniona w całym swym składzie, przeciwną jest téj zmianie. Komissya projektu o nagrodach i donacyach dla wyższych urzędników, ukończyła swą pracę; sprawozdawca, p. Legrand odczytał swe wnioski; żąda on odrzucenia prawa, wątpią jednak, by Izba przy głosowaniu publiczném poszła za zdaniem swéj komissyi. Trzech ministrów ma wyjechać do Vichy: pp. Magne, Rouher i Fortoul.

Merowie miast znaczniejszych, przybyli na uroczystość chrztu, obiadują dziś w St. Cloud, jutro u ministra spraw wewnętrznych, pojutrze w ratuszu, następnie sami dają ministrowi spraw wewnętrznych obiad.

Marszałek Randon nie znajdował się na ceremonii chrztu; prosił on wprawdzie o urlop w tym celu, ale symptomata, objawiające się w Kabylii, zatrzymały go w Algieryi. W d. 31 maja i 1 czerwca przyszło nawet do małoznaczących potyczek.

Szczegóły, podane przez dzienniki poranne o aresztowaniach na południu, potwierdzają najzupełniéj wiadomości o nieustającym ruchu stowarzyszeń tajnych.

Z południowéj Francyi donoszą o nowych deszczach, które wprawdzie nie grożą wylewami, ale nie pozwalają oschnąć zwilgłym gruntom. Skarżono się już w stronach niżéj położonych, na wyziewy z bagien i gnijących żniw. Lękają się gorączek zaraźliwych, które tak dokuczyły w 1840. Pod wpływem ostatnich zmian temperatury, cena zboża w górę idzie; znaczne partye, przybywające z Włoch i spodziewane z Afryki, nie wstrzymają tego podnoszenia się cen. W Hiszpanii także, w prowincyach najżyzniejszych, deszcze niezwykłe w téj porze roku, powiększyły cenę. Równie smutną jest wiadomość, że zbiór jedwabiu w tym roku będzie bardzo zły w Hiszpanii, we Włoszech, we Francyi. Kokony już się płacą o 100 procent nad cenę zwyczajną; da się to uczuć bardzo znacznéj liczbie robotników. Po biurach mówią o zmniejszeniu, a może i o całkowitém na ten rok zniesieniu podatków rolnych, po departamentach, którym wylewy całe żniwa zabrały. Spodziewają się, że ta ważna i drażliwa kwestya odrzuconą nie będzie. Koleje żelazne z Paryża do Bordo i z Paryża do morza Śródziemnego, już naprawiły z niesłychaną szybkością szkody, a pociągi krążą po nich jak przedtém.

Dyplomacya cieszy się z pośrednictwa, ofiarowanego rządowi francuzkiemu w sporze Meksyku z Hiszpaniją, które to pośrednictwo przyjęte zostało. Pierwszy to dowód zajęcia, dany krajowi, którego niezależność obchodzi wszystkie kolonije Antyllów; staranność Francyi o przyszłość Meksyku pewno na tém nie poprzestanie.

W St. Etienne, Rive de Der, Vienne, aresztowano około 40 osób, pomiędzy temi jednego adwokata b. członka konstytuanty i jednego doktora. W Mason aresztowano także kilka osób, znanych z swych opinij socyalistowskich.

Dla departamentów powodzią dotkniętych zebrano w Paryżu: w prefekturze Sekwany 394,499, w prefekturze policyi 1,704,395, w biurze *Constitutionnela* 148,541, *Siècle* 79,962 fr. *(Indép. Belge.)*

— Czytamy w innéj korrespondencyi: Według wszelkiego prawdopodobieństwa, rada rejencyi, wspomniana w projekcie uchwały Senatu, składać się będzie z pp. de Morny, Troplong, de Persigny, marszałków Canrobert i Bosquet. Sądzą, że ta uchwała w tych dniach zatwierdzoną zostanie. Senat, odrzucając projekt prawa o podatku od powozów, po raz pierwszy dał dowód niezależności. Utrzymują, że senatorowie nie chcieli pozwolić, by ich powozy opodatkowanemi były; zarzut to złośliwy, większa część senatorów, pomimo wielkiéj pensyi, zwykle nawet i majątku, nie ma powozów i jak reszta śmiertelnych, używa fiakrów, a nawet omnibusów. Należy więc szukać innego powodu, ważniejszego. Rozprawy były bardzo żywe i trwały przez dwa dni. Przeciwnicy projektu dowodzili, że nie należy otwierać drzwi podatkom zbytkowym, to bowiem usprawiedliwiłoby wszystkie zamachy socyalistów; w formie zaś, powoływali się na brak taksy, co narusza zasadę głosowania o podatkach; ową taksę zaś zostawiono komissyi municypalnéj, która nie jest wybieraną, ale mianowaną przez rząd. W Ciele Prawodawczém także opozycya przeciw projektowi o pensyach urzędników i przeciw projektowi zmian w taryffie, znoszących cła zakazowe; ta ostatnia wychodzi z czysto-egoistycznych widoków i rutynistowskich opinij ekonomicznych; opozycya ta wszakże jest tak silna, że prawo nie przejdzie, a zamiary rządu w tym względzie rozbiją się o opór interesów. Kredyt 10 miljonów fr., żądany z powodu powodzi, wcale nie ma na celu wsparcia departamentów tą klęską dotkniętych, ale naprawę szkód; summa ta nawet jest za małą, na konieczny tu system robót; których badanie polecono inżynierom.

Biskupi wczoraj obiadowali w St. Cloud; obiad przeciągnął się długo; przy stole znajdowało się kilka dam zaproszonych, którym prałaci, wychodząc z sali, uprzejmie podali rękę. Ułożono, że biskupi, korzystając z okoliczności, mają zrobić Cesarzowi kilka uwag ustnych; kardynał de Bonald, jako dziekan prałatów francuzkich, miał głos. Żądać on miał postanowień, któreby we Francyi zapewniły święcenia niedzieli; żądał zwłaszcza takiego urządzenia musztr, by żołnierze mogli bywać w niedzielę na mszy. Dodają też, że biskupi skarżyli się, iż władza dzisiejsza, tak potężna względem dzienników, pozwala, by *Presse* i *Siècle* występowały z artykułami przeciw episkopatowi. *(Nord.)*

Paryż 19 czerwca. Według *Monitora* senat jutro się zbierze w biurach dla mianowania kommisyi, mającéj rozebrać przedstawiony téj izbie projekt uchwały o rejencyi. — Według *Jour de Loiret* rząd przygotowuje rozległe środki, by kraj ustrzedz od nowych wylewów Loary. Mają łożysko rzeki rozszerzyć, tamy podwyższyć i wzmocnić, założyć wielkie stawy odpływowe, słowem, urządzić zupełny, wielki i kosztowny system obrony przeciw wylewom. Inżynierowie wodni już się zajmują układaniem planów, albowiem na przyszłych posiedzeniach Ciału Prawodawczemu przedstawionym być ma projekt prawa na tych planach oparty.

Giełda tutejsza w ciągłym znajduje się strachu: położenie jéj nie zaś inne przyczyny jest tego powodem, renta 3 procentowa w d. 20 b. m. po rozmaitych zmianach stanęła na 70 fr. 40 centymów. *(Staats Anzeiger.)*

W przyszłym tygodniu spodziewają się ogłoszenia dekretu mianującego książętami pp. de Morny, Baroche, Troplong, marszałków Canrobert i Bosquet; ministrowie nie posiadający tytułów otrzymać mają tytuł hrabiów.

Z Londynu donoszą, rzecz jednak ta potrzebuje zatwierdzenia, ze lord John Russell wysłanym będzie do Waszyngtonu, dla załatwienia wszystkich sporów dziś rozdzielających Angliję i Amerykę. Pan Gladstone z podobną missyą dyplomatyczną ma być posłany do Włoch. *(Nord.)*

G R E C Y A.

Z powodu napaści ciągłych, których Grecya jest celem po dziennikach angielskich, jeden z organów prasy cytuje następne cyfry na jéj obronę. W roku 1832 Grecya liczyła 712,608 mieszkańców, dziś liczy ich 1042527. W téj ludności liczą 329,259 rolników, 3280 kupców, 27,312 marynarzy, 25,542 przemysłowców; z tego należy wnioskować, że proletaryat, wielka klęska naszego stulecia, nie istnieje w Grecyi. W przeciągu lat piętnastu marynarka grecka potroiła się; w 1848 liczyła ona tylko 88,502 ton, w roku zaś 1853 doszła do 247,661 i byłaby wzrosła jeszcze bardziéj, gdyby wojna wschodnia nie sparaliżowała jéj rozwoju. Od 1832 do 1854 ilość gruntów uprawnych podwoiła się. Przed laty 15tu w szkołach liczono tylko 3000 uczniów, dziś liczą ich 46,528. Pomimo niezmiernie ograniczonych funduszów, rząd potrafił pobudować kilka dróg, jak z Aten do Teb, z Teb do Livadii, z Trypoli do Noplii, z Lamia do Stylidy etc. Ważne też wykonał roboty w portach Pireus, Syra, Naxos, Noplii, Misolongi osuszeniem bagien w Lacedemonie, Koryntii, Elidzie zyskał dla uprawy kilka tysięcy mórg gruntu. Z wymiarem sprawiedliwości energicznie postępują; trybunał Ateński w tym roku z 67 ludzi oskarżonych o rozboje skazał na śmierć 28, na galery 12, na więzienie 18; w Syra 4 skazano na śmierć 15 na galery, w Peloponezie 2 skazano na śmierć, 9 na galery, 7 na więzienie. *(Nord.)*

H I S Z P A N I J A.

Madryt 18 czerwca. Na skutek układu pomiędzy rządem a kortezami reforma taryfy odroczoną została do 20 września — Przygotowują votum nagany przeciw ministrowi Escosura, z powodu budowli przy Puerta del Sol. *(St. Anzeiger.)*

T U R C Y A.

Piszą z Widdynu pod d. 7 czerwca: W Belgradszyk niedawno wybuchnęły rozruchy ważne. Gromada z dwudziestu kilku serbów, dowodzona przez niejakiego Pietrowicza, przeszła granicę pod wioską Kalasz, a przechodząc okręg Belgradszyk wzrosła do 200 ludzi przeszło. Pietrowicz wrócił się ku Bałkanowi i stara się podniecić ludność do powstania. Sekir-Pasza wyruszył z pułkiem jazdy dla zniszczenia téj bandy. *(Staats Anzeiger.)*

— Wszystkie dzienniki broniące polityki austryackiéj jednomyślnie występują przeciw projektowi połączenia Księstw Dunajskich. Wprawdzie prasa ta ma przeciw sobie życzenia ludności Księstw, opiniję powszechną Europy a zwłaszcza Niemiec, których interesu na Wschodzie ma niby bronić Austrya. Niektóre dzienniki wiedeńskie dowodzą nawet, że Turcya powierzyła Austryi obronę swych praw wszechwładztwa, zagrożonego tym projektem, oraz że przyjazd Ali Paszy i p. Bourqueney do Wiednia zostaje w związku z tą sprawą. *(Nord.)*

NOWE ŚWIADECTWO WSPÓŁCZESNE
O
BOLESŁAWIE CHROBRYM.

(Dokończenie. — Patrz Nr. 158.)

Ja zaś teraz udaję się do Prussaków, gdzie mi przewodniczyć będzie Ten, który mi przewodniczył *(dotąd)*, który wszystko to uczynił i nadal czynić będzie, miłosierny Bóg i Pan mój najdroższy Piotr. Słyszałem o Czarnych Węgrach (1), do których przyszło poselstwo Świętego Piotra, które nigdy nie przychodzi napróżno, jakkolwiek naszych (co Bóg niech przebaczy!) jakiś wielki grzech zaślepiał, który nawróciwszy się, wszyscy stali się chrześcijanami. Wszystko to jedynie chwała Boża i najlepszego Piotra; co się mnie tycze, to nic prócz grzechu *(do mnie nie należy)*, i samo to dobro byłoby zgubioném, gdyby Bóg miłosierny nie działał, nie pomnażał i nie przysparzał przez krew świętych i szczególniéj tych, którzy ją w naszym wieku na ziemię wylali. Panie mój! *(do Henryka IIgo)* wszystko dobre uczyniłeś dla mnie: Niech Bóg ci odda nagrodę przy zmartwychwstaniu sprawiedliwych, najbardziéj że masz o mnie staranie, abym przez błąd młodości nie oddawał się rzeczom światowym i nie opuszczał spraw duchownych.

Ztąd to pochodziło, że kiedym odchodził, tyś się zdawał zagniewanym. A przetoż i mnie i wiele spraw moich śmiechu godnych, w mojéj nieobecności, przed rycerzami swymi wyszydzałeś. Tych trzech rzeczy, miłości, gniewu i szyderstwa, gdybyś był mię nie kochał, nigdybyś mi nie okazał, i gdybyś niebył dobrym, nigdybyś nie miał w nienawiści tego, co ci się złém we mnie zdawało. Mówię na pocieszenie: dopóki zechce Święty Bóg mieć

(1) Co to za Czarni Węgrzy? Nestor białymi nazywa tych, co się udali ku Dnieprowi; czarnymi byli zapewne ci, którzy uchodząc od Pieczeniegów, udali się ku granicom [Persyi. Konstantyn Porfirogeneta mówi o jednych i drugich, ani białymi jednak, ani czarnymi ich nie nazywa. (Patrz Memoriae Populorum, pod tyt.: Patzinacica i Ungrica.)

Gaz. Warsz. 1856. d. 29 Lipca Nº 196.

Przed kilkunastu dniami otworzono tutaj w kościele katedralnym dawno nieodkrywany grób Króla Michała, znajdujący się pod kaplicą Śgo Krzyża. W skutek nieostrożnego podważania, kamień grobowy pękł, i wpadłszy do grobu zgruchotał trumnę, a jak się zdaje i głowę nieszczęśliwego Króla od tułowu oddzielił. Nieostrożność, której dosyć naganić nie można. Sklep jest mały i ciasny, trumna drewniana, spruchniała; jedwabna alba i trzewiki jedynie w całości się dochowały, równie jak drewniane wyzłacane berło, którém jednakże, jak się zdaje, późniéj już dobroczynna jakaś ręka dawniejsze cięższe zastąpiła. Co się stało z koroną, w któréj przecież zawsze Królów chowano, a któréj tutaj nie ma? nie wiadomo. Czekamy ciekawie, co się też stanie z rozbitemi królewskiemi zwłokami? Art. Korrespond: Gaz. Warsz., Kraków d. 15 Lipca 1856.

hiszpanii: »Takim jest po tylu latach stan tego, co nazywają systematem konstytucyjnym. Miecz teraz rozstrzyga kwestyę pomiędzy wszechwładztwem a instytucyami, któremi prawo je otoczyło. Położenie Królowéj w istocie jest opłakane. Zniszczono wszystko, co tylko kiedyś ściągało ludzi do walki za jéj sprawę; przedstawiała ona nadzieje, chociaż jeszcze nie spełnienie, polityki liberalnéj. Król, prawowity według dawnych praw hiszpańskich, miał kraj przeciw sobie, bo chciał dawny system utrzymać, poddając przytém bezwarunkowo siebie i swój kraj pod władzę księżą. Dla tego imie Izabelli IIéj stało się hasłem narodu. Za mało znamy ową tajemniczą Hiszpaniję, by już powiedzićć, czy wpływ Espartera czy O'Donnella zapewni jéj szczęście. Z zadowoleniem widzielibyśmy tam rząd wolny, ale znajdują się rzeczy nad to konieczniejsze: to jest spokój i koniec wojen domowych. Niepodobna nam powiedzićć,

Zwłoki Karola Wielkiego.

Wiadomo wszystkim, że zwłoki Cesarza Karola Wielkiego, tego znakomitego monarchy, który potężną siłą swoją nowy popęd nadał cywilizacyi w zaniedbaniu będącej, i jest prawdziwym wskrzesicielem sztuk pięknych w wieku VIII/IX. ~~Wiadomo~~ w r. 814 złożone zostały w sklepie wielkiej katedry Akwisgrańskiej zmieszczonym przepysznie przez niego wzniesionej i przyozdobionej. — Wiadomo także że grób Karola Wielkiego kamieniem tylko przywalony z napisem Carolo Magno z początku ~~zapomniany~~, ~~wiele~~ kilkakroć później był otwieranym, a mianowicie (naprzód) rozkazem w r. 1000 ~~za~~ Cesarza Ottona III, znaleziono wtedy ~~[illegible]~~ zwłoki tego Wielkiego Cesarza (w ornacie) siedzące na białym marmurowym krześle z berłem w ręku, ewangelią na kolanach, z szablą, pielgrzymią koło bioder przypasaną, i cząstką drzewa Krzyża Śtego na głowie — Po przekonaniu się o tożsamości zwłok i wyjęciu berła czyli raczej włóczni z relikwią Śtego Maurycego którą Otton III w darze przesłał świeżo królem uznanemu Bolesławowi Chrobremu, grób Karola Wielkiego napowrót zamurowano; i tak spokojnie pozostał aż do r. 1165. w którym powtórnie przez Ces. Fryderyka I ~~otw~~ był otworzonym ~~[illegible]~~ wtedy to rozsypane kości wielkiego męża zebrano i złożono w ~~[illegible]~~ drogocennej skrzyni czyli trumnie (pozostawiwszy niektóre części jako relikwie ~~w bogato oprawne~~) ze srebra i złota misternie wyrobionej; marmurowe zaś krzesło następnie złotemi blachami wyłożone używanem było przy koronacyach cesarzów aż do r. 1558. — Skrzynia ~~[illegible]~~ z prochami wkrótce ~~jako~~ ~~[illegible]~~ kanonizowanego Charlemagna — pozostawała w Zakrystyi, i raz jeszcze na prośbę Ludwika Króla Francuzkiego w r. 1481 otwieraną była dla wyjęcia z niej cząstek relikwii — Odtąd nietkniętą i zapomnianą była, tak dalece że gdy w r. 1843 Król pruski Fryd. Wilh. IV polecił wyszukanie zwłok Karola W. po zbadaniu wszelkich sklepów i całej posadzki świątyni, już postradano nadzieję znalezienia ~~tego~~ tychże drogich szczątek — aż przypadkiem przyszło na myśl, komisarzowi do tego wyznaczonemu sprawdzić odwieczne lubo niepewne podanie, według którego jedna ze skrzyń w Zakrystyi zachowywanych zawierać miała zwłoki Karlomana, jakoż tak się w istocie okazało. — Oto co mówi wspomniany Komissarz w sprawozdaniu swoim do Króla pruskiego: —

Za dni 15 tj. d. 20 Kwietnia ma być złożony Dyrektorowi wykaz dzieł potrzebnych, pomocniczych i pożądanych dla zaopatrzenia Bibli-ki Szkolnych! —

Kawa - 15.
2 Ciastka - 20.
Kieliszek -
3 Ciastka - 30.
Herbata - 20.
Środa Kawa - 15
Ciastko - 10.

Tron Karola Wielkiego o którym mowa, dany Królowi Bat. (Bolesławowi) zapewne wraz z innemi skarbami przez Czechów pod wodzą Brzetysława w r. 1038 zabrane zostały do Pragi, wtedy bowiem Brecisław po śmierci Kaźimierza, gdy synowie jego Bolesław i Władysław jeszcze u piersi niemowlętami byli, mszcząc się za napad Mieszka na Czechy, wyprawił się z wojskiem (*) na Polskę i naprzód Kraków, potem Gniezno złupił jak o tem w tych słowach Kosmas praski mówi:

o Krakowie. „Krakovii autem eorum (polonorum) metropolim ingressus à culmine subvertit, & spolia eius obtinuit; insuper & veteres thesauros ab antiquis Ducibus in ærario absconditos evolvit, scil. aurum & argentum infinitum nimis." (Kosm. Praż. wyd. 1607 r. Ks. 2. wiersz 33–40.) str. 25.)

z Gniezna zabrali Ciało Śgo Wojciecha, pięciu jego towarzyszy męczeństwa i ciało Gaudencyusza Bisk. Gnieźnieńskiego brata Śgo Wojciecha, przywiodłszy łupy do Pragi w ten sposób uwozyli i tryumfalnie weszli do miasta. —

„Quid multa? Ventum erat cum sacra sarcina in prosperitate & lætitia Boemiam, & in Vigilia sancti Bartholomæi Apostoli prope metropolim Pragam castrametati sunt circa rivulum Rokitnicam, ubi lucescente die clerus & universa plebs cum processione occurrit, cuius longam seriem latus vix explicuit campus. Talis n. processio fuit: Dux ipse & Episcopus humeris subnixi dulce pondus portant Martyris Christi Adalberti. Post simul Abbates ferebant reliquias quinque fratrum. Deinde Archipresbyteri gaudent onere Gaudentii Archiepiscopi: Quos electi XII. presbyteri, vix sustentantes

(*) Brecisław zwołując wojsko posyłając wici „totius Boemiæ per provinciam mittens in signum suæ iussionis torquem de subere tortum, ut quicunque exiit in castra segnius dato signaculo, sciret procul dubio, tali torque se suspendendum in patibulo." (Kosm. Praż. wydanie 1607 r. Ks. 2. wiersz 32 etc.) str. 25)

pondus aurei crucifixi, sequuntur. Nam Dux Meskoter semetipsum hoc apponderarat auro. Quinto loco ferunt tabulas tres graues auro, quae circa altare, vbi sanctum corpus quieuit, positae fuerant. Erat tamen maior tabula quinque vlnarum in longitudine, & decem palmarum in latitudine, valde adornata lapidib. preciosis & cristallinis sachis, cui inscriptus fuit hic in margine versus. Ter centum libras appōderat hoc opus auri. Postremò plusquā centum plaustris ducunt immensas campanas, & omnes Poloniae gazas. Quas sequitur innumera nobiliū virorū turma, astricti manicis ferreis, & cōtriti colla bagis, (*) inter quos heu male captus adductus est consors (dziadea Kosmasa) in Clero presbyter officio." —
(Kosmae Pragensis Ecclesiae decani Chronicae Bohemorum libri III — .... Item S. Adalberti Episcopi Pragensis vita et martyrium — .... Hanoviae. Typis Wechelianis, apud Claudium Marnium & heredes Joannis Aubrii. MDCVII. fol. — Księga II. wiersz. 38 — 53. str. 27.) —

Charlemagne, ~~syn~~ ojciec jego Pepin le Bref (zmarły r. 768 matka ~~krolowa~~ reine Bertrade. urodzony w zamku Saltzburgskim (wyżej) w Bawaryi r. 742. w 768 wstąpił na tron francuzki, wspólnie z bratem Karlomanem do 771. w którym ten umarł, odtąd sam. w ciągłych walkach rozszerzał granice państwa silnej potęgą oręża i mocą geniuszu swego zwiększał najczęściej — w 770 przyłączył Aquitanię do państwa swego — od 772 do 804 wciąż wojował z Saxonami, pośpieszył na pomoc papieżowi Adrianowi 1szemu przeciwko Didier króla Lombardów, schwytał go i sam się królem Lombardów koronował (774) w 778 pobity w Hiszpanii Syna swego Louis le —

(*) f. boiis. (przypis w wydaniu 1607.)

Debonnaire zrobił Królem Akwitanii, a Pepina królem włoch ~~Lombardzkim~~ (koronowani w Rzymie a Karola sobie do pomocy zostawił od Papieża w 780.) Wreszcie i sam ogłosił się cesarzem Zachodnim wskrzeszając zapomnianą oddawna już godność, którą zdolny był utrzymać potężną prawicą swoją, i koronowany od Papieża Leona III w r. 800. w Rzymie — z synów Charlemagna, Pepin pierworodny zmarszczony zrobił się mnichem, Pepin 2ᵍⁱ król Włoch + w r 810. Karol. 811 — Ludwik Akwitański którego w r. 813 do rządów przypuścił po nim panował Charlemagne umarł w 814 r d. 28 Styczn. w r 71 swego życia a 47 panowania.
Sam uczony lubił mędrców i wiele dla nauk zdziałał utworzył przy boku swoim pewnego rodzaju academii i pomiędzy jej członkami rad przebywał, przyczynił się niezmiernie do wzrostu oświaty i sztuk — restaurateur des lettres.

jours derniers, en l'honneur de la très glorieuse Vierge et de saint Charlemagne, un bras en or pesant vingt-huit marcs et demi d'or, dans lequel a été enchâssée sur la demande de ce royal seigneur, la partie du bras ci-dessus nommée. Sous le pontificat du très saint pape Sixte IV sous le règne de l'empereur romain Frédéric III, lorsque Louis de Bourbon était évêque de Liège et Herman archevêque de Cologne et prévôt de cette église." —

"On a ensuite déplié deux enveloppes de soie d'un magnifique tissu; dans l'une d'elles se trouvaient les restes suivants conservés avec le plus grand soin: deux cuisses, un humérus, une omoplate, plusieurs côtes, plusieurs vertèbres, deux os intérieurs de la jambe, deux os du coude, deux radius, plusieurs os du tarse et des mains. Il est donc évident que les membres et tout le corps de saint Charlemagne, à l'exception du crâne, de la partie supérieure du bras droit, de la partie antérieure du tibia, qui sont enchâssées et enfermés séparément dans de précieuses enveloppes, existent et qu'ils sont tout à fait intacts! Là-dessus nous avons remis en ordre tous ces objets, nous avons ajouté au parchemin dont il est fait mention plus haut, cet écrit que nous avons muni de notre signature pour transmettre aux âges à venir le souvenir de ce fait et avons refermé la caisse. —

"Signé: Antoine Godefroi Claessen, Docteur en

[illegible] et prévôt de l'église collégiale de la bienheureuse Vierge Marie.

tième jour du mois d'août, nous, le
prévôt, le chanoine vice-prévôt, le prêtre
de la sacristie et le sacristain de la célèbre
église collégiale de la bienheureuse Vierge
Marie à Aix-la-Chapelle, avons en pré-
sence de MM. les docteurs Pierre Monheim
et Joseph Lauffs, fait ouvrir cette caisse
par M. Jean-Henri Vogeno, orfèvre de notre
église, à l'effet de voir si les restes du très
glorieux empereur, de saint Charlemagne,
qui y sont renfermés, étaient convenable-
ment gardés. Après que le couvercle de la
caisse fut levé, il s'offrit d'abord à nos
regards un parchemin scellé, sur lequel était
écrit en langue latine ce qui suit :

« Que tous les fidèles des siècles à ve-
nir sachent que l'an mil-quatre-cent
quatre-vingt-un, le douzième jour du
mois d'octobre, après mûre délibération
de la part du prévôt et du chapitre de
cette vénérable église, la présente caisse
de saintes reliques a été ouverte par
nous : le prévôt, le chantre, le vice-prévôt
et les deux plus anciens prêtres de l'église
collégiale, et que nous en avons pris uni-
quement la partie supérieure du bras droit
sur les instantes prières du roi très chré-
tien Louis de France, qui a envoyé ici